

Četrtek, 26. februarja 2004, št. 9, leto IX., ISSN 1408-0494, vsak četrtek, cena 550 SIT • 2,35 EUR

DEMOKRACIJA

Goljufije na kvadrat

Zadnji javnomnenjski premiki kažejo, da so ljudje spregledali vladavino liberalne demokracije in se od nje odvracajo.

Maske padajo

POLITIKA
Resnična rdeča Slovenija

TUJINA
Antisemitizem – evropska bolezen?

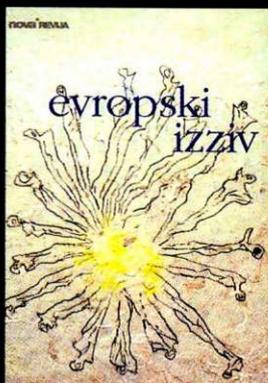
INTERVJU
Dr. Anton Stres Resnica se širi in bo zmagala

TONE KUNTNER
MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

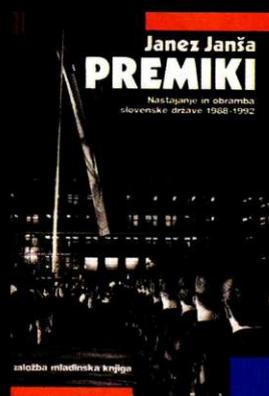
EVROPSKI IZZIV

Zbornik Evropski izziv je namenjen razmisleku o tem, kako se Evropa v obdobju integracijskih procesov in globalizacije kaže slovenskim razumnikom. 440 strani, 6.980 SIT

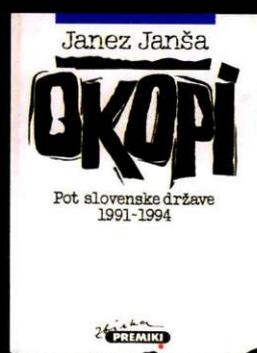
MILAN ZVER
DEMOKRACIJA

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

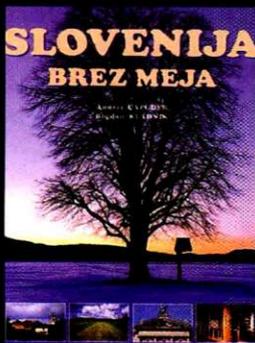
JANEZ JANŠA
PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

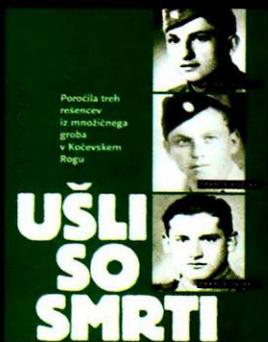
JANEZ JANŠA
OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

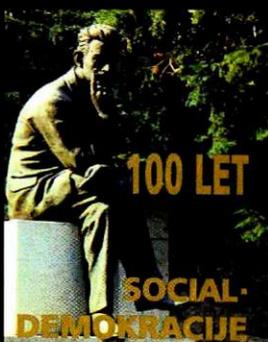
ANDREJ CAPUDER,
BOGDAN KLADNIK
SLOVENIJA BREZ MEJA

Slovenija se s svojimi kulturnimi in naravnimi lepotami pred vstopom v EZ predstavlja čez geografske meje. 200 strani, 10.850 SIT

MILAN ZAJC,
FRANCE KOZINA,
FRANCE DEJAK
UŠLI SO SMRTI

Poročila treh resencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906,00 SIT

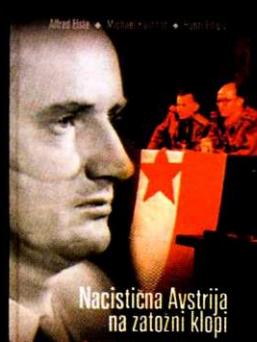
MILAN ZVER
100 LET
SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične ozivitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

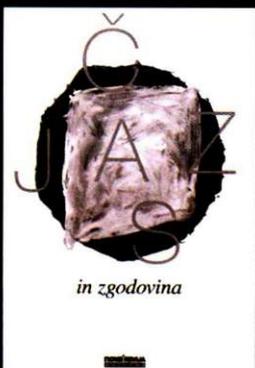
JOŽE DEŽMAN,
MARJAN LINASI
MED KLJUKASTIM
KRIŽEM IN RDEČO ZVEZDO

Prikazuje čezmejno soočenje nacionalnih predsodkov, totalitarnih ideologij in partijskih diktatur. 210 strani, 4.991 SIT

ALFRED ELSTE, MICHAEL
KOSCHAT, HANZI FILIPIČ
NACISTIČNA

AVSTRIJA NA ZATOZNI KLOPI
Anatomija spektakularnega političnega procesa. 264 strani, 5.300 SIT

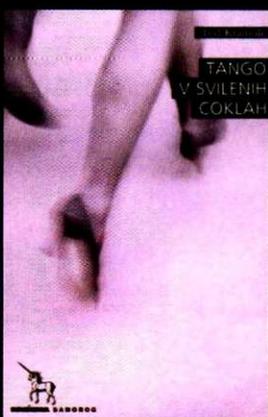
JAZ, ČAS IN
ZGODOVINA

Razmislanja slovenskih intelektualcev o svojem izkustvu časa. V ospredju ni le vprašanje o enkratnosti lastnega življenja, ampak tudi individualno razmerje do civilizacije in sveta. 704 strani, 9.950 SIT

RUDI ŠELIGO
IZGUBLJENI SVEŽENJ

Govori o človekovi usodi, kot jo, uteljujejo trije glavni junaki: moderni poslovnež, poklicni revolucionar in pisec Tomaževega evangelija. 384 strani, 8.130 SIT

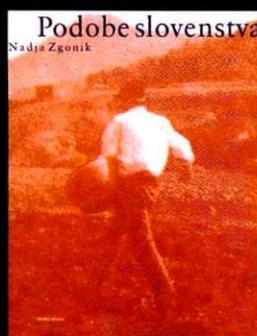
TED KRAMOLC
TANGO V SVILENIH
COKLAH

Ljubezenski roman o slikarju in modelu je delo kanadskega Slovenca, slikarja in pisatelja Teda Kramolca. 290 strani, 5.690 SIT

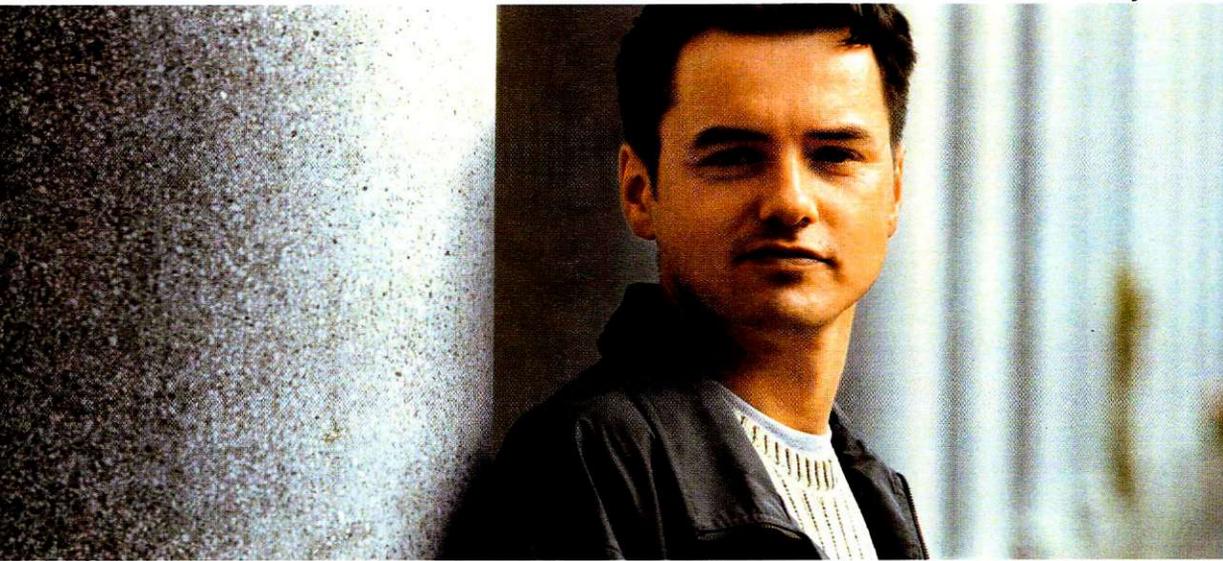
NEDELJKA PIRJEVEC
SAGA O KOVČKU

Avtorica skozi podobe in slike pripoveduje o življenju primorske družine v obdobju od začetka 20. stoletja do časa po drugi svetovni vojni. 380 strani, 8.340 SIT

NADJA ZGONIK
PODOBE
SLOVENSTVA

V knjigi lahko prvič na enem mestu preberemo o tem, kaj sploh pomeni nacionalna identiteta in kaksna so bila v zgodovini prizadevanja Slovencev za njeno vzpostavitev. 240 strani, cena: 8.960 SIT

Maske padajo

Na slovenskem notranjepolitičnem področju je zadnje dni tema številka ena nedvomno padec podpore Ropovi vladi in še posebej največji vladni stranki Liberalni demokraciji Slovenije. Po februarški raziskavi Politbarometra, ki ga je opravil Tošev Center za raziskovanje javnega mnenja pri Fakulteti za družbene vede, sta največja vladna stranka in glavna opozicijska stranka skoraj izenačeni. LDS ima tako 17-odstotno podporo, SDS pa 16-odstotno. Druge stranke so precej v ozadju. Čeprav Toševim raziskavam ni mogoče povsem verjeti (obstaja delna verjetnost, da želijo z izenačenim izidom mobilizirati leve volilce in jih preventivno opozoriti na "nevarnost, da Janša prevzeme oblast"), je očitno, da smo priče velikim premikom v slovenskem javnem mnenju. Prvič po res dolgem času se je zgodilo celo to, da je največja vladna stranka v raziskavi Politbarometra padla pod dvajset odstotkov. Po tej raziskavi sta si bili stranki nazadnje tako blizu sredi leta 1996.

Zadnji javnomnenjski premiki kažejo, da je precejšen del javnosti v zadnjih mesecih spregledal vladavino liberalne demokracije in se od nje odvrnil. Nedvomno je sodu izbila dno problematika tako imenovanih izbrisanih, ki je pokazala na skrajno vprašljivo domoljubje vladajoče elite. Stranke na oblasti so pričakovale, da bodo na lahek način izpeljale manevar (neselektivno podeljevanje stalnega prebivališča za nazaj t. i. izbrisanim in s tem možnost, da ti praktično takoj dobijo tudi slovensko državljanstvo, saj je pogoj zanj osem let prebivanja v Sloveniji), ki bi jim prinesel povečanje volilne baze, vendar so se uštele. Ljudi so prepričali argumenti opozicije, ki je opozorila na nesprejemljivo neselektivno obravnavanje "izbrisanih", med katerimi so tudi ljudje, ki so v enotah jugoslovanske armade z orožjem v roki poskušali preprečiti slovensko osamosvojitve. Seveda je krivice treba popraviti, če so se morda zgodile, nesprejemljivo pa je nagrajevati agresorje in jim nemara celo podarjati neuteemeljene odškodnine. Polemike v zvezi s tem so spomnile ljudi na odkrito nasprotovanje slovenski osamosvojitvi, ki so ga izražali številni iz vrst vladajoče elite, ki danes zasedajo pomembne položaje v državi

(na primer minister za notranje zadeve Rado Bohinc). Na spremembo javnega mnenja pa seveda niso vplivali samo "izbrisani", ampak lahko vzroke za to iščemo še drugje. Zadnji primer je nedvomno zamenjava predsednika uprave Telekom Slovenije Petra Graška, ki jo je pred časom v dnevniku Finance posredno napovedal predsednik sveta LDS Gregor Golobič. Slednji se je v teh dneh spreneveda, da s tem nima nič, čeprav se je v prej omenjenem intervjuju na veliko hvalil, kako je kadroval v preteklih letih. Podobno se sprenevedata tudi minister za informacijsko družbo Pavle Gantar in predsednik vlade Anton Rop. Prvi pravi, da je zamenjavo izpeljal na svojo roko, drugi pa, da o tem ni nič vedel. Le kdo jima verjame? Ropovo sprenevedanje je verjetno posledica dejstva, da omenjena kadovska menjava v javnosti ni bila dobro sprejeta. Le zakaj bi menjali direktorja, ki podjetje uspešno vodi? Še celo predsednik uprave Mercatorja Zoran Jankovič je bil kritičen do te menjave. Nedvomno v veliki meri držijo trditve prvaka opozicije Janeza Janše, da liberalna demokracija pred letošnjimi volitvami na pomembna mesta v podjetjih, ki so v večinski državni lasti, postavlja svoje zelo preverjene kadre, ker se boji, da bo izgubila oblast. K padanju podpore LDS so v veliki meri pripomogle tudi številne afeze, ki smo jim priče v zadnjih letih. Slovenska investicijska banka, Zbiljski gaj, Orion in druge so močno omajale ugled vladajoče elite. Vse to se dogaja pod njihovo vladavino. In nobeni izmed teh afer se ne pride do dna. Tu pa tam je podana kakšna ovadba, če pa le-ta pride iz vrst opozicije, se izgubi v pisarnah generalne državne tožilke Zdenke Cerar. Zato ne preseneča, da ljudje počasi, a vztrajno povezujejo napake in lumparije, ki se dogajajo v naši državi, z vladajočo elito. Prej je ta počela, kar se ji je zahotelo, pa to ni vplivalo na njeno javno podobo, saj so mediji poskrbeli, da so stvari ostale prikriti. Na to kaže tudi dejstvo, da je liberalna demokracija na zadnjih in predzadnjih volitvah dobivala največ glasov v tistih predelih Slovenije (Prekmurje, Koroška, Zasavje), ki so razvojno najbolj zaostali za osrednjo slovensko regijo. Z nastopom Ropove vlade se je ta medijska kamuflača začela razblinjati, saj Rop ne premore karizme svojega predhodnika niti potrebne avtoritete, ki bi jo na mestu predsednika vlade in največje vladne stranke nadvse potreboval.

Zadnje javnomnenjske raziskave kažejo, da ima čedalje več ljudi dovolj arogantne in samodržne vlade, ki je po eni strani konservativna s številnimi omejevanji (preprečevanje pitja alkohola in kajenja), po drugi pa izrazito levičarska, saj kar naprej predpisuje nove davke (na primer nova podražitev avtomobilskega zavarovanja). Očitno je, da vladajočim maske padajo...

Metod Berlec

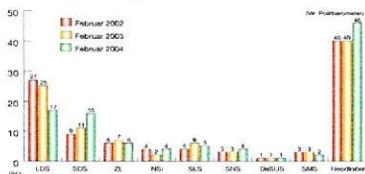
Zadnje javnomnenjske raziskave kažejo, da ima čedalje več ljudi dovolj arogantne in samodržne vlade, ki je po eni strani konservativna s številnimi omejevanji, po drugi strani pa izrazito levičarska, saj kar naprej predpisuje nove davke.

9 Ustavnosodna presoja po slovensko

Sodišče ni obrazložilo, zakaj takšno razlikovanje obeh primerov.

11 Kadrovanje po eldeesovsko

12 Veliki preobrat?

Po zadnjih javnomnenjskih raziskavah se je Slovenska demokratska stranka močno približala liberalni demokraciji. Vprašanje, ki se pri tem postavlja, je, ali gre le za trenutno razpoloženje volilcev ali pa že lahko govorimo o trajnejšem preobratu v slovenskem političnem prostoru.

15 Resnična rdeča Slovenija

18 Vladno spanje, poslansko garanje

Do vstopa Slovenije v Evropsko unijo nas ločita le še dva meseca, ki pa bosta, kot kaže, minila v znamenju sprejemanja evropske zakonodaje. Slovenija se je znašla v precejšnjem zaostanku, saj mora do 1. maja sprejeti še 48 zakonov, kar pomeni, da bodo poslanci prisiljeni sprejemati zakone na hitro in brez poglobljenih razprav.

20 Goljufije na kvadrat

22 Težave z možgani

31 Antisemitizem - evropska bolezen?

Potem ko je bil antisemitizem navzoč skozi velik del evropske zgodovine in dosegel svoj vrh v nacističnem holokavstu, danes mnogi opozarjajo na vnovično oživiljanje verbalnih in fizičnih napadov na Jude, njihove sinagoge in spomenike. Čeprav gre pri fizičnih napadih le za posamične incidente, ki so deležni splošne obsodbe, so predsodki o Judih danes precej razširjeni tako na desni kot na levi strani političnega spektra. Nekateri komentatorji ugotavljajo tudi povezanost odnosa Evrope do Izraela in antisemitizma.

34 Resnica je na pohodu in bo zmagala

Pogovor z dr. Antonom Stresom

Resnica se v Sloveniji zelo počasi prebija na dan, toda tudi tukaj velja evangeljsko načelo, da nas bo samo resnica osvobodila. Ali pa slovenski pregovor, da ima laž kratke noge. Slovenska laž ima morda malo daljše noge kot kakšna druga, toda tudi te niso neomejeno dolge. Resnica je že na pohodu in bo zmagala.

44 "Osvobajanje" Gorenjske

56 Planica je poletela

Dolina pod Poncami je vnovič več kot uspešno gostila svetovno prvenstvo v smučarskih poletih.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62
 Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Ivo Žajdela, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjančič tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Dane Kostrič
 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

Milijardna gospodarska škoda

Pogovarjali smo se s poslancem Slovenske demokratske stranke Brankom Kelemino.

Ste predsednik parlamentarne komisije, ki ugotavlja odgovornost odgovornih oseb in nosilcev javnih pooblastil za domnevno povzročeno gospodarsko škodo, ki naj bi nastala ob nakupu in prodaji električne energije v času odklopa Jadranske elektrarne Krško med letoma 1998 in 2001. Kakšne so dosedanje ugotovitve komisije?

Preiskovalna komisija je bila na zahtevo 30 poslancev ustanovljena poleti leta 2001, njena glavna naloga pa je bila ugotoviti domnevno povzročeno gospodarsko škodo Sloveniji glede prodaje električne energije v času odklopa Jadranske elektrarne Krško med letoma 1998 in 2001. V komisiji smo začeli zbirati dokumente in gradiva, v nadaljevanju pa opravili številna zaslišanja prič (petnajst) in tudi dve soočenji. Zaslišanje prič smo končali 21. 3. 2003. Po tem datumu smo intenzivno pregledovali vso dokumentacijo (več tisoč strani) in pripravljali osnutek poročila. V predlogu poročila, ki obsega slabih 50 strani (komisija ga zaradi zapletov v službah DZ ni obravnavala), je jasno zapisano, kje, kdaj in kdo je zaradi slabih poslovnih in političnih odločitev Sloveniji povzročil veliko gospodarsko škodo. Moja osebna ocena je, da je v tem obdobju bilo povzročeno za več kot 20 milijard tolarjev gospodarske škode. Velik del te škode so plačali potrošniki (gospodinjstva) prek dražje elektrike. Imamo dokumente, ki te navedbe potrjujejo.

Ali lahko poveste, kdo je odgovoren za nastalo škodo?

O imenih ne želim govoriti, ker komisija svojega dela še ni končala. So pa vsa imena v medijih že bila objavljena, ker je nekdo predloge sklepov že posredoval medijem. Lahko rečem, da so odgovorni predvsem tisti politični funkcionarji in direktorji, ki so v tistem obdobju zasedali pomembne položaje v vladi in javnih podjetjih.

Znan je nedavni zaplet, ko pristojne službe državnega zbora komisiji za zaprto sejo niso pravočasno predložile potrebnega gradiva – šlo je za osnutek končnega poročila. Takrat ste dejali, da upate, da v ozadju tega niso kakšni drugi interesi. Menite, da ima kdo interes, da se delo komisije čim bolj zavlačuje in da na koncu ne pride do konkretnih sklepov?

O tem ne dvomim. Ugotovitev preiskave ne bo mogel nihče ovreči, ker so kristalno jasne. Storjene so bile napake in zanje bo treba odgovarjati. Zato obstaja verjetnost, da so nekateri močno zainteresirani, da se delo komisije ovira in da komisija svojega dela ne bi končala pravočasno. Poročilo mora sprejeti še državni zbor in tega se najbolj bojijo.

Menite, da bo poročilo sprejeto do konca tega mandata?

Poročilo ima sicer naslov osnutek poročila, vendar je pripravljeno tako, da ga lahko komisija sprejme kot končno poročilo. Pričakujem, da bo aprilu letos poročilo sprejeto tudi v državnem zboru. S tem dejanjem bi bilo naše delo končano. Trdno sem prepričan, da je komisija opravila veliko in za Slovenijo koristno delo in da je bila njena ustanovitev potrebna in upravičena.

Drži, da jeseni ne boste znova kandidirali za poslanca in zakaj ne?

Res je. Kandidiral ne bom predvsem zato, ker končujem že drugi mandat v državnem zboru in menim, da je prav, da dam priložnost komu drugemu iz svojega volilnega okraja. Morda kakšni ženski. Tako sem se odločil že pred časom oziroma takoj po zadnjih volitvah. Priznam, da bom pogrešal poslansko delo. Sedeti tako visoko v politiki je res izziv. Kdor ima politiko rad in jo razume, je lahko tudi uspešen. Kaj bom počel po tem, še ne vem. Za šalo včasih rečem, da bom šel med novinarje. Predvsem zato, da bi pisal o resničnih dejstvih in ne o izmišljajah in lažeh, kot se to dogaja v večini prevladnih medijev. **Aleš Kocjan**

Popustljivost
(Stran 8)

Zmagovalca Eme 2004
(Stran 10)

Več denarja za manj cest
(Stran 14)

Vroči dolenski kostanj
(Stran 24)

Še dalec do popolnosti
(Stran 26)

Na krožniku podgane
(Stran 28)

Paesin: včasih smo znali
samo peti
(Stran 38)

Pogled skozi objektiv
(Stran 39)

Kosovelov Ikarov sen
(Stran 40)

Jurij Vodovnik
(Stran 42)

Kurentov pozdrav
pomladi
(Stran 47)

Pot domov
(Stran 48)

Pustnosobotna iskrica
za misijone
(Stran 58)

Črne luknje –
mit ali resničnost?
(Stran 60)

Kralj Matjaz
(Stran 62)

Kaj pomeni pojem
spametovati se?
(Stran 65)

Inovativni Ropovi prijemi

Čeprav je Okrajno sodišče v Ljubljani že drugič ugotovilo, da je sekretar na protikorupcijskem uradu Drago Kos, s tem ko je v času afere Vič-Holmec pridobil telefonske izpiske novinarja RTV Tomaža Ranca, kršil zakonodajo in njegove človekove pravice, Kos še vedno veselo vedri v protikorupcijskem uradu. Novo geslo Ropove vlade v boju s korupcijo se bo verjetno glasilo: S korupcijo nad korupcijo.

Šema

V minulih nekaj tednih smo Slovenci znova doživeli tako rekoč vse hkrati. Bilo je valentinovo, bil je pust in bila je Šema, pardon, Ema 2004. Le da tokrat ni bila več tako šemasta kot pred dvema letoma, ko so zmago slavili legendarni Sestraki, ki so sicer zadnje čase nekoliko pozabljeni, toda njihova evrovizijska uspešnica je še vedno zelo privlačna. Očitno pa je privlačna tudi Miša M., ki se ji prav nič ne pozna, da ji je še pred nekaj leti, ko je komentirala prenos Evrosonga, po voščilu za lahko noč ušla malce neprimerna beseda, ki smo jo kasneje lahko slišali tudi v legendarnem lutkovnem gledališču. Saj res, boste rekli, zakaj pa niso organizirali Šeme, pardon, Eme v lutkovnem gledališču? Najem Gospodarskega razstavišča je namreč drag špas, če pomislimo na to, da je nacionalna RTV globoko v minusu, kar se financ tiče. Tudi plače zaposlenih (razen seveda generalnega direktorja) niso kdove kako visoke, zato je razumljivo, da so za svoj posel zaskrbljeni celo v bližnjem Bangladešu ...

Kakor koli že, Slovenija je dobila novega zmagovalca na Emi, to je duo Platin, ki bo lahko svoj izlet v Carigrad izkoristil tudi za poročno potovanje. Glede na to, da je lani zmagala Karmen Stavec, ki je bila prej že dvakrat osmoljenka Eme, letos lanska osmoljenka Alenka Godec ni nastopila in tako smo lahko do zadnje sekunde nestrno čakali na izid. A glej ga, zlomka, tokrat se je zalomilo Nataliji Verboten, ki ji je nesramna žirija očitno prepovedala oditi v Carigrad. Je že tako, da volja ljudstva v Sloveniji nima velikega pomena, zato se vladajoča koalicija tudi tako otepa referendumov, sedaj pa ji grozi še javnomnenjski zlom. A volja ljudstva pri izbiri predstavnika za evrovizijsko popevko je vendarle nekaj drugega kot volja ljudstva v politiki. Če bi na Emi nastopila Lepa Brena in se predstavila s kakšnim pristnim srbskim napevom, bi, če bi veljali le glasovi ljudstva, brez težav zmagala. Je že tako, da pri telefonskem glasovanju nihče ne preverja, ali so vmes tudi glasovi izbrisanih.

Sicer pa, ko smo že omenili finančni primanjkljaj nacionalne RTV, ostane vsaj ena tolažba – naslednje leto namreč ne bo treba zapravljati davkoplačevalskega denarja za Emo, ker je že itak znano, da bo naprej šla Natalija. Natalija gre naprej, bi naslednje leto brzkone prepevali Kreslin, Lovšin in Predin. Tudi za kakšen ples v maskah bi bilo škoda denarja, saj imamo v Sloveniji tako ali tako vsak dan pust in ne samo valentinovo, kot prepeva hrvaška skupina Magazin in zadnje čase tudi neka Mobitelova reklama. Le da Slovenci čedalje nestrpneje čakamo, kdaj bodo maske padle. Tu je že tudi pepelnica in predstavniki vladajočih strank se že posipajo s pepelom. Morda bi bilo res najpametneje, da bi jih na volitvah poslali na štiriletni post ...

Gasper Blazic

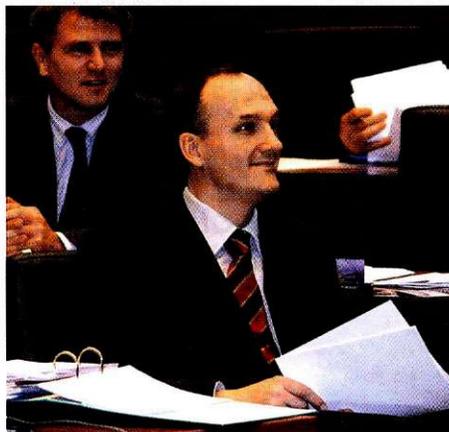

“Ko bo v politiki več smelih žensk in manj moških komolcev, bo bolj racionalna.”

(Podpredsednica LDS Majda Širca bi na poseben način uravnotežila politični prostor v Sloveniji.)

“To je tako, kot da bi v svetovno gasilsko zvezo sprejeli piromana.”

(Janez Janša je s preprosto primerjavo pokazal, kaj pomeni, če boj proti korupciji vodi nekdo, ki je nezakonito prisluškoval novinarju in kot borec proti korupciji predstavlja Slovenijo v svetu.)

“Če zadeve z izbrisanimi ne bomo rešili z ustavnim zakonom, se nam bo zataknila v grlu.”

(Predsednik SLS in zdravnik Janez Podobnik je spoznal, da je afera “izbrisani” nevarna za zdravje Slovencev.)

“Jaz bi se celo ločil, če bi šla moja žena nakupovat tja.”

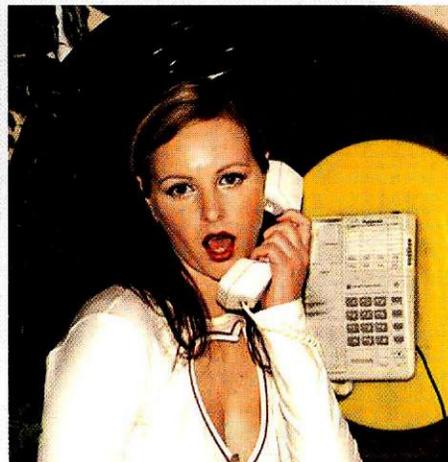
(Najboljši sosed Zoran Janković je razširil defnicijo skakanja čez plot.)

“Vem, kje so smeti, vem, kje je hladilnik.”

(Goran Karan se v kuhinji zelo dobro znajde.)

“Recimo, da se odločim za rokometiške Krima. Saj veste, če ena zboli, je druga takoj pri roki.”

(Aleš Štefančič iz skupine Prava stvar bi najbolj seksi Slovenko iskal tam, kjer obstaja rezerva.)

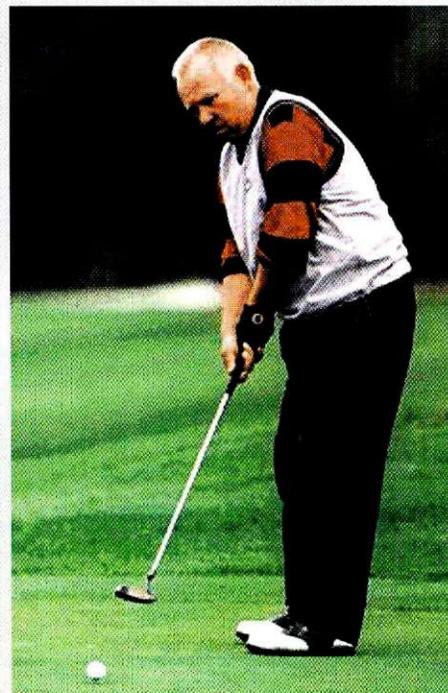

“Sama recimo nimam medvedka, s katerim bi spala vse življenje.”

(Anja Tomažin v svoji postelji kronično pogreša plišaste igrače.)

“Seveda bi bil raje kje drugje, kjer bi počel kaj bolj zdravega.”

(Notranji minister Rado Bohinc se ob koncu svojega mandata počuti že rahlo morbidno.)

“Old boysi so gospodarstveniki, ki so prišli iz partizanov in imajo še danes položaje. Jaz sem iz partizanov prišel star tri leta in pol.”

(Predsednik uprave Save Janez Bohorič očitno ne sodi samo med old boye, ampak tudi med najmlajše partizane.)

LDS je vedela za Orion

V času od oddaje članka o goljufijah pri posojanju denarja v tisk (objavljen je na 20. in 21. strani tednika) smo prejeli odgovor Boštjana Penka, direktorja Urada za preprečevanje korupcije. Pojasnil nam je, da zaradi lastništva družb, kraja sedeža vseh družb in direktorjev teh družb urad ne dela razlike med družbama Orion in Pay consulting. Prve sume o nepravilnostih je urad zasledil takrat, ko je preučeval dokumentacijo v zadevi banke SIB. Urad je prejel prvo dokumentacijo decembra 2001 in januarja 2002, februarja 2002 pa so se prizadeti v javnih medijih že pritoževali nad informacijo, da urad preučuje prejeto gradivo v zvezi z banko SIB in JP Energetika. Penko je pojasnil, da so se pri obravnavi SIB na urad obrnili komitenti te banke, ki so bili sočasno (oz. kasneje) stranke družb Orion in Pay consulting. Urad je prejel tolikšno število prijav, da je iz "tipskih vzorcev" oz. zaradi njihovega skupnega imenovalca presodil, da gre za zadeve sistemskega pomena. Zato je zadeve preučil in izdelal več analiz oz. poročil ter jih izročil organom pregona. Večjih pristojnosti urad nima. Penko je še odgovoril, da na uradu niso prejeli podobnih primerov, v katerih bi bile udeležene druge družbe, podobne družbama Orion in Pay consulting. Iz vsega je torej razvidno, da so bile pristojne službe v državi (vključno z vladajočo stranjo) o početju Oriona in Pay consultinga seznanjene že pred časom in da je zdajšnje "presenečenje" vladajoče LDS nad tem početjem le navidezno, odgovori vladnega predsednika Antona Ropa pa pesek v oči ogoljufanim državljanom.

Boštjan Penko, direktor Urada za preprečevanje korupcije, je pristojne o nepravilnostih v družbi Orion seznanil že pred dvema letoma.

Objavili neresnična dejstva

Vrhovno sodišče je v zadevi Podobnik proti časopisu Mladina pred dnevi razsodilo v prid Marjana Podobnika. Tako bo moral tednik Mladina preklicati trditve, ki jih je objavil pred skoraj šestimi leti, da je Marjan Podobnik v začetku oktobra 1992 na sestanku direktorja Leka Metoda Dragonjo napeljal, da mu je dal 55.000 nemških mark za Slovensko ljudsko stranko. V članku je bilo med drugim navedeno, da je Podobnik Dragonji tudi obljubil, da bo v zameno za omenjeni prispevek uvrstil Metko Karner Lukač med kandidate za poslance državnega zbora. Prav tako bo morala Mladina preklicati trditev, da je Podobnik Dragonjo povabil, naj vstopi v Slovensko ljudsko stranko, da bo Metod Dragonja, če bo SLS v vladi, lahko tržni delež, ki so ga leta 1991 na slovenskem trgu imela jugoslovanska farmacevtska podjetja, nadomestil z Lekovimi izdelki in da je Marjan Podobnik enako pomoč obljubljal tudi Lekovemu konkurentu Krki iz Novega mesta. Sodišče je Mladini naložilo, da mora te trditve preklicati v roku 15 dni in da mora na svoje stroške objaviti uvod, izrek in obrazložitev sodbe, in sicer tudi v 15 dneh. Ali bo zadeva končana ali ne, bo odvisno od tega, kakšno potezo bo naredila Mladina, ki se lahko na odločbo vrhovnega sodišča pritoži. Za zdaj lahko glede na zadnjo izdano odločbo sodišča zapišemo, da je Mladina objavila neresnična dejstva.

M. P.

modrosti tedna

"V Rimu mu (nadškofu Rodetu, op. ur.) ne bo treba brati npr. Mladine, ki ga je vsa leta spremljala z odkritim sovraštvom in si privoščila na njegov račun npr. najbolj blasfemične naslovnice ter poster. Ne bo Janijev, Alijev, Juretov, Vladov, Rank, Borisov, Dejanov, Janezov in drugih novinarjev, ki bi, sklicujoč se na novinarsko svobodo, privoščljivo in zlonamerno pregriznili vsako njegovo besedo in dejanje, še preden bi izzvenelo do konca."

(Odgovorni urednik Družine Franci Petrič)

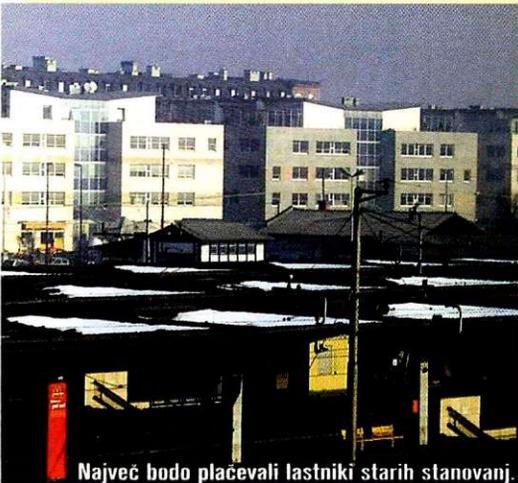
"V nobeni od novonastalih držav na območju nekdanjih socialističnih kolosov (Sovjetska zveza, Jugoslavija, Češkoslovaška) ni bil nihče deležen tako obseznega, lahko bi rekli totalnega izbrisa, kot ga je po obdobju po osamosvojitvi neodvisne Slovenije doživela tista skupina ljudi, ki je dejansko vzpostavila temelje slovenske državnosti."

(Politik in publicist Branko Grims)

Vrhovno sodišče ugodilo Marjanu Podobniku.

Sredstva za rezervni sklad

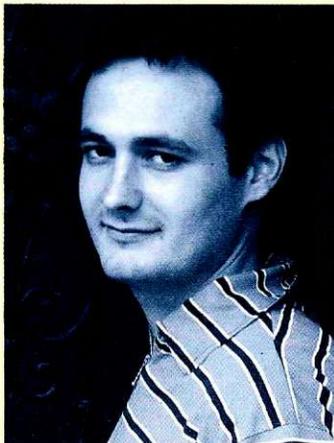

Največ bodo plačevali lastniki starih stanovanj.

V poštnih nabiralnikih so te dni lastnike stanovanj presenetile položnice v višini nekaj tisoč slovenskih tolarjev. Tisti, ki so položnico natančno prebrali, so lahko opazili, da je pod rubriko namen plačila zapisano, da gre za zbiranje sredstev za rezervni sklad. To ne pomeni nič drugega kot to, da bodo glede na nov stanovanjski zakon vsi lastniki stanovanj mesečno plačevati določen delež sredstev, ki se bodo porabljala za takšno in drugačno obnovo stanovanj. Višina sredstev, ki jo bodo mesečno plačevali lastniki stanovanj, je odvisna od tega, koliko je star stanovanjski blok. Za tista stanovanja, ki so mlajša od deset let, ne bo treba plačevati nič, za stanovanja, stara od 10 do 30 let, bo moral lastnik plačati 0,20 evra za

kvadratni meter na mesec, za stanovanja, stara od 30 do 60 let, 0,25 evra mesečno in za stanovanja, stara nad 60 let, 0,30 evra mesečno. In kdo bo prejemnik teh sredstev? To bo upravnik stanovanjskega bloka. Pri tem se je že večkrat postavilo vprašanje o gospodarjenju z zbranim denarjem in nadzoru nad njegovim porabo. Slednjega naj bi imeli lastniki stanovanj, saj naj bi oni sprejemali načrt vzdrževanja stanovanjskega bloka. Ali bo res tako, bo pokazal čas. Plačevanje v rezervni sklad je obvezno in lastnikom stanovanj, ki se bodo hoteli temu izogniti, se lahko zgodi, da bodo ostali brez stanovanja, saj se bo le-to lahko prodalo in iz kupnine poplačalo dolg skladu. Pa še to. Če boste stanovanje prodali, denarja, ki ga boste vsa leta vlagali, ne boste dobili nazaj.

M. P.

Birokratska elita

Podatki o plačah nekaterih vodilnih v državnih javnih zavodih, ki so jih pred kratkim objavili nekateri mediji, so razkrili vso zgrešenost in apatičnost predvsem Drnovškovih in tudi zadnje Ropove vlade pri reševanju te problematike. Podatki so namreč pokazali, da plače direktorjev v nekaterih javnih zavodih krepko presegajo slovensko povprečje, nekateri med njimi pa imajo celo plače, ki presegajo plačo predsednika vlade Antona Ropa. Rekorderca med njimi je zagotovo direktorica Psihiatrične klinike Ljubljana - Polje, katere mesečna brutoplača znaša kar 2,6 milijona tolarjev. Da bi si lažje predstavljali, koliko je to, uporabimo primerjavo, ki jo je v poslanskem vprašanju premierju Ropu v ponedeljek uporabil poslanec SMS Ivan Štamberger. Direktorica psihiatrične klinike v enem mesecu zasluži toliko, kot delavec v tovarni s povprečno plačo zasluži v dveh letih, oziroma toliko, kot delavec z zjamčeno plačo zasluži v štirih letih, ali drugače, direktorica psihiatrične klinike

Vlada z zaposlovanjem v državni upravi vzdržuje socialni mir in si kupuje volilne glasove.

državo v enem letu stane toliko, kot delavec z zjamčeno plačo ne zasluži v svoji celotni delovni dobi.

Takšne primerjave se zdijo skoraj neverjetne, a so resnične, predvsem pa so odraz dosežane vladne politike na področju plačne in zaposlitvene politike v državni upravi. Dejstvo namreč je, da nobena od Drnovškovih vlad in ne zadnja Ropova niso nikoli znale ali hotele poseči ne v razmerja plač v javnem sektorju ne v enormno zaposlovanje v javni upravi, ki je prav tako velik problem. Razloga za to sta predvsem dva. S tem ko so vlade LDS in ZL mirno dopuščale ogromne plače

direktorjem javnih zavodov, so si kupovale njihovo pripadnost in lojalnost, hkrati pa so s širokogrudnim zaposlovanjem v državni upravi vzdrževale socialni mir in si kupovale volilne glasove za naslednje volitve. Kaj je namreč lepšega, kot da veš, da boš na naslednjih volitvah dobil glasove tistih, ki te volijo samo zato, ker vedo, da ne boš naredil nič takšnega, da bi se jim bilo treba naslednja štiri leta biti

Ker mejno vprašanje še zdaleč ni rešeno, te izjave niso le nespametne, temveč škodljive za Slovenijo.

za službo. Najbolj problematično pri takšni politiki pa je, da ima kratkoročne in dolgoročne posledice. Dejstvo je namreč, da je v Sloveniji razmerje med plačami v javnem sektorju eno najvišjih in da je Slovenija zaradi ogromnega zaposlovanja v državni upravi v zadnjih letih ena najbolj zbirokratiziranih držav na svetu (na slednje nas opozarja tudi Evropska zveza), vse to pa seveda plačujemo davkoplačevalci. V odgovoru na poslansko vprašanje, zakaj vlada dopušča tako velike razlike v plačah, se je premier Anton Rop na seji državnega zbora v pone-

deljek izgovoril, da so plače tako visoke zato, ker naj bi si jih nekateri preveč izplačali. To naj bi zdaj vrnili, sredi leta pa naj bi začel po Ropovih besedah veljati nov zakon o plačah v javnem sektorju, ki bo razmerja med najnižjo in najvišjo o plačo omejil v razmerju 1 proti 10. Vse bi bilo lepo in prav, če bi Rop tudi pojasnil, zakaj je vlada z zakonom čakala tako dolgo in zakaj bo proti direktorjem javnih zavodov ukrepala šele sedaj, ko so se njihove plače pojavile v javnosti, čeprav so ji plače direktorjev zagotovo že dolgo znane. Na to vprašanje Rop verjetno nima odgovora.

Aleš Kocjan

Nekdanji predsednik države Milan Kučan se je v nedeljskem intervjuju na HTV vnovič zavzel za umik Slovenske vojske s Trdinovega vrha. Kasneje se je njegovemu stališču v veliki meri javno pridružil tudi slovenski obrambni minister Grizold. V luči dejstva, da mejno vprašanje med Slovenijo in Hrvaško še zdaleč ni rešeno, te izjave niso le nespametne, temveč celo škodljive za

Slovenijo. Po eni strani kažejo notranjo neenotnost slovenskih pogledov na reševanje mejnega vprašanja, medtem ko zna hrvaška politika vedno izkazati enotnost, kadar gre za vprašanje državnih mej. Toda še mnogo bolj kot izpodbijanje stališč lastne države bi bil škodljiv dejanski umik s Trdinovega vrha, kolikor bi do njega dejansko prišlo. V času, ko meja še ni dokončno zakoličena, bi s tem močno poslabšali svoja pogajalska izhodišča. Zame ni dvoma, da bi moral Trdinov vrh pripasti Sloveniji. Toda četudi bi ob raz-

mejitvi po najbolj črnem scenariju ta del ozemlja prepustili Hrvaški, to nikakor ne pomeni, da morajo slovenski vojaki odditi že sedaj. V tem primeru bi namreč Slovenija dobila še manj. Politika, še posebej določanje mej, je pač barantanje, in če nekaj daš, moraš za to tudi nekaj dobiti.

Kolikor bi se Slovenska vojska umaknila s Trdinovega vrha, bi se morala hrvaška policija odpovedati nadzoru nad slovenskimi zaselki ob Dragonji, ki si jih je hrvaška država prisvojila povsem neupravičeno, in odstraniti mejni prehod v Sečovljah, ki so ga Hrvatje zgradili na sloven-

Popustljivost

ski zemlji. Če se bomo umaknili s Trdinovega vrha, medtem ko bodo Hrvatje še naprej okupirali štiri naše zaselke, bomo izpadli kot največji bebeci. Naslednji mejni sporazum bo zavoljo tega za Slovenijo še slabši od prejšnjega, saj bomo izgubili še en pogajalski argument. Zaradi zmanjšane pogajalske moči bo tudi možnost, da si povrnemo zaselke ob Dragonji in dosežemo ugod-

no razmejitev v Piranskem zalivu, še toliko manjša. Tudi sicer so na te zaselke vsi kar pozabili. Hrvaška na prisvojenem ozemlju nemoteno izvaja politiko "izvršenega dejstva". Slovenija bi morala temu vseskozi oporekati in poudarjati svoje pravice do tega koščka Slovenije, vendar tega ne počne. Zaradi te popustljivosti se bojim, da bodo zaselki, ki so bili vedno del slovenskega ozemlja, ob dokončni razmejitvi resnično prepuščeni Hrvaški.

Nihče me ne bo prepričal, da je zaradi skorajšnjega vstopa v EU in Nato slovenska navzočnost na Trdinovem vrhu nepotrebna ali celo moteča. Članice EU so že večkrat pokazale, da se z mejami ne gre šaliti, kot to radi počno nekateri slovenski politiki. Samo spomnimo se Velike Britanije in Falklandskih otokov ali še dokaj svežega primera Španije in Peteršiljevega otoka. Pri vsem skupaj ne gre za nikakršno politično ali ideološko stališče do neke izjave samo zato, ker jo je izrekel nekdanji predsednik države, gre edinole za enega temeljnih nacionalnih interesov – ozemeljsko celovitost. Ozemlje Slovenije se je v preteklosti že prevečkrat skrčilo, zato si ne moremo privoščiti nobene lahkomišelnosti ali darežljivosti več.

Denis Vengust

Mag. Klemen Jaklič

S primerjalno analizo prakse vodilnih ustavnih sodišč lahko izluščimo nekatere zakonitosti instituta ustavnosodne presoje, ki so nujni pogoji korektnega ravnanja tovrstnih sodišč. Eden takih je pristop k sojenju, ki temelji na vnaprejšnjem definiranju nivoja strogosti ustavnosodne presoje sodišča glede na to, za katerega izmed kontekstov neke pravice gre. Tako bo v nekaterih kontekstih sodišče presojalo akt državnega organa zelo strogo, kar v praksi pomeni, da bo samo odločilo o primernosti akta in ga v primeru stroge presoje v praksi skoraj vedno spoznalo za neustavnega.

Nasprotno bo ustavno sodišče pri zadržani presoji prepustilo zelo široko polje proste presoje državnemu organu, katerega akt presoja, kar v praksi vodi do tega, da je pri zadržani presoji ustavnega sodišča akt skoraj gotovo spoznan za ustavnega. Pri takšnem pristopu k sojenju je ponavadi v precejšnji meri predvidljivo, kdaj bo sodišče izbralo ta in kdaj oni nivo strogosti presoje in

Ustavnosodna presoja po naše

zakaj, saj je namen sodišča prek vseh preteklih primerov vnaprej definirati kontekste, ki naj vodijo do te ali one izbire. Temu nasprotni sistem ustavnosodne presoje je sistem t. i. ustavnega sojenja ad hoc, v katerem se sodišče osredotoči samo na primer pred seboj, odloči samo o njem in ne obrazloži, zakaj je stopnja strogosti uporabljene presoje v tem primeru drugačna kot v podobnih drugih primerih. V sistemu sojenja "ad hoc" – drugače kot pri prej opisanem sistemu – ni mogoče predvideti, kako bo sodišče razsodilo primer, vse dokler ne razglasi odločitve.

Pri korektnem načinu sojenja, ki zavrača sistem "ad hoc", mora ustavno sodišče prek posameznih pravic oziroma tipiziranih kontekstov, v katerih se posamezna pravica pojavlja, vnaprej določati potek meje med strogo in zadržano presojjo. Določiti mora torej mejo, ki loči polje proste presoje zakonodajalca od polja, ki ga varuje sodišče. Pri tem nista dovolj samo napoved sodišča, da bo v primeru pred seboj uporabilo strogo ali zadržano presojjo, in sledeča realizacija napovedane stopnje presoje. Bistvo je namreč, da sodišče razloži, zakaj bo v skupini podobnih primerov pri nekaterih odločalo tako (npr. strogo in bo samo odločilo o vsebini) in zakaj pri drugih drugače (npr. zadržano in bo vsebino odločitve prepustilo zakonodajalcu). Ti vsebinski razlogi morajo biti taki, ki gredo prek konteksta konkretnega primera, in morajo biti v veliki meri sposobni tvoriti vnaprej (t. j. v večini prihodnjih podobnih primerov) spoznavni potek meje med poljem ustavnega sodstva in poljem drugih državnih organov po posameznih tipiziranih kontekstih neke pravice.

Definiranje takšne meje je bistvo instituta ustavnosodne presoje, ki ga ustavnemu sodišču prek več načel nalaga ustava sama. V takšnem sistemu sojenja je, prvič, pravna varnost visoka, saj se precej zanesljivo lahko napove, kdaj bo sodišče uporabilo strogo, kdaj vmesno in kdaj zadržano

presojo in kaj bodo v konkretnem omenjene presoje pomenile. Drugič, v tako predvidljivem sistemu je politična diskrecija posamičnega sodnika zmanjšana na primer-no mero. To ne velja za sistem "ad hoc". Pri slednjem je onemogočen konstitutivni element ustavnosodne presoje, to je sodnikovo samoomejevanje vnaprej in prek svojih lastnih preteklih sodb (t. i. judicial self-restraint), saj je vsakokrat znova mogoče "stehtati" okoliščine konkretnega primera po osebni ideološki potrebi posamičnega sodnika. Sodnika nič ne omejuje in lahko v podobnih primerih prav nasprotujoče si prikrojuje svojo pristojnost odločanja, s tem pa odločitev samo. Tretjič, le sistem, ki ni "ad hoc", omogoča dejansko delovanje načela delitve oblasti, ki je vsaj približno lahko spoznavno vsem državnim organom (vključno s sodiščem). Le v takem sistemu se pravo lahko vsaj približno loči od politike, saj se le v takem sistemu vnaprej vsaj okvirno ve, katera področja so v pristojnosti ustavnega sodstva oz. prava (t. j. stroge presoje) in katera v polju proste presoje zakonodajalca, vlade oz. politike (t. j. zadržane presoje).

Od tod nujnost vnaprejšnjega ustavnosodnega definiranja poteka meje med strogo in zadržano pre-

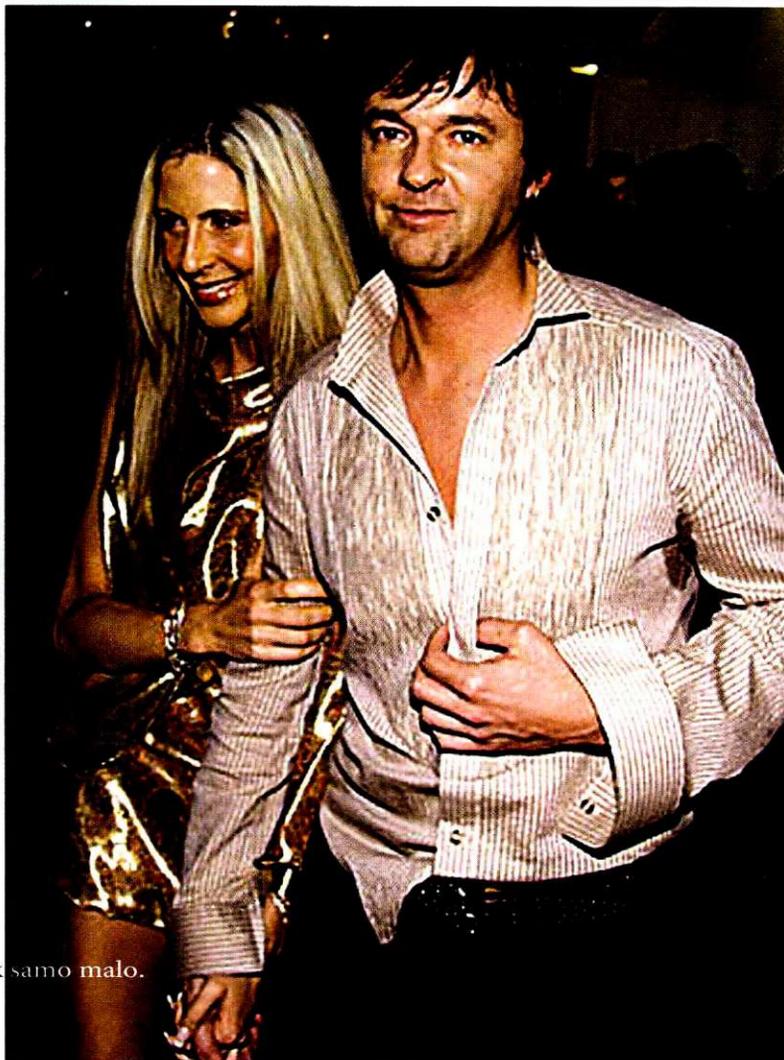
definiranja razlogov za različne stopnje presoje, ki jih uporablja v sicer istovrstnih primerih. Nasprotujoče si odločenih primerov tako v sicer ne dolgoletni praksi našega ustavnega sodišča kar mrgoli, s tem pa sodišče samo krha svojo legitimnost. Po mojem mnenju je na ta ustavnosodni problem, ki ga pri našem sodišču opazujem že dolgo, najbolje opozoril poslanec France Cukjati. Na eni nedavnih sej o "izbrisanih" je razložil, da so v primeru "izbrisanih" sodniki odločali s strogo presojjo in spoznali protustavnost stanja ter naložili izdajanje odločb. Hkrati so sodniki v primeru poprave krivic povojnega nasilja (kjer zakon diskriminatorno ne dovoljuje poprave tistim, ki so bili žrtve partizanskega nasilja, obratno pa dovoljuje) posegli z zadržano presojjo in ohranili predpis kot povsem ustaven, saj naj bi po zadržani presoji odločanje o tej pravici sodilo v polje proste odločitve zakonodajalca. Pri tem sodišče ni obrazložilo, zakaj takšno razlikovanje obeh primerov, ki bi narekovalo tako radikalno različni stopnji ustavnosodne presoje in posledično tako nasprotujoča si izida obeh sodb. Poanta poslanca Cukjati je zadetek v polno. Tu preprosto ni ustavnopravnega protigargumenta. Lahko bi našli goro tuje li-

Pri tem sodišče ni obrazložilo, zakaj takšno razlikovanje obeh primerov, ki bi narekovalo tako radikalno različni stopnji ustavnosodne presoje in posledično tako nasprotujoča si izida obeh sodb.

sojo po posameznih tipiziranih kontekstih neke pravice in ne samo "ad hoc tehtanja vseh okoliščin" konkretnega primera, ki bi rabilo samo odločitvi v konkretnem primeru. Takšna usmerjenost sojenja je bistvo pravilno razumljenega instituta ustavnosodne presoje, kot so ga sprejela zahodna ustavna sodišča.

Vendar pri nas žal (še) ni tako. Pri večini naše ustavnosodne judikature gre za odločanje "ad hoc", ki se velikokrat omejuje samo na konkretni primer, brez vnaprejšnjega

terature in sodb tradicionalnih ustavnih sodišč, ki so se že davno distancirale od pristopa "ad hoc" k ustavnosodni presoji, ki ruši prej opisana načela korektnega ustavnega sojenja. Žal je primer, ki ga je navedel poslanec, samo aktualni incident sicer širše tovrstne ustavnosodne prakse pri nas in že skoraj ironično je, da so pri tako klasični ustavnopravni temi poslanci tisti, ki delijo dejansko upravičene kritike ustavnim sodnikom. Vsaj pri ustavnih temah naj bi bilo ponavadi obratno.

Ime in priimek?

Diana Lečnik in Simon Gomilšek.

S čim se preživljate?

Izključno z glasbo!

Kako bi označila svoj značaj?

Diana je zelo redoljubna, jaz pa malo manj, ampak samo malo.

Sta bogata?

S smehom, dobro voljo in karitativnimi pristopi.

Verjamete v Boga?

Bog ima za vsakega od naju individualen pomen, v katerega se posebej ne poglobljava.

Kje sta se spoznala?

V Nemčiji na koncertnem odru.

Kdaj je nastal Duo Platin?

Pred dobrimi tremi leti.

Kje je bil vaju prvi skupni nastop?

Na nizozemski meji.

Katero od svojih lastnih pesmi najraje prepevata?

Odvisno od priložnosti, vsaka ima svoj pomen in razpoloženje.

Kateri je vaš največji življenjski uspeh?

Ta čas zmaga na Emi in to, da sva lahko skupaj tako poslovno in zasebno.

Kaj pričakujeta od tekmovanja na Evroviziji 2004?

Eno so želje, drugo pa so pričakovanja tako kot že na predizborih.

Dan, ki bi ga najraje izbrisala iz življenja?

Mogoče še pride.

Vajino najljubše dnevno opravilo?

Počasen in obilen zajtrk.

Skriti kotichek?

Zasebno stanovanje in Žavčarjev vrh pri Vidi.

Hobiji?

Diana ima majhen fitnes, jaz pa motokros in smučanje na vodi.

Recept za premagovanje žalosti?

V center Bachus greva na poseben kos čokoladne torte.

Najljubša jed?

Diana – danes ... špinača, Simon – vse, kar obstaja.

Sanjske počitnice brez omejitev ...

Mogoče še pridejo.

Katero pijačo obožujete?

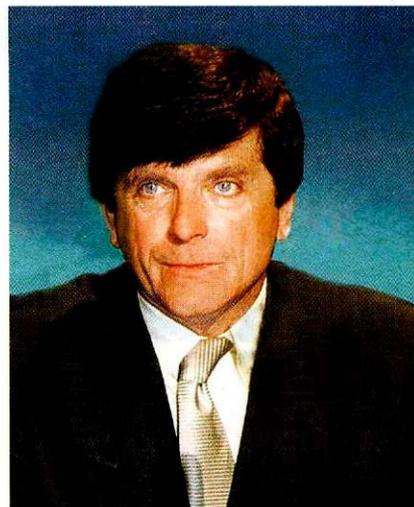
Mehiški koktajli.

Zmagovalca Eme 2004

DIANA LEČNIK IN SIMON GOMILŠEK

Kadrovanje po eldeesovsko

Pretekli teden je nadzorni svet Telekom Slovenije, ki je v večinski državni lasti, z mesta predsednika uprave soglasno razrešil Petra Graška. Razlog za razrešitev naj bi bil v ekonomskih in poslovnih razlogih pa tudi v različnih pogledih na način in izvajanje strategije, kadrovska in organizacijska vprašanja družbe. Leonardo F. Peklar, predsednik nadzornega sveta, je dejal, da so "Graška razrešili zaradi konceptualne neuskkljenosti pri konceptu vodenja Telekoma, predvsem v luči vstopa v Evropsko zvezo in nekaterih tehnoloških rešitev pa mogoče tudi strukturalnih". Sama strategija razvoja Telekoma naj ne bi bila sporna in je ocenjena pozitivno. Menda naj bi šlo samo za razliko v mnenjih, na kakšen način uresničevati sprejeto strategijo, do razrešitve pa naj bi bilo prišlo sporazumno. Grašku pripada 24 mesečnih bruttoplač odpravnine, kar po nekaterih podatkih znaša približno 30 milijonov tolarjev. Nadzorni svet je istega dne sprejel tudi odpoved Mirana Krambergerja, direktorja Siola, podjetja, ki je v 100-odstotni Telekomovi lasti, za vršilca dolžnosti pa je do nadaljnjega imenoval Matevža Turka, vodjo tehničnega področja v Siolu. Do imenovanja nove uprave Telekom Slovenije vodi podpredsednica uprave Darinka Virant, a stolček naj bi se majal tudi njej. Za novega predsednika uprave je nadzorni svet imenoval Liborja Vončino, potrdili pa naj bi ga na seji 1. marca, medtem ko je za nova člana uprave imenoval Dušana Mitiča in Matijo Vojska.

Minister za informacijsko družbo Pavle Gantar je kljub uspešnemu vodenju Telekoma odstavil predsednika uprave Petra Graška.

Poslovni izidi zelo ugodni

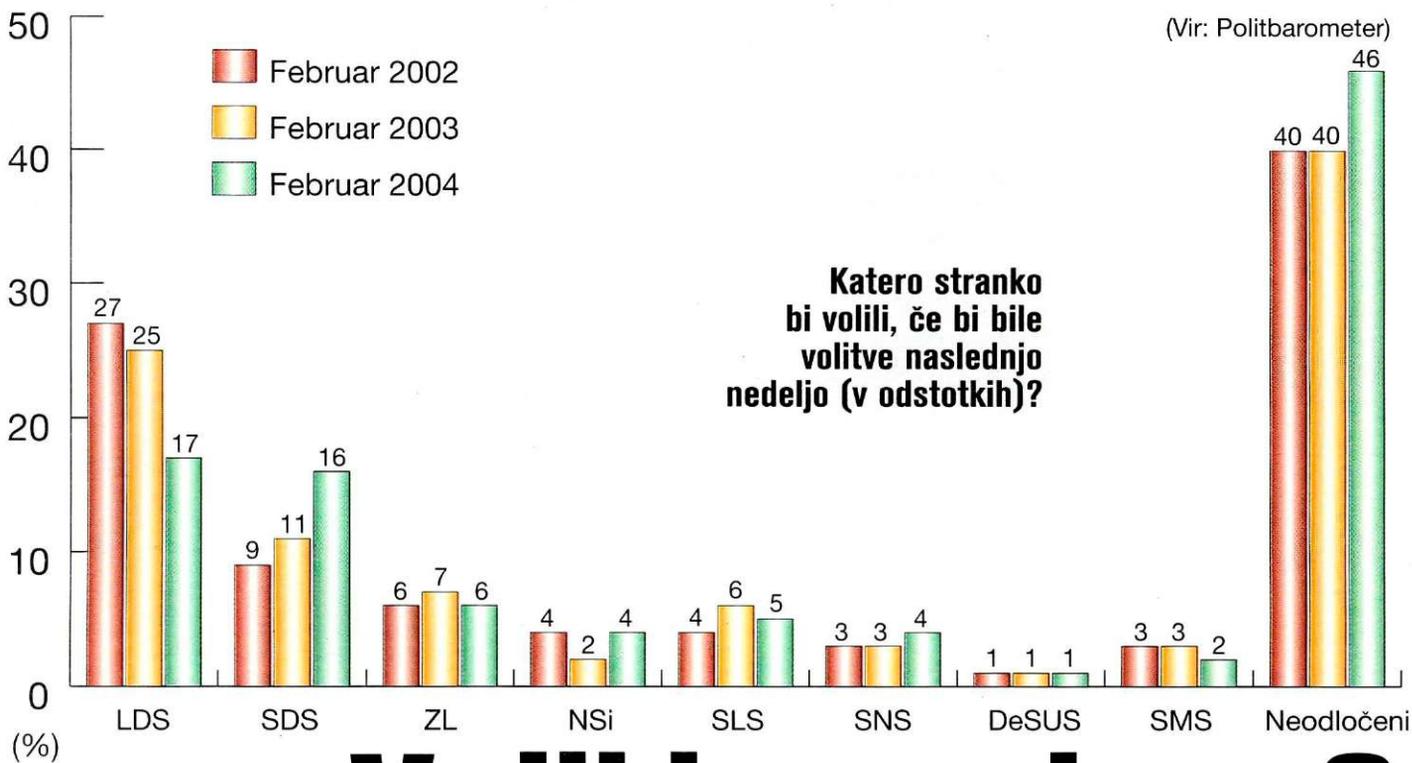
Nadzorni svet je obravnaval tudi poslovne izide družbe v letu 2003 in jih ocenil pozitivno. Telekom je po nerevidiranih izidih lani zmanjšal zadolženost družbe kar za 11,2 milijarde tolarjev, skupno dodano vrednost pa povečal s 24,7 milijarde na 30,6 milijarde tolarjev. Povečala se je tudi dodana vrednost na zaposlenega in je ob koncu leta 2003 znašala 11,3 milijona tolarjev, medtem ko je leto prej znašala 8,5 milijona tolarjev. Lani je Telekom skoraj podvojil čisti dobiček družbe (s 5,5 milijarde tolarjev na dobrih 11 milijard tolarjev). Pri tem je pomemben podatek, da je Grašek lani za razne oglaševalske akcije bistveno znižal stroške. Namesto 3,2 milijarde tolarjev je za ta namen "zapravil" le 800 milijonov tolarjev. Poleg tega se je Grašek zavzemal za uvrstitev delnic na organizirani trg vrednostnih papirjev (na borzo), vendar vladajoča elita v to ni privolila. Bolj kot to ji je ugajalo trgovanje z delnicami Telekoma na sivem trgu.

Politična zamenjava

Četudi so poskušali vsi vpleteni, vključno z Graškom, ki je sicer priznal, da mu je LDS politično blizu, prikazati, da gre za "navadno" zamenjavo, se glede na dobre poslovne izide in Graškovo dobro zastavljeno strategijo ve, da ni tako. To so potrdili tudi predstavniki nekaterih političnih strank. Janez Janša, predsednik največje opozicijske stranke, je že na dan zamenjave poudaril, da gre za politično kadrovanje, ki je škodljivo za državo, vladajoča koalicija pa je s tem presešla vse meje. Posebej je izpostavil uradni razlog za Graškovo zamenjavo, ki je po njegovih besedah žaljiv. Poudaril je še, da do takšnih razrešitev in do političnega kadrovanja nasploh ne bi prihajalo, če bi vladajoča koalicija lani sprejela predlog koalicije Slovenija, ki je zahtevala, da bi bila tretjina članov nadzornih svetov v državnih podjetjih iz opozicijskih vrst. V zvezi s političnim kadrovanjem je Janša posebej izpostavil predsednika sveta LDS Gregorja Golobiča, ki naj bi bil v pogovoru za enega izmed slovenskih dnevnikov priznal, da je bil glavni "kadrovnik" med tranzicijo, prav tako je v pogovoru za dnevnik Finance že januarja napovedal to potezo in navedel celo ime človeka, ki bo zamenjal Petra Graška. Dodajmo, da Golobič ta čas ne zaseda nobene uradne vladne funkcije, glede na vse njegove napovedi pa je očitno, da se bo scenarij, ki si ga je zamislil, uresničil do konca. Po Janševih besedah gre pri vsem skupaj za verigo, v katero je vpet tudi Golobič. Slednji je namreč zaposlen v podjetju Ultra Zagorje, ki ima glavne posle sklenjene s hčerinskima podjetjema Telekom Slovenije (Siol in Mobitel). Vse to naj bi kazalo način, ki ga pri kadrovanju in zasedanju najpomembnejših funkcij uporablja koalicija, še posebej LDS. Na Janševe besede se je seveda nemudoma odzval Gregor Golobič in očitke o političnem kadrovanju v Telekomu zavrnil. V času zasedanja nadzornega sveta naj bi bil s sinom na rekreaciji in telefonsko nedosegljiv. Sam naj ne bi bil na noben način povezan z Graškovo zamenjavo. Znova pa je zavrnil zahteve opozicije, da bi morala le-ta imeti v nadzornih svetih javnih podjetij sorazmerno moč glede na število poslancev.

Vida Kocjan

V Telekomu je šlo izključno za politično kadrovanje, ki ga ne bi bilo, če bi tretjino nadzornih svetov sestavljali člani, ki bi jih predlagala opozicija. Ti bi lahko preprečili namero LDS, da še pred volitvami zasede vse ključne položaje v največjih gospodarskih podjetjih. Janša je opozoril, da ima tisti, ki obvladuje Telekom, Siol, Petrol, Krko, Istrabenz in podobna podjetja, v državi večjo moč, kot jo ima večina v državnem zboru. Politična zamenjava v vrhu Telekoma je škodljiva za državo, vladajoča koalicija pa je s tovrstnim kadrovanjem presešla vse meje.

Katero stranko bi volili, če bi bile volitve naslednje nedeljo (v odstotkih)?

Veliki preobrat?

Po zadnjih javnomnenjskih raziskavah se je Slovenska demokratska stranka močno približala liberalni demokraciji. Vprašanje, ki se pri tem postavlja, je, ali gre le za trenutno razpoloženje volilcev ali pa že lahko govorimo o trajnejšem preobratu v slovenskem političnem prostoru.

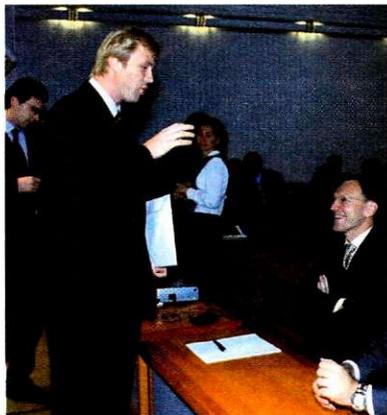
Zadnja javnomnenjska anketa, ki so jo opravili na Centru za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij na Fakulteti za družbene vede, ki ga vodi dr. Niko Toš (njene izide so predstavili v petek), je potrdila tisto, kar so že nekaj časa ugotovljale druge javnomnenjske ankete, ki jih opravljajo različne agencije in mediji, namreč to, da podpora največji vladni stranki naglo pada (pravzaprav je imela nižjo samo leta

1996, ko je bil v Sloveniji na obisku papež) in da se ji je v zadnjem mesecu močno približala največja opozicijska stranka – Slovenska demokratska stranka. Omenjena anketa Toševega inštituta je celo ugotovila, da je med SDS in LDS le še odstotek razlike. Če bi bile volitve v nedeljo, bi tako LDS volilo 17 odstotkov volilcev (januarja še 21 odstotkov), SDS 16 odstotkov (januarja 15 odstotkov), NSi bi volilo dva odstotka volilcev (janu-

arja 3 odstotki), SNS štirje odstotki (januarja šest odstotkov), SLS pet odstotkov (januarja štirje odstotki), DeSUS en odstotek, SMS dva odstotka in ZLSD šest odstotkov volilcev (vse tri zadnje stranke so dosegle enak izid kot v januarski javnomnenjski anketi).

Podpora LDS v zadnjih treh letih skoraj prepolovljena

Dokaj podobno sliko so v zadnjem času pokazale vse druge jav-

LDS je očitno ugotovila, da nima človeka, ki bi bil dorasel Janezu Janši, zato je v prve boje vrste znova poslala Gregorja Golobiča.

Priljubljenost LDS po javnomnenjskih anketah v zadnjih letih vztrajno pada. Primerjava z anketami izpred dveh let kaže, da izgublja predvsem zaradi SDS in volilcev, ki se selijo med neopredeljene.

Tako imenovani izbrisani so med drugim krivi za upadanje niso edini. Velik del krivde za manjšo priljubljenost lahko arogantnemu in samozadostnemu vladanju, ki mu ni svet

nomnenjske raziskave (čeprav je razlika med LDS in SDS na njih nekoliko večja kot pri Toševi anketi; po Dnevnikovi anketi znaša ta razlika dobrih sedem odstotkov, po interni anketi SDS, ki jo je na tiskovni konferenci v petek predstavil Janez Janša, pa 4,5 odstotka, kar pomeni, da se politična razmerja v Sloveniji počasi, a vztrajno spreminjajo. Slednje lahko ugotovimo, tudi če vzamemo javnomnenjske raziskave Toševga inštituta (za slednje sicer Janša tako kot mnogi drugi pravi, da jim ne zaupa, četudi njegovi stranki kažejo dobro, zato stranka že vrsto let svoje interne ankete naroča pri različnih javnomnenjskih agencijah) pred dvema letoma. Tako ugotovimo, da je podpora LDS februarja 2002 znašala še solidnih 27 odstotkov. Do februarja 2003 je padla na 25 odstotkov, do letošnjega februarja pa se je glede na leto 2002 skoraj prepolovila in znaša le še 17 odstotkov. Na drugi strani ugotovimo, da se v nasprotju z LDS, ki ji podpora pada, povečuje podpora SDS. Tako je februarja 2002 njena podpora znašala 9 odstotkov, v naslednjem letu je narasla na 11 odstotkov, po zadnji anketi pa znaša že zelo "solidnih" 16 odstotkov. Zanimivo pri tem je, da se podpora vseh drugih strank, posebej NSi in SLS, ni bistveno spremenila (SLS je v primerjavi s februarjem leta 2002 en odstotek celo pridobila), kar pomeni, da SDS gla-

sov ne pridobiva na račun NSi, ampak predvsem na račun LDS. Del njenih volilcev je namreč odšel k SDS, del pa med neopredeljene, katerih delež se je od leta 2002 do letos povečal za šest odstotkov.

Janša: Zmaga na volitvah še ne pomeni, da imaš oblast

Trditve Nika Toša, ki je znan po tem, da v svoje strokovne analize anket rad vnaša subjektivne politične ocene, in predsednika sveta LDS Gregorja Golobiča, da SDS pridobiva predvsem na račun NSi, nimajo resnejše strokovne podlage, zaradi česar lahko sklepamo, da so bile bolj kot resni strokovni analizi namenjene poskusu povzročitve spora znotraj koalicije Slovenija. Slednje seveda jasno kaže, da se je LDS in z njo celotna postkomunistična levica znašla v resnejši krizi, ki jo je pretekli teden priznal tudi Gregor Golobič, ko je za provladno Delo izide Tošev ankete označil kot "skrb zbujajoče", vendar pa še ne kritične. Da LDS še ni treba biti plat zvona, je seveda jasno. Do volitev je še skoraj tričetrt leta, postkomunistična levica pa ima na razpolago dovolj instrumentov, da do takrat razmere obrne v svojo korist. Tega se zaveda tudi Janez Janša, ki je pri napovedih o tem, ali sedanji trend padanja podpore LDS in naraščanja podpore njegovi stranki že pomeni, da bodo na naslednjih volitvah zmagale po-

Janez Janša verjame v uspeh SDS na volitvah, vendar pa opozarja, da slednje še ne pomeni, da bodo pomladne stranke dejansko prevzele oblast. Spomin na leto 1996 je očitno še preveč živ.

mladne stranke, predviden. Pravi namreč, da je do takrat še daleč in da tudi če bi se zgodilo, da bi pomladne stranke na volitvah dobile večino, to še ne bi pomenilo, da bi dejansko prevzele oblast. "To se je pokazalo na parlamentarnih volitvah leta 1996, ko so pomladne stranke na volitvah dobile večino glasov, vlado pa je po prestopu Cirila Pucka prevzela levica. Ni rečeno, da se to ne bi zgodilo še enkrat."

Priprava terena za vstop "odrešenika"

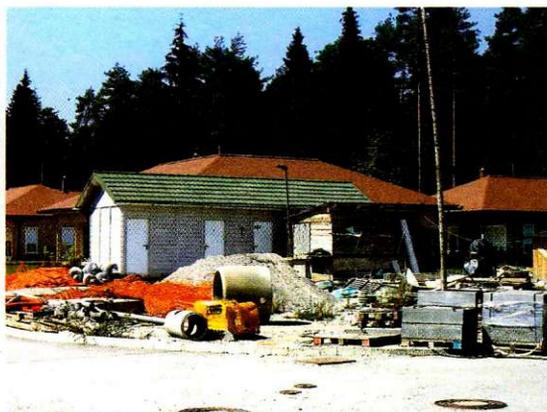
Janša je seveda upravičeno previden pri kakršnih koli napovedih o zmagi na volitvah, še posebej zato, ker je do volitev še skoraj tri četrtine leta in se v tem času lahko marsikaj obrne, pa tudi zato, ker je prepričan, da levica v

naslednjih mesecih do volitev zagotovo ne bo mirno gledala, kako njeni glasovi bežijo na pomladno stran. Če ne drugega, bo skušala Janši in SDS podtakniti kakšno afero (do zdaj se je to vedno zgodilo, čeprav bolj ali manj neuspešno), zagotovo se bodo oglasili tudi kakšni domnevno neodvisni intelektualci in skušali volilce "opozoriti", kaj bi se zgodilo, če bi oblast v Sloveniji prevzela levica, izključeno pa ni niti to, da se bo politično angažiral kdo tretji ... Kdo bi lahko to bil, so pretekli teden dovolj jasno namignili v uvodniku Dela, kjer so zapisali, da so volilci spriči nesposobnosti sedanje koalicije, ki ne vzbuja veliko zaupanja, in zadnjih dogodkov v vladi in parlamentu zbegani, s čimer so "morda nastopile idealne razmere za nekoga tretjega, politično veliko bolj spretnega, ki bi s svojim ponovnim vstopom na politično prizorišče poskrbel za drugačno delitev političnih kart ...". Koga so imeli v mislih, seveda ni treba ugibati. Govor je o nekdanjem predsedniku države Milanu Kučanu, ki bi lahko kot nekakšen "odrešenik" znova vstopil v kaotično politično dogajanje in razmere čudežno uredil. Da takšna namigovanja niso brez realne podlage, dokazuje neuraden podatek, naj bi Kučan prav v teh dneh končal ustanavljanje svojega foruma. Za zdaj je znano, da se bo imenoval Forum 21 in da se bo ukvarjal s širšimi družbenimi in političnimi temami, kar pa je seveda kot nalašč, da s svojimi sicer neformalnimi in neobveznimi mnenji meša štrne na bližajočih se volitvah. Glede na to naj na koncu zapišemo samo še retorično vprašanje: Kaj če je bila Toševa anketa, ki je v nasprotju z nekaterimi drugimi anketami prikazala nenavadno majhno razliko med LDS in SDS, namenjena samo prepričevanju Kučana (kolikor lahko nekdo človeka, ki vleče niti iz ozadja, sploh prepričuje), da je njegovo aktivnejše angažiranje v političnem prostoru nujno?

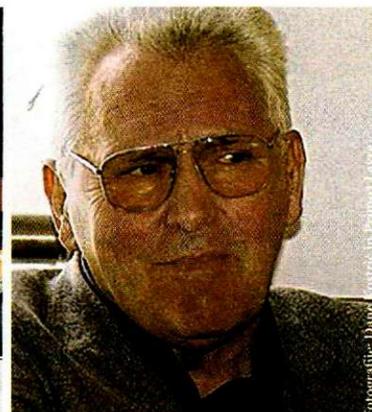
Aleš Kocjan

odpore LDS, vendar DS pripišejo svojemu prav nič - niti ustava.

Nepripravljenost LDS, da bi razčistila afero SIB, Orion, Zbiljski gaj ... jo je za zdaj drago stala. V tem primeru jo je ZL bolj odnesla, čeprav za nekatere afero nosi enako odgovornost.

Se bo na koncu izkazalo, da je bila anketa Toševga inštituta samo priprava na vstop "velikega odrešenika" Milana Kučana?

Več denarja za manj cest

Koalicija Slovenija je podala oceno resolucije o nacionalnem programu graditve avtocest v Sloveniji. Omenjena resolucija je že drugi rebalans leta 1993 sprejetega nacionalnega programa graditve avtocest.

Kot so prepričani v koaliciji Slovenija, smo lahko v vseh dosedanjih rebalansih bili priče enakim prijemom, in sicer dodajanju nekaterih novih avtocestnih odsekov v program, vzporedno s tem pa je z vsako spremembo vrtočlavo naraščala vrednost celotnega programa. Z 2,3 milijarde dolarjev leta 1993 sprejetega nacionalnega programa so stroški v prvem rebalansu 1998 vrednega na 4,1 milijarde. Sedaj predlagani program je ocenjen na 6,4 milijarde evrov.

Poslanec SDS Jože Tanko se je na tiskovni konferenci dotaknil dveh pomanjkljivosti resolucije programa. Prva je ta, da nikjer ni obdelan vpliv lastninskega preoblikovanja na graditev avtocest, medtem ko je bil pred tremi meseci sprejet zakon o preoblikovanju Darsa, v katerem je predvideno, da se bo družba lahko lastni-

la do višine 49 odstotkov. To pomeni, da bodo zelo velik poudarek dobili dobički oziroma izdvajanje dobička iz avtocestnega programa; tisto torej, kar se je do sedaj vlagalo v obliki rezultatov dela, ker je bilo to javno podjetje, se bo zdaj delilo na lastnike, nekaj na zasebne, nekaj na državo, kar pomeni izločanje sredstev iz avtocestnega programa, zaradi česar se bo program vsaj za višino dobičkov, ki se bodo prelili v zasebne žepa, podražil.

Kot drugi problem je Tanko omenil odnos vlade in tudi Darsa do posameznih okolij v avtocestnem programu. Nekatera območja imajo na razpolago tako avtoceste kot vzporedne ceste, nekatera samo avtoceste, nekatere pa nimajo praktično nič in nimajo niti izbire. Ker je država nenadoma spremenila koncept, je te ljudi potisnila v neenakopraven položaj s predeli, kjer vzporedne ceste obstajajo, menijo v koaliciji Slovenija.

Tretji vidnejši problem je cestninjenje. "Dejstvo je, da imamo v Sloveniji na 250 km zgrajenih cest 7 do 8 cestninskih postaj, kar je v primerjavi s tistimi državami, kjer se gradili avtoceste na koncesijski način, največ. Cestninjenje po mnenju koalicije Slovenija ni rešeno sistemsko, saj ima Slovenija vse mogoče načine cestninjenja – od odprtega, polodprtega do zaprtega sistema, ponekod je brez sistema, ponekod pa je cestninjenje ročno.

Četrty problem je nedostopnost

nekaterih območij do avtocest. Nekatera območja, velika celo tisoč kvadratnih kilometrov, so popolnoma izključena in nimajo nobene priključke na avtocestno omrežje. Gre za Koroško, ribniško-kočevski del, Posočje itd., kar kaže, da avtocestni program ni sprožil enakomernega gospodarskega razvoja.

Poslanec Nove Slovenije Alojz Sok pa je dejal, da namesto da bi državni zbor oziroma vladajoča koalicija prevzela odgovornost na eni strani za neizvršitev nacionalnega programa graditve avtocest in s tem neenakomeren razvoj slovenskih regij in predložena dopolnila, ki program širijo, zavrnila, je raje sprejela sklep in vladi naložila, da poleg avtocestnega programa pripravi še program graditve drugih cest. Naj pri tem spomnimo, da so poslanci vladajoče koalicije iz programa črtali nekatere že usklajene avtocestne odseke, kot so Dravograd—Velenje—Arja vas, Koper—Dragonja in Šentvid—Koseze.

Srečanje Janše in Moisiuja

Na uradnem obisku v Sloveniji se je minuli teden zadrževal predsednik Albanije Alfred Moisiu in se srečal tudi s predsednikom Slovenske demokratske stranke Janezom Janšo. Osrednjo pozornost sta namenila položaju Albanije na nemirnem Balkanu. Poudarila sta nujnost skupnega prizadevanja za varnostno in politično stabilnost območja, zavezala pa sta se tudi za poglobitev

političnega sodelovanja in gospodarskih vezi med državama.

Janša je poudaril, da je vladajoča koalicija pri vključevanju Slovenije v evroatlantske povezave uživala popolno podporo s strani SDS in da podpirajo tudi vladne projekte v okviru Pakta stabilnosti za JV Evropo.

Albanski predsednik je izrazil zadovoljstvo, da se je lahko srečal s predsednikom največje opozicijske stranke v Sloveniji. V pogovoru je med drugim dejal, da Albanijo v procesu tranzicije zaznamujeta predvsem slab gospodarski položaj in pomanjkanje demokratične tradicije, da pa si s pospešenim izvajanjem reform, zlasti v gospodarstvu in pravosodju, in z demokratizacijo državnih institucij prizadevajo za sklenitev stabilizacijsko-asociacijskega sporazuma z Evropsko unijo.

Pogovor med Janšo in Moisiujem je nanesele tudi na vprašanje ureditve statusa Kosova. Albanski predsednik podpira rešitev, s katero se bodo strinjali prebivalci Kosova ne glede na narodnost in bo deležna podpore mednarodne skupnosti. Moisiu je prepričan, da lahko Slovenija kot dobra poznavalka razmer v jugovzhodni Evropi postane glavni akter pri iskanju rešitev za stabilizacijo razmer na Zahodnem Balkanu. Janša se je s tem strinjal in uglednemu gostu ponudil podporo pri vključevanju Albanije v evroatlantske povezave.

Mihaela Praprotnik

Rdeča Slovenija je naslov knjige, v kateri nam zgodovinar dr. Božo Repe prikazuje zgodovino socializma in komunizma po drugi svetovni vojni. Priče smo pristranskemu prikazu novejšje zgodovine, ki želi v precejšnji meri prikriti vse totalitarne razsežnosti prejšnjega režima.

Resnična rdeča Slovenija 1. del

O tem obdobju imamo Slovenci različna mnenja in tudi različna izkustva. Določen del ljudi je v tem obdobju kar dobro shajal, obrtniki so dobro živeli, ker se niso spopadali s takšno konkurenco, kot se morajo danes. Tisti, ki so pripadali partiji in predvsem njenemu ožjemu krogu, so lahko delali kariere in uživali njene blagodati, srednji sloji je živel še kar dobro, na drugi skrajnosti so bile družine, ki so jim pobili 12.000 najozžjih članov. Kmete, ki niso hoteli v zadruge, in nasprotnike so zapirali, številne so zasledovali in uvedli enega največjih ovaških sistemov. Opravljati cerkvene obrede je bilo za tiste, ki so imeli višje in odgovorne službe, nedopustno ali vsaj nevarno, Cerkev je bila obravnavana kot sovražnik številka ena, ki ga je treba postopoma uničevati. Vsi pa smo hodili kupovat v Avstrijo in Italijo, švercali različne dobrine in se nam je zdelo dobro, da smemo to početi. Svoboda govora je bila

omejevana, kritika Tita strogo kaznovana, Imeli smo vice, za katere se je vedelo, kolikšna je kazen zanje, če jih pripoveduješ naprej, itd. itd. Velik del prebivalstva – posebno tistega, ki ima pozitivno mnenje o socializmu – še danes ne ve, da je ta sistem propadel, ker ni bil več zmožen nadaljnjega preživetja.

Kakšna je vloga zgodovine?

Za zgodovinarja danes ni posebno pomembno, kaj ljudje o tem obdobju mislijo, saj jih je malo, ki so ga v celoti sploh doživeli, temveč mora ugotoviti, kaj je to obdobje v razvojnem smislu pomenilo. Ali smo se razvijali vzporedno z našimi sosedami, kot so Avstrija, Italija, Nemčija in druge, ali pa smo za njimi razvojno zaostajali? In če ugotovimo, da smo razvojno zaostajali, je treba preučiti stanje duha, svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic, možnosti svobodnih iniciativ in podobne mehke dimenzije, ki zelo pomembno oblikujejo družbeni razvoj.

Pri prikazovanju zgodovine gre vedno za vrednostno izhodišče, ki je pri piscu eksplicirano ali implicirano z načinom selekcije informacij in zgodovinskega gradiva. Zgodovina je vrednostna veda, ki jo vsak politični sistem in vsak režim potrebuje za svoje legitimiranje. Zato zgodovina nima samo izobrazbene vloge, temveč v večji meri vzgojno vlogo, ki jo vsak režim, ki ima oblast, tekoče določa. Zato vsak politični sistem, še bolj pa konkretna oblast želi, da je zgodovina napisana tako, da utrjuje njeno legitimnost. Znano pa

je, da politični sistem dobi svojo legitimiteto na podlagi vrednot.

Druga vloga zgodovine pa je širša in je v tem, da v narodu utrjuje identiteto o samem sebi, da prikazuje njegove korenine in poglobitve subjekte razvoja, naj bodo to posamezniki, politične stranke ali neorganizirane socialne skupine ali razredi. Pri tem vrednostno ocenjuje njihovo vlogo, ki je lahko pozitivna ali negativna. In zgodovina pogosto prevrednoti pomen in vlogo posameznih subjektov in dogodkov. Posebno je to potrebno v primerih, ko so zmagovalci sami o sebi pisali zgodovino. Zato zgodovina lahko opravlja vlogo služabnika oblasti in je na strani tistih, ki so si v globalni porazdelitvi moči nagrabili največ oblasti, ali pa se ne meni in zanemari globalno politično porazdelitev moči in piše zgodovino tako, kot jo vidi. Zgodovinarji v tem primeru niso kontaminirani z vrednotami vladajočih elit. Vsekakor pa je položaj slednjih slabši, delanje kariere >>

Dvojna merila na Delu

Dr. Božo Repe je skoraj polovico knjige objavil v obliki nadaljevanj v Sobotni prilogi Dela, zato je dr. Janez Jerovšek oceno knjige poslal glavnemu uredniku Dela Darijanu Koširju, da bi jo objavil v Sobotni prilogi, vendar je uredništvo ni objavilo. Jerovškovo oceno zato objavljamo v naši reviji.

Uredništvo Demokracije

» težje, javna občila jih običajno ignorirajo. Imajo pa velike možnosti, da kot zgodovinarji preživijo tudi čas, ko režimi odhajajo z oblasti.

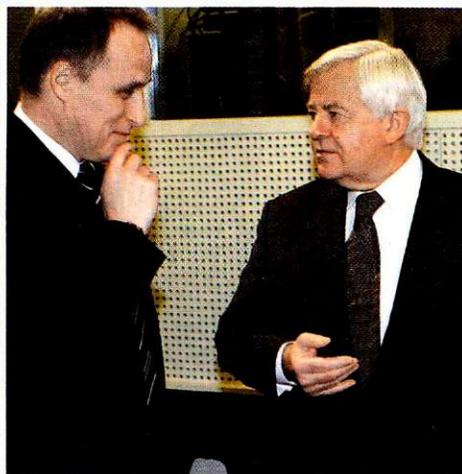
Neresnično izhodišče

Božo Repe v svoji knjigi izhaja iz vrednostnih izhodišč, da je bil naš socializem resnično totalitaran, vendar nam je dal razmeroma dober standard, visoko socialno varstvo, polno zaposlenost, odprte meje in zahodni kulturni vpliv, ki so nadomestilo za pravo demokracijo. Njegovo vrednostno izhodišče je: dober standard, socialna varnost, polna zaposlenost, odprte meje, zahodni vplivi ali demokracija. Eno ali drugo. Vendar ta vrednostna dilema sploh ni resnična.

Repe ima polno pravico za takšno vrednostno izhodišče, ko piše zgodovino o rdeči Sloveniji, vendar je to vrednostno izhodišče teoretsko, zgodovinsko in empirično napačno in neresnično. O neresničnosti teh predpostavk naj mimogrede omenim, da sem bil med tistimi, ki so bili izločeni z univerze z obtožbo, da vnašajo v naš sistem zahodni vpliv. Drago Jančar pa je dobil eno leto zapora, ker je čez mejo prinesel nedovoljeno knjigo, za katero se vedel ni, da ni dovoljena. Neresničnost teh vrednostnih izhodišč je v naslednjem: večina zahodnoevropskih držav je imela znatno višji standard, kot ga je imela Slovenija, imele so polno zaposlenost – Nemčija je uvažala delovno silo iz Jugoslavije –, socialno varnost so imele najmanj tolikšno kot Slovenija, njihove meje so bile ves čas odprte, za kulturne in znanstvene vplive so bile bolj dojemljive kot Slovenija. To pomeni, da so tiste pridobitve, ki jih je dosegla Slovenija s totalitarnim socializmom, bile lažje in bolj dosegljive v demokraciji, netotalitarnih državah.

Na smetišču zgodovine

Tudi pri opisovanju vodilnih ljudi iz obdobja socializma teorija, logika in empirija niso na strani avtorja knjige. Dejstvo je, da so bile vodilne osebnosti, ki jih opisuje, nosilci ideologije in političnega sistema, ki je propadel, ki ni bil več sposoben lastnega preživetja. Propadla je družbena lastnina, enopartijski sis-

Avtor knjige Rdeča Slovenija Božo Repe je profesor za novejšo zgodovino na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Velja za nekakšnega "režimskega zgodovinarja", saj je v zelo dobrih odnosih z Milanom Kučanom.

tem, vse izvedbe njihovih idej od tozdov, sozdov, združenega dela, njihova komuna, neuvrščena in celo sama Jugoslavija. Vse to in še marsikaj drugega je na smetišču zgodovine. Kaj je od Kardeljevih številnih idej ostalo pri življenju?

Za vse ideje, ki so jih vodilne osebnosti ob koncu vojne v vihuri revolucije z nasiljem vnašale v politični sistem, je bilo pomorjenih na tisoče ljudi, in to predvsem mladih, neizkušenih. Vodilne osebnosti, ki jih Repe pozitivno ocenjuje, so se imele za genialne ustvarjalce zgodovine, ljudske množice pa so bile samo material, s katerim so po svoji podobi delali zgodovino. Pri tem so si nagrabili toliko moči kot redki diktatorji v zgodovini. Ker se moč legitimira tudi s kulturo osebnosti in različnimi simboli, so si postavili več spomenikov in simbolov, kot si jih je postavil Husein v Iraku. Toda njihova stvarnost je po-

padla. Vse se vrača nazaj. Lastnino, ki je bila pokradena, je treba vračati, Cerkvi je treba vrniti njeno premoženje. Ni pa mogoče vrniti življenja tisočem, ki so bili brez sodnih procesov pobiti, in skode ter ugleda številnim po nedolžnem zaprtim. Še mrliški listi niso bili izdani in grobovi postavljeni na način, ki ga pozna civilizirani svet. Zato so bili ljudje, ki jih Repe tako simpatično in pozitivno ocenjuje, zgodovinski "luzerji" in se jim je zgodilo to, kar se v zgodovini pogosto dogaja. To je, da zmagovalci postanejo poraženci.

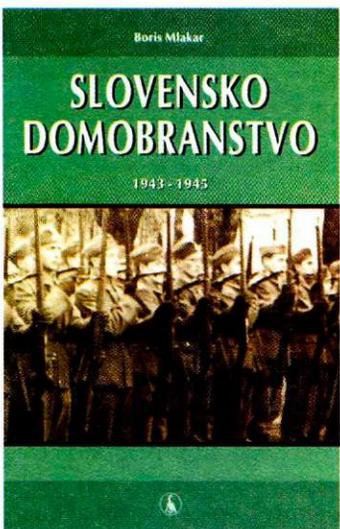
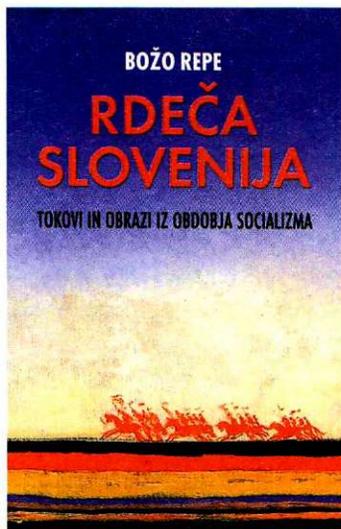
Na strani oblastnikov

Repe trdi, da se je v svojem delu spustil na esejistično raven. Naš oče tek knjigi ni v tem njegovem pristopu. Tudi Stefan Zweig je esejistično pisal o Fouchéju in njegovi dobi, pa je znal držati distanco do vseh takrat pomembnih osebnosti, ne pa biti

apologet tega ali drugega političnega subjekta. Ne gre za to, da si je Repe izbral svobodnejšo metodo prikazovanja rdeče Slovenije – čeprav imamo na njegovo metodo veliko kritičnih pripomb – gre za to, da je njegovo vrednostno izhodišče napačno, neresnično in da je njegova pozicija na strani tistih, ki imajo danes moč in oblast. S takšnim izhodiščem nam zato ne more prikazati zgodovinske resničnosti v dobi revolucije in v dobi, ko je se je ta revolucija pomirila ali vsaj začasno potuhnila. Vedeti je treba, da vodilne osebnosti, ki jih Repe opisuje, nikoli niso izjavile, da je revolucija končana. Revolucija pa pomeni državo, ki ni pravna in v kateri pravo služi samo interesom revolucionarne elite.

Prezrto komunistično nasilje in poboji

Vsekakor mora zgodovinar, ki piše povojno zgodovino, in to z naslovom Rdeča Slovenija, posvetiti posebno poglavje nasilju, saj je rdeča Slovenija nastala z revolucijo, le-ta pa uporablja za svoje sredstvo nasilje, ne pa parlamentarnih strankarskih volitev ali referendumov. Zato bi moral opisati poboje, povedati, v čigavem imenu so bili izvršeni, ali so bili izvršeni v imenu slovenskega naroda, in če so bili izvršeni v njegovem imenu, mora povedati, kateri in kolikšen del naroda je dal zanje svojo legitimnato, kdo so bili tisti, ki so izdali povelje za poboje, kdo so bili izvajalci in kaj so dobili za to, da so o tem molčali, in končno, kdo še danes nosi krivdo za te zločine, ki po mednarodnem pravu nikoli ne zastarajo. Ne omenjati

Knjigi Rdeča Slovenija dr. Boža Repeta in Slovensko domobranstvo dr. Borisa Mlakarja sta izšli v zadnjem času; prva je precej pristranska, druga je objektivna.

tega izčrpno v knjigi, ki ima namen biti zgodovina revolucijskega obdobja, je isto, kot bi Nemci v svoji zgodovini zamolčali poboj Židov.

Pri branju Rdeče Slovenije ugotavljamo, da avtor nima toliko zgodovinskega poguma, da bi si takšna vprašanja postavil, kaj šele da bi nanja odgovoril. Čeprav pisni dokumenti o likvidacijah oziroma o pobojih in umorih ne obstajajo, je na podlagi raznih dokumentov mogoče rekonstruirati odgovorne osebe za ta strašni zločin v Sloveniji. Zgodovinarju ne more biti neznano, da je bila partija vodena kot vojaška organizacija z leninističnim načelom tako imenovanega demokratičnega centralizma, ki je v praksi pomenil strogo hierarhično načelo komande z vrha. Spodnje ravni pa so bile samo disciplinirani izvajalci. Po tem načelu je mogoče ugotoviti, kje je bila sprejeta odločitev o povojnih pobojih. Treba je pregledati spomine nekdanjih najvišjih partijskih funkcionarjev, saj so o tem nekaj pisali. Baje je Vukmanovič-Tempo omenil samo štiri osebe iz politburoja, ki so o tem odločale.

Zelo resen in vrednostno dokaj nevtralen usmerjen zgodovinar Boris Mlakar v svoji najnovejši knjigi Slovensko domobranstvo pravi, "da je o povojnih pobojih odločal najožji jugoslovanski politični in vojaški vrh" (str. 523). Dalje pravi, da je bila odločitev o pobojih skoraj gotovo sprejeta konec maja ob obisku Tita v Zagrebu in Ljubljani. Tito je imel 26. maja v Ljubljani govor, v katerem je dal vedeti, da izdajalci ne bodo več gledali naših divnih planin in cvetovih polj. "Na to, da je Tito resnično

dajal republiškim predstavnikom zadevna navodila, kaže tudi izjava Ivana Mačka, da so se držali izrecnih navodil Tita, da ne smejo kaznovati nikogar, če je bil še tak zločinec, če je mlajši od 17 let. V tem kontekstu izraz kaznovati pomeni likvidirati." (str. 524) ... Od Slovencev je glavno besedo seveda imel Ivan Maček, ki se je tedaj tudi na samem pogovarjal s Titom, vendar je z odločitvijo za likvidacijo vrnjenih nasprotnikov gotovo bilo seznanjeno tudi najožje partijsko vodstvo. Vsekakor ni mogoče zlahka iti prek izjave, ki jo je leta 1950 dal Kocbeku Vlado Kozak, in sicer, da je Boris Kidrič dal povelje za poboj 12.000 mladih belogardistov." (str. 524)

Radikalni obračun z domačimi nasprotniki

Boris Mlakar, ki je kot zgodovinar zelo zadržan v vrednostnih sod-

bah, se vendar sprašuje, "zakaj je v Slovenji sploh prišlo do tako radikalnega obračuna z domačimi nasprotniki, ki pravzaprav nima primerjave drugod po Evropi, tudi ne v Sovjetski zvezi". Primerjave podobnih povojnih dogodkov v Franciji in morebiti še v severni Italiji s tistimi v Sloveniji so sicer mogoče, toda obstaja nekaj temeljnih razlik: v omenjenih državah se je to dogajalo javno in v kaotičnih razmerah, ko nova oblast še ni bila ustaljena, in predvsem kot izraz ljudskega in partizanskega ogorčenja nad kolaboracionisti. "V Sloveniji so obračuni potekali organizirano s strani organov že ustaljene revolucionarne oblasti, predvsem pa so bili poboji izvedeni tajno in za tem dolgo čas zanikovani, predvsem pa je smrt doletela neprimerno več ljudi kot na Zahodu, kar velja za absolutne številke, ne le relativne glede na število prebivalstva." (str. 523)

Tako se je v Sloveniji izvedla "dokončna rešitev" uničenja sovražnika. Zgodovinar, ki piše o rdeči Sloveniji, kar pomeni, da piše o komunizmu na Slovenskem, v svojem pisanju ne more zamolčati takšnih množičnih pobojev in zločinov, ki bodo v pisanju zgodovine čedalje močnejše prihajali do izraza, čim bolj se bomo tem dogajanjem odmikali in čim bolj bodo izgubljali pomen in vpliv dediči tistih političnih subjektov, ki so ta grozodejstva ukazali in izvajali. Če pa režimski zgodovinarji mislijo, da je treba gledati samo naprej, ne pa nazaj, naj sami sebe ukinejo, s tem pa tudi zgodovinsko vedo, s katero narod sam sebe vrednostno utemeljuje in legitimira. Ne morejo pa tega početi tako, da v svoji zgodovini nekaj skrivajo in pozabljajo. Ne moremo pisati o Mladičevih in Karadžičevih zločinih, zločine v Sloveniji pa pozabljati in jih ne obravnavati, kot to dela Božo Repe. Na enem mestu – pri prikazu Tita – sicer mimogrede omenja poboje, ko pravi, da je bil eden od razlogov, da Tito ni mogel dobiti Nobelove nagrade, ta, da so se zgodili poboji. Mimogrede in neprizadeto tudi na strani 40 pravi, da "je bila večina vrnjenih pripadnikov kolaboracionističnih enot usmrčena po izvensodni poti". Ne pove pa, da ta številka znaša okoli 100.000 ljudi in da to ni samo usmrtitev, temveč tudi zločin, ker je bil izvršen po koncu vojne.

(Se nadaljuje)

Dr. Janez Jerovšek

Čeprav dokumenti o pobojih in umorih ne obstajajo, je mogoče ugotoviti, kdo so odgovorne osebe za ta zločin

Ne moremo pisati o Mladičevih in Karadžičevih zločinih, zločine v Sloveniji pa pozabljati in jih ne obravnavati, kot to dela Božo Repe.

Vladno spanje, poslansko garanje

Do vstopa Slovenije v Evropsko unijo nas ločita le še dva meseca, ki pa bosta, kot kaže, minila v znamenju sprejemanja evropske zakonodaje. Slovenija se je znašla v precejšnjem zaostanku, saj mora do dneva vstopa v Evropsko unijo, do 1. maja, sprejeti še 48 zakonov, kar pomeni, da bodo poslanci prisiljeni sprejemati zakone na hitro in brez poglobljenih razprav.

Čas očitno ni na strani Slovenije. Tako vsaj kaže zdajšnje stanje na področju sprejemanja evropske zakonodaje. Pred štirinajstimi dnevi je vlada seznanila državi zbor s spiskom zakonov, ki jih je treba sprejeti še pred vstopom Slovenije v EU. Iz načrta sprejemanja zakonov na vladi in v državnem zboru je jasno, da bo politika morala močno poprijeti za delo in v dveh mesecih nadomestiti zamudo, ki je vse prej kot majhna.

Opozicija vladi očita neodgovornost

Do zamude pri sprejemanju velikega števila zakonov so precej kritične stranke iz vrst opozicije. Vladi očitajo neodgovornost pri prilagajanju slovenske zakonodaje evropski in s tem neodgovornost do lastne države in državljanov. Vlada zavrača opzijske očitke in poskuša zamude ublažiti s predlaganim sprejemanjem zakonov po nujnem postopku.

Generalnega sekretarja vlade Mirka Bandlja smo povprašali, kaj lahko pove v bran vladnim strankam, ki jim opozicija očita, da so zaspale pri sprejemanju evropske zakonodaje. Iz urada so nam poslali odgovor, da je bilo za nekatere zakone predvsem s področja davčnega, carinskega in finančnega sistema ter zunanje trgovine in tudi za nekatere ratifikacije že do vse-

ga začetka predvideno, da bodo sprejeti tik pred vstopom, da se v slovenski pravni red vnašajo rešitve, ki so bile sprejete z direktivami EU šele v letu 2003, da je del zakonodaje zaradi velikega obsega pravnega reda EU na posameznih področjih predlagan šele sedaj, kar je povzročilo veliko obremenjenost posameznih resornih organov. Nekatere zakone bo vlada vložila v zakonodajni postopek kasneje, kot je bilo predvideno, ker naj bi bili postopki usklajevanja posameznih rešitev potekali dlje, kot je bilo predvideno, nekatere zakone pa je treba dopolniti tudi zaradi ugotovitev evropske komisije, da posamezne rešitve v slovenski zakonodaji niso ustrezne. Z navedenimi argumenti skuša vlada opravičiti nastale zamude. Iz časovne stiske jo bo moral znova reševati državni zbor, kajti sprejetje takšnega obsega zakonov je mogoče le s pripravljenostjo, da bodo poslanci zakone obravnavali po nujnem postopku in tudi na izrednih sejah.

Papir vse prenese

Prav glede predlaganega načina, kako naj bi sprejemali zakone, je v poslanskih klopek veliko nejevolje. Normalna pot obravnave zakona zahteva čas, celovito obrav-

navo, ki vključuje pogovore znotraj strank, pogovore z volivci in strokovno javnostjo. O vsem zbranim je treba oblikovati mnenje, pripraviti morebitna dopolnila, opraviti razprave v delovnih telesih itd. Šele tako lahko pričakujemo, da bo zakon, ki se sprejema, vsebinsko dober in ga ne bo treba kmalu po sprejetju spreminjati.

Če pregledamo terminski načrt sprejemanja zakonov, ki ga je pripravila vlada, vidimo, da je od skupno 48 zadev kar 32 takšnih, ki so predlagane za sprejetje po nujnem postopku, kar pomeni v naglici in brez ustrezne resne obravnave. "Predvidevam, da bo vladajoča koalicija nekritično sprejela vse, kar bo vlada pripravila v smislu reka, da papir prenese vse. Za Ropovo vlado je važno, da se pred EU pokaže, da je predpise sprejela, kako pa jih bo uresničila, je seveda drugo vprašanje," meni poslanec SDS Miha Brejc, ki pesimistično napoveduje, da bomo te predpise ali vsaj njih začeli spreminjati po prvem maju, ker se bodo pokazale neustrezne rešitve.

Povprašali smo prvega moža državnega zbora Boruta Pahorja, kako bo državni zbor opravil zahtevno nalogo. Pahor pravi, da veliko število zakonov predstavlja izjemen postopkovni in vsebinski izziv in da je jasno, da bodo lahko poslanci in poslanke uspešni le, če bodo izpolnjeni nekateri temeljni pogoji – da bodo predlogi zakonov čim prej vloženi v formalno proceduro, da bodo kvalitetno pripravljene in da bo sodelovanje vladajoče koalicije in opozicije tvorno.

Kateri zakoni bodo imeli prednost?

Zanimalo nas je, ali lahko pričakujemo, da se bodo v državnem zbo-

Ropov vladni program za učinkovit vstop Slovenije v EU se razblinja.

Dva meseca pred vstopom Slovenije v EU je vlada "presenetila" s seznamom kar 48 zakonov, ki jih je treba sprejeti do 1. maja.

Predsednik DZ Borut Pahor upa, da bodo postopkovne in vsebinske odločitve pri sprejemanju zakonodaje čim bolj usklajene med koalicijo in opozicijo.

Miha Brejc, poslanec SDS: "Predvidevam, da bo vladajoča koalicija nekritično sprejela vse, kar bo vlada pripravila v smislu reka, da papir prenese vse."

ru odločili za prednostno sprejemanje zakonov s seznama ob predpostavki, da vseh zakonov skoraj gotovo ne bo mogoče sprejeti do konca aprila oziroma do 1. maja. Po Pahorjevih besedah je bilo na kolegiju predsednika državnega zbora podudarjeno, da mora vlada oceniti, kateri od predlogov zakonov zaradi svoje pomembnosti zaslužijo prednostno obravnavo, kateri zakoni naj bi to bili, pa nam Pahor ni odgovoril, vendar meni, da bo odločitev o prednostnem obravnavanju sprejeta med drugim na podlagi ocene o sankcijah EU, če kateri od zakonov ne bo sprejet.

Nekoliko konkretniji odgovor na vprašanje o morebitnem selektivnem sprejemanju zakonov nam je podal Brejc, ki meni, da je težko narediti selekcijo, saj bi morali biti vsi predpisi iz vladnega seznama sprejeti do določenega roka, da pa bi bilo po njegovem mnenju treba prednostno obravnavati finančno-davčno zakonodajo ter zakonodajo s področja kmetijstva in veterine. Prav na področju veterine in dav-

kov Slovenija najbolj zamuja. To je v začetku februarja v Bruslju moral priznati tudi namestnik direktorja vladne službe za evropske zadeve Andrej Engelman. Slovenija mora na davčnem področju sprejeti zakon o dohodnini in zakon o dohodku pravnih oseb ter ustrezno urediti osebno obdavčitev in obdavčitev podjetij. Kar pa zadeva področje veterine, mora Slovenija do vstopa v EU sprejeti še 70 podzakonskih aktov, in to večino do konca marca.

In kaj bo, če zakoni ne bodo sprejeti do vstopa Slovenije v EU? Pripraviti se moramo na posledice. Lahko se zgodi, da bo Slovenija zaradi nesprejete zakonodaje deležna ločene obravnave in bo v slabšem položaju kot druge članice. Ali kot kritično opozarja Brejc: "Slovenija bo izgubila ugled najbolje pripravljene članice. Tako kot se je razblinila zgodba o uspehu, tako se sedaj razblinja Ropov program za učinkovit vstop Slovenije v EU, ki je samo še kos neuporabnega papirja."

Mihaela Praprotnik

Če poslanci že sedaj tarnajo, kako so preobremenjeni, potem se jim v prihodnjih dveh mesecih slabo piše, saj bodo morali zakone sprejemati kot po tekočem traku.

Morebitne negativne posledice

Posledice zaradi nepravočasne uskladitve pravnega reda (prepozne sprejetje navedenih uskladitvenih zakonov)

1. Uvedba navadnega postopka za ugotovitev, da Republika Slovenija krši svoje pogodbene obveznosti

226. člen Pogodbe Evropski skupnosti (PES) komisiji omogoča sprožiti postopek proti državi članici za ugotavljanje kršitev obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe. 211. člen pogodbe komisiji nalaga, da nadzoruje uporabo določb te pogodbe in oblikuje priporočila ali daje mnenja glede zadev, obravnavanih v tej pogodbi. Namen člena 226 je odvrniti ali ustaviti kršitev. Postopek po členu 226 se deli v dve fazi:

- administrativni postopek (vodi komisija)
- sodni postopek (pred Sodiščem ES).

Komisija postopek po 226. členu PES začne po uradni dolžnosti ali na predlog države članice oz. posameznika. Komisija tako sproži preiskavo, ali je do kršitve res prišlo, in ves čas postopka sodeluje z domnevno kršiteljico. Države članice pri tem zavezuje 10. člen PES in jim nalaga, da s komisijo aktivno sodelujejo, sicer lahko zaradi nesodelovanja komisija sproži nov postopek v skladu z 226. členom.

Če v prvem, neuradnem delu administrativnega postopka komisija in zadevna država članica ne najdeta skupne rešitve za prenehanje kršitve, komisija na državo članico naslovi formalno sporočilo o kršitvi (letter of formal notice) in v njem državi članici postavi rok za odgovor. Običajno je ta rok 2 meseca, vendar pa je v nujnih zadevah lahko tudi krajši. Kolikor komisija ugotovi, da kršitev v danem roku ni bila odpravljena, državi članici pošlje obrazloženo mnenje in ji naloži, da v največ 2 mesecih kršitev odpravi (člen 226, 1).

Če zadevna država ne ravna v skladu z obrazloženim mnenjem in kršitve ne odpravi v roku, lahko komisija zadevo predloži Sodišču ES (člen 226, 2).

2. Uvedba postopka po zaščitnih klavzulah za notranji trg in za pravosodje in notranje zadeve

Akt o pristopu vsebuje tudi določbe o zaščitnih klavzulah. Člen 38 govori o posebni zaščitni klavzuli za notranji trg, posebno zaščitno klavzulo za področje pravosodja in notranjih zadev pa ureja člen 39. Slovenija in nekatere druge države pristopnice so o načinu uporabe teh klavzul podale tudi razlagalno izjavo. Komisija lahko v skladu s klavzulama v precej krajših časovnih rokih, kot so opisani pod točko 1, in ob izpolnitvi določenih pogojev (če nova država članica ni izpolnila zavez, ki jih je prevzela v okviru pristopnih pogajanj, vključno z obveznostmi v vseh sektorskih politikah, povezanih z gospodarskimi aktivnostmi s čezmejnimi učinkom, in je s tem povzročila hujšo nepravilnost v delovanju notranjega trga ali grozečo nevarnost take nepravilnosti) sprejema potrebne ukrepe. Ukrepi so sorazmerni, prednost pa imajo tisti, ki kar najmanj ovirajo delovanje notranjega trga, in kjer je to primerno, uporaba obstoječih sektorskih zaščitnih mehanizmov. Ti zaščitni ukrepi se ne smejo uveljavljati kot sredstvo samovoljne diskriminacije ali prikritega omejevanja trgovine med državami članicami.

3. Odškodninska odgovornost v primeru prepozne uveljavitve direktiv in zaradi opustitve ali aktivnega ravnanja zakonodajalca

Poleg prej naštetih posledic in dejstva, da pravočasno in pravilno izvajanje pravnega reda EU v RS prinaša prednosti vsem subjektom na ozemlju RS (gospodarska predvidljivost, načelo pravne varnosti), je lahko nepravočasno izvajanje predpisov, potrebnih za izpolnjevanje direktiv (prenos direktiv), in kršitev pogodbenih obveznosti zaradi opustitve (na primer nesprejetje potrebne zakonodaje za odpravo neskladja, kot je prepovedano razlikovanje na temelju državljanstva) zakonodajalca. Posamezniki in gospodarski subjekti na ozemlju RS bodo od 1. maja naprej ob izpolnitvi vseh zahtevanih pogojev, ki so dokaj zahtevni, lahko tožili državo za škodo, ki jo bodo utrpeli zaradi kršitev pri izvajanju evropskega pravnega reda.

(Vir: Služba Vlade RS za evropske zadeve)

Včasih je Centralni komite Zveze komunistov Slovenije denar pral v tujini (Elan ni bil osamljen primer), nato so v času lastninjenja denar pospešeno "odlivali" v tujino, zdaj ga vladajoča elita "plemeniti" tako, da obubožane in razvoja željne prebivalce države, ki jo vodi, skubi prek oderuških obresti.

Goljufije na kvadrat

Pa ne samo prek družb, za katere smo izvedeli v zadnjem času, mreža je zelo razvejena tudi na podeželju, kjer vse poteka na črno in iz rok v roke. Informacije o tem, kje se da dobiti denar na črno, ve že skoraj vsaka natakara, ime človeka, ki se s tem ukvarja, pa ti lahko izda celo vodja urada za davčni nadzor.

Goljufije desetletja

Novica o goljufijah desetletja, kot so zapisali v enem od hrvaških dnevnikov in pri tem mislili na ljubljansko finančno družbo Orion, je novica samo za tiste, ki se še nikoli doslej niso srečali z večjimi finančnimi težavami. Zdej nas občila zasipajo še z domnevnim novim odkritjem, in sicer naj bi se s podobnimi finančnimi posli ukvarjali tudi v ljubljanski družbi Delfin. Oblastniki se začudeno sprašujejo, kaj se vendar dogaja, nihče od odgovornih pa ni odgovoril na naša vprašanja. Obnašajo se, kot da je to pri nas nekaj novega, še nikoli vidnega. V resnici pa je vladni predsednik Anton Rop poročilo, ki so mu ga pripravili v vladnem uradu za preprečevanje korupcije, na generalnem državnem tožilstvu, v uradu za preprečevanje pranja denarja in na ministrstvu za pravosodje, skrbno shranil v omaro in odšel – na dopust, smučat v tujino! Drugi informacij, dokler poročila o početju takih finančnih družb, kot je Orion,

menda ne morejo dati. V molku so se, vsaj za naše bralce in naš tednik, zavili tako v štabu Zdenke Cerar, generalne državne tožilke, kot v uradu za preprečevanje pranja denarja. Želeli smo namreč izvedeti, ali se ukvarjajo s primerom Orion, kdaj so izvedeli za te dogodke, ali se ukvarjajo tudi z drugimi, podobnimi podjetji in kakšne poteze vlečejo.

Orion zaščiten kot medved

O ljubljanski družbi Orion Invest LTD, d. o. o., je v javnosti že marsikaj znanega. Ustanovitelji družbe so Božena Uzar, Branko Lužar, Vesna Uzar, Yacht Investments Corp Suite 226 Florida. Po podatkih I-bona je bila konec leta 2002 v družbi zaposlena le ena oseba, ta pa je ustvarila dobrih 22 milijonov tolarjev prihod-

ka. Novinarji nekaterih medijskih hiš so ugotovili, da družbo vodi Branko Lužar, Vesna Uzar pa naj bi bila njegova življenjska sopotnica. Dejavnost družbe je finančno posredništvo s poddejavnostjo finančni zakup (leasing). Na istem naslovu je bila v preteklih letih registrirana tudi družba Orion LTD, d. o. o., katere ustanovitelj je Branko Lužar. Dejavnost družbe je enaka kot pri družbi Orion Invest LTD, d. o. o., le s to razliko, da so bili v njej trije zaposleni, v letu 2001 (to so zadnji podatki) pa je družba ustvarila 456 milijonov tolarjev prihodkov. Po pripovedovanju naših bralcev naj bi družba Orion delovala že od leta 1992, in sicer naj bi bil njen sedež na Celovski cesti 149 B v Ljubljani. Ko smo preverjali podatke, smo ugotovili, da družba Ori-

on na Celovski še vedno obstaja, in sicer pod imenom Orion Intertrade, d. o. o., njen ustanovitelj je Bernard Kučej, ukvarja pa se s trgovino. Ali je šlo po letu 1992 za isti Orion, nam, čeprav nekateri zatrjujejo, da povežava obstaja, ni uspelo izvedeti. Ko smo v finančni bazi podatkov iskali še z Lužarjevim Orionom povezana podjetja, teh nismo našli. Gre namreč za to, naj bi bil Orion (ne vemo kateri) ustanovil družbo Pay Consulting, ta pa naj bi bila v preteklosti povezana z dejavnostjo Slovenske investicijske banke. Zmešnjava je torej kar precejšnja, zato se ne čudimo izjavam Romana Kladoška, glavnega tržnega inšpektorja, in vodilnih iz uradov za varstvo potrošnikov, da večjih kaznivih dejanj pri tem ne morejo odkriti. Vprašanje je, kako poslovanje katere od navedenih gospodarskih družb pregledujejo. Podatki so namreč precej nenatančni, lastniki pa dovolj premeteni, da so listine enkrat izdajali iz ene, drugič iz druge družbe. To sklepamo po tem, da je bila tudi v družbi Pay Consulting direktorica Vesna Uzar, sopotnica Branka Lužarja. Spomnimo, da je družba Orion po letu 1992 dala približno 5.000 posojil, obresti pa so bile bistveno višje od bančnih. Po zakonu o obliigacijskih razmerjih so bile oderuške, četudi ustrezno službe v okviru ministrstva za gospodarstvo zatrjujejo, da posojanje denarja

Zdenka Cerar, generalna državna tožilka, na naša vprašanja o Orionu ni odgovorila, nekoč pa je dejala, da vsaka svinjarija še ni kazniva.

po visokih obrestih še ni kaznivo dejanje. Pri Orionu je imela v letih od 1994 do 1996 svoja vozila zakupljena tudi LDS. Po nekaterih podatkih naj bi enoprostorskega Peugeotovega terenca vozil Gregor Golobič. Ko smo zapise enega izmed novinarjev v poslovnem dnevniku želeli preveriti v samem vrhu LDS, nam Bogdan Biščak na vprašanja ni odgovarjal. Da je LDS resnično imela zakupljena vozila prek družbe Orion, je v istem dnevniku v polemiki, ki je potekala med novinarjem in Golobičem, potrdil Golobič sam.

A pomudimo se pri Branku Lužarju, soustanovitelju Oriona. Izhaja iz Sevnice, stanuje v ljubljanskih Kosezah, po nekaterih podatkih pa je lastnik velike jahte, ki pluje po Sredozemskem morju. Po nam znanih podatkih ima svoje ožje sorodnike v Sevnici tudi Gregor Golobič, iz te družine pa izhaja tudi Golobičeva sestrična, nekoč zaposlena na finančnem ministrstvu, danes pa v kabinetu predsednika države.

Podobnih Orionov kot listja in trave

Po najnovjših odkritjih naj bi se s podobnimi finančnimi posli ukvarjali tudi v družbi Delfin AB, d. o. o. Gre za družbo, ki deluje na Čopovi ulici 14 v Ljubljani, njena dejavnost pa so pomožne dejavnosti v finančnem posrednitvu, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov. Poddejavnost družbe so pomožne dejavnosti, povezane s finančnim posredništvom. Ustanovitelj družbe je Jadran Stanič, v njej pa sta bili konec leta 2002 po finančni bazi podatkov zaposleni dve osebi, ki sta ustvarili 34 milijonov tolarjev celotnega prihodka. Družba deluje sredi prestolnice in vsem na očeh. "Odkritje" ni nič novega za nikogar, ki je le enkrat pogledal ustrezne strani Salomonovega oglasnika, kjer se na kar nekaj straneh razstevajo veliki oglasi za pridobitev tako imenovanih hipotekarnih posojil. Vsi ponujajo "ugodna posojila" in "gotovino takoj". Med ponudniki posojil najdemo razne gospodarske družbe, društva, zastavljalnice in podobno. Ko smo preverjali nekatere telefonske številke, smo ugotovili, da se pod različnimi imeni pojavljajo iste osebe, vsem pa

je skupno, da za pridobitev oz. odobritev posojila postavljajo enake pogoje kot banke: redno zaposlitev, ustrezno hipotekarno zavarovanje, plačilne liste zadnjih 3 do 6 mesecev, izpisek stanja na bančnem računu in podobno. Pogoji za pridobitev posojila torej niso nič drugačni kot pri bankah, le obresti so zavajajoče in predvsem bistveno višje od bančnih. Pri tem smo zasledili zanimiv oglas "podjetnika" iz Ribnice, za katerega se je pri preverjanju finančnih podatkov izkazalo, da gre za pisarno z enim človekom. Pogoji za pridobitev posojila so takšni kot pri drugih posojevalcih na črnem trgu, le da si "gospod za ogled nepremičnine, ki jo je nekdo pripravljen zastaviti za pridobitev posojila", zaračuna še 19.200 tolarjev. Ugotovili smo, da se ta "podjetnik" zlahka preživlja samo s tem, da si po Sloveniji dnevno ogleduje nepremičnine, od obljubljenega posojila pa večinoma tako ali tako ni nič.

Črni trg tudi na podeželju

Skoraj ni kraja v Sloveniji, kjer ne bi obstajali ljudje, ki posojajo denar. Pri tem sodelujejo tudi lokalni odvetniki, "posojevalci" pa so zaposleni v t. i. vidnih službah, na primer

kot prodajalci na bencinskih črpalkah, ali so obrtniki. Eden izmed njih nam je zaupal, da ima veliko takšnih klientov, ki si sposojajo od 300.000 do milijon tolarjev. Obresti so vsaj trikrat višje od bančnih, posojila pa ne moreš vrniti prej kot v treh mesecih. V enem izmed manjših krajev so nam dejali, naj vprašamo natakario v bifeju na železniški postaji in ta nas bo napotila k tistemu, ki denar posoja na črno. Javna skrivnost je, kdo v katerem kraju posoja denar in kakšno varščino zahteva za to. Za manjše vsote zadostuje notarski zapis, za večje, od 500.000 tolarjev dalje, pa je potrebna hipoteka. Poleg tega v Sloveniji obstaja veliko podjetij, ki denar za ponujeno hipoteko pridobivajo od tujih bank, za kar si zaračunavajo velike provizije, dati pa je treba še kaj pod mizo. Če smo te podatke (imen zaradi varnosti seveda ne moremo objaviti) izbrskali novinarji, koliko vedo šele v policiji? O tem so obveščeni tudi uradniki davčnih služb. Ime enega od posojevalcev v nekem manjšem kraju nam je izdal kar vodja davčnega urada.

Za konec

Ljudje si torej pomagajo na različne načine. Slovenci smo že takšni,

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

da svoje revščine zlepa ne priznamo. Vendar je za to kriva vladajoča elita, ker stvari ne uredi tako, da bi se posojanje denarja na črnem trgu legaliziralo. Nujno potrebna je finančna policija, zakon o izvoru denarja in predvsem takšno bančno poslovanje, kakršnega poznajo v tujini, kjer je najetje hipotekarnih posojil zakonsko določen in za državljane prijazen bančni posel. Vendar bi bili potem računi čisti in posamezniki iz vladajoče elite denarja ne bi mogli "oprati" tako, kot to počenjajo sedaj.

Vida Kocjan

Pri Orionu je imela v letih od 1994 do 1996 svoja vozila zakupljena tudi Liberalne demokracije Slovenije. Po nekaterih podatkih naj bi bil enoprostorskega Peugeotovega terenca vozil takratni generalni tajnik stranke Gregor Golobič.

Orion na Dunajski cesti v Ljubljani je z več gospodarskimi družbami naredil "zmesnjavo" in s tem spretno zakril poslovanje, v katerem je posojiljemalec zaračunaval oduške obresti.

GOTOVINSKA POSOJILA
DO 300.000 SIT
PIS 12 OBROKOV
Zelo ugodni pogoji!

PIETA d.o.o.
POSLOVANJE NA PRIMOČEM
05/630-10-79

KAKO DO GOTOVINE TAKOJ!
TRIPLE A INVEST

Če bi visoki državni uradniki in kriminalisti šli samo po sledi oglasov, bi stvarjem že zdavnaj prišli do dna.

Izobrazbena sestava in pridobljeno znanje diplomantov obeh slovenskih univerz čedalje manj ustrežata potrebam gospodarstva. Težave se bodo še poglabile zaradi vse večjega bega možganov v tujino. Slovenski dijaki se ob koncu srednje šole še vedno najraje vpisujejo v družboslovne programe, čeprav pri večini družboslovnih programov ponudba kadrov že presega povpraševanje po njih.

Foto: Dane Kostrič

Težave z možgani

Na drugi strani podjetja čedalje težje najdejo ustrezne tehnične kadre. Mladi se najpogosteje vpisujejo na ekonomijo, pravo in druge družboslovne vede, medtem ko se na nekatere tehniške oziroma naravoslovne študije vpiše le po nekaj deset študentov. Kljub visokemu osipu tako univerzitetni in visokošolski študij ekonomije v Sloveniji letno konča že po tri tisoč diplomantov. Na zavodih za zaposlovanje je prijavljenih že več sto brezposelnih univerzitetnih diplomiranih ekonomistov in pravnikov, kar se je še pred nekaj leti zdelo nemogoče. Hkrati pa primanjkljaj pri nekaterih tehniških strokovnjakih znaša tudi po 100 in več oseb v posamezni izobrazbeni skupini. Še posebej so iskani inženirji strojništva in farmacevti, precejšen primanjkljaj pa je zaznati tudi pri gradbenih in elektroinženirjih, informatikih, kemikih in arhitektih. Prepud med številom diplomantov in potrebami po njih je predvsem pri strojnikih in farmacevtih tako velik, da se morajo podjetja za prihodnje kadre pobrigati že v času njihovega študija. Zato si lahko študentje teh fakultet delovno mesto pri zelenem delodajalcu zagotovijo že pred dip-

lomo. Toda po drugi strani se postavlja vprašanje, kaj bo s čedalje številnejšimi družboslovci glede na to, da kljub nenehnemu povečevanju njihovega števila obseg zaposlitvenih možnosti v njihovih profilih ostaja nespremenjen ali se celo zmanjšuje.

Slepomišenje vlade

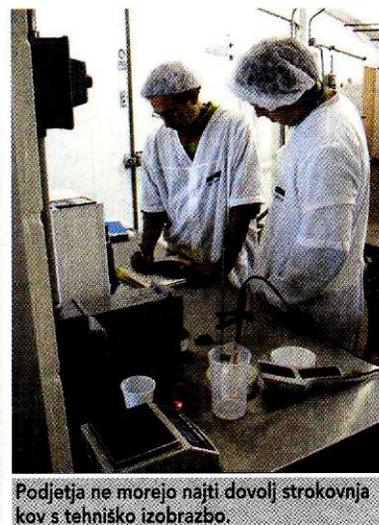
Upošteva, da visokošolski študij financira država, se postavlja še pomembnejše vprašanje, zakaj vlada mirno opazuje in celo spodbuja naraščanje vrzeli med potrebami gospodarstva in ponudbo kadrov, ki jo dajeta obe univerzi in samostojni visokošolski zavodi. Glede na to, da visokošolsko izobraževanje terja

ogromno proračunskega denarja, bi namreč pričakovali, da bo izvršna oblast spodbujala deficitarne študije in omejevala tiste, kjer že obstaja presežek kadrov. Ker gre za proračunski denar, bi bilo povsem upravičeno, da bi država z njim spodbujala izobraževanje v poklicih, ki jih gospodarstvo potrebuje, namesto da omogoča nastajanje presežkov pri nekaterih profilih, kar bo samo še povečevalo t. i. strukturno brezposelnost. Na eni strani bo namreč vse več ljudi, ki bodo imeli visokošolsko izobrazbo, a zaradi neustreznega profila ne bodo dobili zaposlitve, na drugi strani pa bodo podjetja čedalje bolj neuspešno iskala stro-

kovnjake, ker nekaterih profilov ne bo dovolj. Na eni strani bo torej čedalje več iskalcev zaposlitve, ki bodo hoteli delati, a ne bodo mogli, medtem ko bo na drugi strani vse več podjetij potrebovalo zaposlene, a jim jih ne bo uspelo najti. S stališča države je neodgovorno tudi to, da denar davkoplačevalcev usmerja v nekaj, kar državi ne bo prineslo nobene koristi, namesto da bi spodbujala izobraževanje kadrov, ki bodo nujni za tehnološki razvoj in rast slovenskega gospodarstva. Žal nič ne kaže, da bi vlada utegnila to ravnanje v

Najbolj so priljubljeni družboslovni študiji, čeprav je teh kadrov že preveč.

Podjetja ne morejo najti dovolj strokovnjakov s tehniško izobrazbo.

Ali bo po vstopu v EU še več najboljših slovenskih strokovnjakov odšlo v tujino?

kratkem spremeniti. Nasprotno, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je pred nekaj dnevi med deficitarne izobrazbene profile uvrstilo tudi univerzitetne diplomirane ekonomiste in pravnike ter sklenilo, da bodo republiški študenti ekonomskih in pravnih fakultet v prihodnje upravičeni do višjih stipendij. Vse kaže, da je edini cilj vlade za vsako ceno izboljšati zelo slabo izobrazbeno sestavo prebivalstva in jo dvigniti na raven evropske ne glede na to, koliko bo ta višja izobrazbenost dejansko koristila državi.

Kakovost znanja

Država se tudi bolj malo briga za kakovost znanja, ki ga ponujajo fakultete. Problemi so še posebej opazni pri uporabnosti znanja, saj podjetja pogosto opažajo, da si ne morejo kaj prida pomagati z znanjem, ki so ga njihovi novi zaposleni pridobili med študijem. Zaradi tega jih morajo dodatno izobraževati, kar seveda terja čas in denar. Hkrati se pri tem postavlja vprašanje smotnosti namenjanja ogromnih finančnih sredstev za študije, ki študentom ne dajejo uporabnega znanja, da o vsem času in trudu študentov, ki gre v nič, sploh ne govorimo. Razdalja med podjetji in univerzama je še vedno velika. Pri študijskih programih je premalo konkurence, ki bi fakultete silila izboljšavam. Zato ne preseneča, da so študijski programi še vedno pogosto povsem nepovezani s potrebami gospodarstva, raziskovalci pa se v veliki meri ukvarjajo z raziskavami, katerih izsledki ne pomagajo nikomur drugemu kot njihovi bibliografiji.

Beg možganov

Največja grožnja na kadrovske področju šele prihaja. Gre za odliv visokokakovostnih kadrov oziroma t. i. beg možganov v tujino. Že sedaj je opaziti, da čedalje več najboljših kadrov odhaja na delo v tujino, kjer potem mnogi izmed njih ostanejo za vedno. Pričakovati je, da se bo ta trend po vstopu v EU še okrepil. Večina slovenskih podjetij bo težko konkurirala precej višjim plačam in boljšim delovnim razmeram, ki jih lahko slovenskim strokovnjakom ponudijo velika evropska podjetja. Naša podjetja bodo zato še v težjem položaju, saj bodo izgubljala najboljše kadre, še večje težave pa bodo imela pri pridobivanju novih visoko strokovno usposobljenih zaposlenih.

Kadrovska krizo bo povečala tudi tendenca povečevanja števila slovenskih študentov, ki bodo odhajali študirati v tujino. Kot kažejo dosedanje izkušnje, bo velik del študentov (ti so običajno iz vrst najboljših študentov) za vedno ostal v tujini. Zavaljo tega se zdi še toliko bolj nespametno, da država s stipendijami in drugimi programi močno spodbuja študij v tujini. S tem samo spodbuja beg možganov, kar bo pustilo močne posledice ne samo v gospodarstvu, temveč v celotni državi. Odliv najkakovostnejših kadrov bo namreč ogrožal tehnološki razvoj in gospodarsko rast, s tem pa tudi splošno življenjsko raven v državi.

Namesto da oblast podpira študij v tujini, bi morala razbiti domače izobraževalne monopole in s krepitevijo konkurence povečati kakovost slovenskega izobraževanja. Namesto pošiljanja najobetavnejših kadrov v tujino bi se lahko zgledovali po Špancih, ki so v državo privabili eno izmed ameriških univerz in tako povečali izbiro in privlačnost študija na domačih tleh. Nujno bo čim prej povečati tudi uporabnost študijskih programov in uravnovežiti razmerje med kadrovske potrebe gospodarstva in sestavo diplomantov. V nasprotnem primeru se kljub čedalje višjim sredstvom za visokošolsko izobraževanje ne obetajo svetli časi ne gospodarstvu ne državi kot celoti. Denis Vengust

Razni akviziterji v zadnjem času čedalje agresivneje tržijo različne tuje vzajemne sklade. Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP) in Združenje družb za upravljanje (upravljavci domačih vzajemnih skladov) sta pred nedavnim javnost opozorila, da gre za nezakonito ravnanje. Neposredno trženje tujih skladov v Sloveniji namreč še ni dovoljeno. Investicijske kupone skladov iz držav Evropske unije bo dovoljeno neposredno ponujati po vstopu v EU, torej s 1. majem letos. Vendar bo tudi po tem datumu o trženju vsakega tujega vzajemnega sklada treba prej obvestiti ATVP, osebe, ki bodo tržile te sklade, pa bodo morale izpolnjevati enake pogoje kot osebe, ki bodo ponujale domače vzajemne sklade. Sklade iz držav, ki niso članice Evropske unije, bo v Sloveniji dopustno tržiti le s posebnim dovoljenjem ATVP. Trženje in oglaševanje tujih skladov bo torej v Sloveniji dopustno le, če bodo vlagatelji v te sklade deležni najmanj enake ravni varstva, kot so ga deležni vlagatelji v domače vzajemne sklade, zaradi česar bodo morala biti pravila, izvleček prospekta in vsa druga gradiva v zvezi s skladom v slovenščini (dokumentacija pri tujih vzajemnih skladih, ki se zdaj tržijo nezakonito, je večinoma v tujih jezikih). Problem glede sedanjega trženja tujih vzajemnih skladov za vlagatelje ni v sami nezakonitosti (ker vlagatelji samo zaradi tega še niso na slabšem), temveč da nad tem trženjem ni nobenega nadzora, zato se za pridobivanje novih vplačnikov pogosto uporabljajo razne zavajajoče zvijače. Akviziterji širijo neresnične informacije, ne povedo vseh ustreznih dejstev ali obljublajo nemogoče. Mnogi vlagatelji se sploh ne zavedajo, v kaj se spuščajo, s tem ko podpisujejo pristopne izjave. Problem je tudi v tem, da velik del akviziterjev niti sam pri sebi nima razčiščenih vseh pojmov glede vlaganja v vzajemne sklade (nimajo dovolj znanja), kljub temu pa jih strankam priporočajo kot najboljšo in edino naložbo.

Toda največji problem z vidika vlagateljev je verjetno drugje. Daleč najbolj agresivno trženi tuji vzajemni sklad v Sloveniji ima namreč zelo visoke vstopne stroške. Ti znašajo kar 8 odstotkov, kar je v primerjavi z drugimi skladi zelo veliko. Še toliko bolj, ker gre za krovni sklad, ki denar vlagateljev vplaga v druge sklade. Posledica takšnega načina vlaganja, ki je v svetu sicer zelo pogost, je ta, da je gibanje donosa takšnega vzajemnega sklada zelo podobno gibanju vrednosti delniških indeksov na trgih, na katere vplaga. Z nakupom krovnega sklada namreč kupite "povprečje", zato je temu ustrezen tudi donos. Samo po sebi s tem ni nič narobe. Vendar je za kaj takšnega 8-odstotna provizija odločno previsoka, saj je praktično enake donose mogoče doseči z naložbo v kakšnega izmed indeksnih skladov (ti svoje premoženje nalagajo v praktično enakem razmerju, kot je sestavljen izbrani indeks, ki mu sledijo). Vlaganje v te sklade zahteva mnogo manjše stroške. Pri vsem skupaj je najpomembnejša zakonitost obrestnoobrestnega računa, po kateri že majhne razlike v obrestnih merah ali začetnih zneskih lahko na dolgi rok prinesejo velike razlike. Kolikor namreč že takoj na začetku izgubite 8 odstotkov vplačanega premoženja, se bo vrednost vaših vložnih prihrankov močno razlikovala od prihrankov nekoga, ki je enak znesek v enako premoženje vložil ob le 1- do 2-odstotni proviziji.

Denis.Vengust@email.si

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon 01/434-54-63

Državljeni so z javnim protestom znova opozorili javnost in politične ustanove na nerešen problem, tokrat v zvezi z "avtohtonimi" romskimi skupnostmi in ureditvijo njihovega statusa. Oglasili so se krajanje Bučne vasi v okolici Novega mesta.

Prvič so protestirali že 20. januarja, nato pa, ker niso dobili odgovorov od novomeškega župana Boštjana Kovačiča in od okoljskega ministra Janeza Kopača (LDS), so 1. februarja znova ovirali krožišče v naselju, s čimer so želeli opozoriti na "problematične" sosede, prebivalce romske vasi Brezje. Slednji po njihovem vnašajo nemir s streljanjem, zažiganjem

Dolenjski vroči kostanj

strupenih snovi, groznjami in krajanje. Menijo celo, da se bodo spričo razmer prisiljeni sami organizirati za lastno varovanje. Zaradi sosedstva z Romi, ki znižuje vrednost parcel in po njihovem slabša življenjske razmere, zahtevajo od oblasti tudi oprostitev plačila za stavbno zemljišče in denarno nadomestilo.

Romi čakajo na zakon

Romske skupnosti v Sloveniji so naseljene v Prekmurju in na Dolenjskem, njihov položaj pa je za zdaj urenjen le z zakonom o lokalni samoupravi (ZLS), po katerem imajo Romi zagotovljenega predstavnika v občinskem svetu v občinah, v katerih je Urad vlade za narodne manjšine ugotovil njihovo avtohtonost. Izmed dvajsetih občin edino grosupeljska ne uresničuje tega zakona. Nov zakon o lokalni samoupravi, ki je v parlamentarnem postopku, bo po besedah Vesne Drole, voditeljice službe za stike z javnostjo pri ministrstvu za notranje zadeve, v primerih kršitve z ustavo določenih pravic omogočal začetek postopka za razrešitev župana oz. za

razpust občinskega sveta. Vsekakor je trud za vključevanje romske manjšine v družbo hvale vredno početje, saj še vedno obstaja odpor do Romov, zaradi česar se ti tudi teže zaposlijo. Obstoj neurejenih naselij brez komunalne infrastrukture in izločitve mlade, potencialno produktivne skupnosti iz širšega okolja nikakor nista dobra. Moramo pa se vprašati, koliko bo pozitivna diskriminacija Romov le potuha in koliko bo pripomogla k enakopravni obravnavi, ki vsem državljanom zagotavlja pravice in jim nalaga tudi dolžnosti. Na to mnogi kritiki, ki ne poznajo življenja v neposredni bližini romskih naselij, niti ne pomislijo.

65. člen slovenske ustave predvideva krovni zakon, ki naj bi uredil položaj romske skupnosti, vendar ta kljub predlogom Slovenske demokratske stranke (SDS) in Slovenske nacionalne stranke (SNS) še ni bil sprejet. Slednja je lani predlagala zakon, ki v komaj treh členih predvideva izenačitev vseh

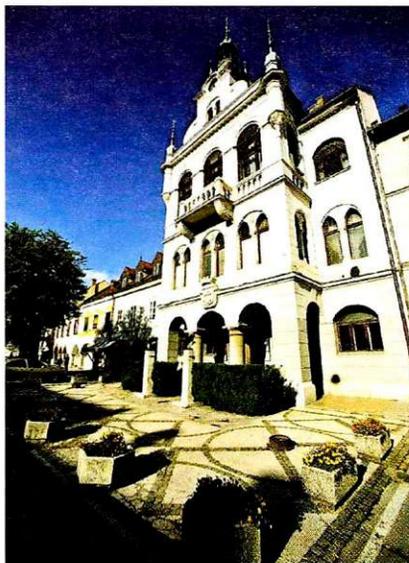
državljanov (tudi Romov) pred zakonom brez kakšnih posebnih pravic, pri čemer se sklicuje na nepriviligirano obravnavo romskih manjšin v državah, kjer so te manjšine navzoče že stoletja (Češka, Slovaška).

Kakšne so dejanske razmere?

Nedavni spori – v Bučni vasi je

prišlo do prerivanja med protestniki in Romi, ki so prišli na kraj protesta – kažejo drugačno sliko. Če so odnosi med romskim in večinskim prebivalstvom v Prekmurju dobri in že dalj časa urejeni, to ne velja za Dolenjsko. Za mnenje o dogodkih v Bučni vasi in o romski problematiki nasploh smo vprašali v. d. direktorja urada za narodnosti, a do zaključka redakcije nismo prejeli odgovora.

Nerešena problematika Romov, ki motijo marsikaterega domačina, je spodbudila župane dolenjskih občin k oblikovanju skupne izjave (17. februar), v kateri zahtevajo reševanje romske problematike s ciljem socializacije Romov in varnosti prebivalstva. V ta namen zahtevajo enakopravno obravnavanje vseh državljanov v javnem življenju, posebej glede hitrejšega poseganja pristojnih organov pri prekrških in pojavih kriminala. Zahtevajo preveritev obstoječe zakonodaje, večjo varnost ljudi in lastnine ter več sredstev iz proračuna za graditev komunalne

Na Dolenjskem je v nasprotju s Prekmurjem še veliko nezumevanja med Romi in drugimi prebivalci.

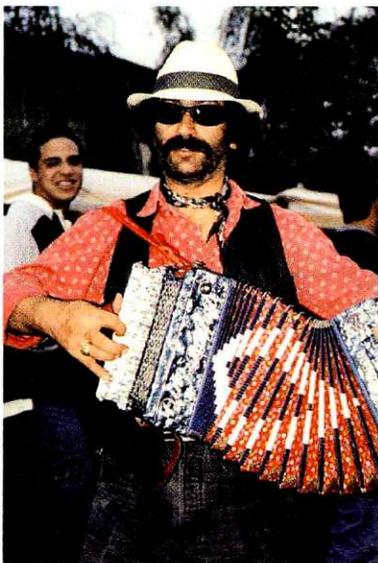

infrastrukture v romskih naseljih. Če Romi ne bi vzdrževali primerne higijenske standarda, naj pristojni organ odredi posebne ukrepe. Zahtevajo tudi ustanovitev urada za romska vprašanja v Novem mestu.

Najprej odpraviti probleme po občinah

Izjavi je 19. februarja v Novem mestu sledil sestanek mestnih svetnikov, ki so ga državni organi večinoma, vsaj po mnenju Novomeščanov, ignorirali. Pristojne ustanove so znova pozvali k reševanju romske problematike v njihovi občini: v ta namen naj bi iz proračunske postavke o dopolnilnih sredstvih za občine črpali sredstva v višini vsaj 50 milijonov tolarjev. Svetniki so predlagali tudi ustanovitev urada za romska vprašanja s sedežem v Novem mestu, želijo pa imeti večjo vlogo tudi pri sodelovanju z uradom za narodnosti. V prihodnjem letu nameravajo nameniti za 30 odstotkov več sredstev za zgraditev komunalne infrastrukture v romskih naseljih. Težave z zaposlovanjem Romov naj bi rešili z ustanovitvijo podjetja, ki bi zaposlilo Rome, jim s tem privzgojilo delovne navade in jih vključevalo v okolje. Poleg tega je po njihovem mnenju treba romsko problematiko urediti z zakonom, kot določa ustava.

Zadeve je treba urediti v dobro vseh prebivalcev, saj si konec koncev vsak želi le to, da bi imel doma mir.

Romska skupnost bi morala sočasno težiti k integraciji in ohranjanju kulturno izročilo.

Novomeški župan Boštjan Kovačič si kot drugi doljenjski župani želi zakonsko ureditev položaja Romov.

Zato izkoriščanje napetega ozračja domnevne ksenofobije in vmešavanje politike v omenjeno problematiko nistana mestu. Če je po eni strani res, da so Romi marsikdaj vnaprej zaznamovani in izločeni, po drugi drži, da so (delno) sami krivi za slab sloves. Kot povsod morajo posamezniki in celotne skupnosti najprej sami poskrbeti za lastni materialni in kulturni napredek. V tem smislu lahko romski občinski svetnik s svojo povezovalno vlogo veliko pripomore k ureditvi bivalnih razmer, enakopravnemu vključevanju romskih otrok v šole in k sprotnemu reševanju drugih težav, ki se pojavljajo.

Že dolgo politični argument

Ob razpravah po občinah se odpira še vprašanje avtohtonosti Romov. Dejansko ima romska skupnost nekatere posebnosti, zaradi katerih naj bi ji pomagali pri vključevanju v slovensko družbo, če bo to v korist skupnosti kot celote. Stvari je treba urediti, Rome tudi dejansko zavarovati, ne bi pa jih smeli postaviti na višjo raven od domačinov.

Krajani Bučne vasi so s protestom opozorili na kritične razmere, zahtevajo pa tudi odgovornost institucij.

Stališča Janeza Janše glede zastopanosti Romov v grosupeljskem občinskem svetu so postala že pred leti predmet medijskih manipulacij.

Krovni zakon o romski skupnosti, ki ga veleva ustava, za ministra Bohinca in vlado očitno ni pomemben.

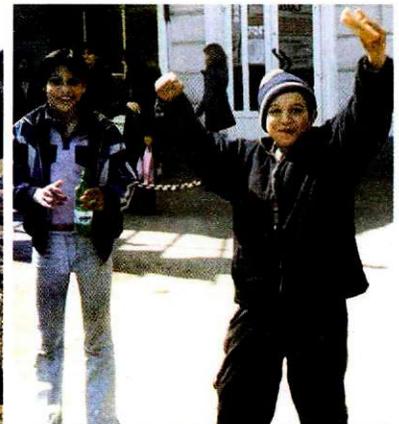
Romi pravzaprav niso nikjer avtohtoni, ampak se selijo. To se je začelo spreminjati šele pred kratkim. Po podatkih samih Romov se je njihovo naseljevanje v Sloveniji začelo okoli leta 1850. Pri Slovenski nacionalni stranki (SNS) v svojem predlogu zakona o romski manjšini iz leta 2003 na podlagi obstoječih popisov prebivalstva ugotavljajo, da so Romi prišli v Slovenijo predvsem v dveh valovih, sredi petdesetih in sredi devetdesetih let, tako da je zanje pojem avtohtonosti precej sporen. Njihovo varstvo bi moralo torej izhajati iz konkretnih okoliščin, ne pa da jih izenačujemo z italijansko in madžarsko manjšino, ki naseljujeta slovensko ozemlje najmanj tisočletje. Poleg tega kaže, da je dolgoročni cilj romske skupnosti pravica do sedeža v državnem zboru.

Kot je očitno iz pisanja nekega slovenskega tednika, je romska problematika že dalj časa (najmanj dve leti, od razprav v občini Grosuplje) predmet manipulacij z namenom diskvalifikacije določene stranke in njenega voditelja, konkretno SDS

in osebno Janeza Janše. Tako nekateri tudi danes zadeve posplošujejo in mečejo "izbrisane", džamijo in seveda Rome v isti koš.

Pri našem časopisu tega občutljivega vprašanja počemo izrabljati v take namene. Verjamemo, da so stari predsodki in težavne gnotne razmere precejšnja ovira za tiste Rome, ki bi radi zaživel normalno življenje enakopravnih državljanov Republike Slovenije. Zato je zagotavljanje njihovega soodločanja pri vključevanju v slovensko družbo prek mesta v občinskem svetu vsekakor koristno. V isti sapi pa želimo opozoriti, da ne moremo primerjati položaja slovenskih in npr. romunskih Romov. Slednji imajo več pravic, vendar te izhajajo iz njihove večstoletne navzočnosti v državi in iz njihove številčnosti. Naša država mora poskrbeti za varstvo vseh svojih prebivalcev, vendar bi bilo nemoralno, ko bi brez razloga nagrajevala Rome s posebnim statusom, medtem ko se mnogokrat ne zmeni za domačine, ki živijo z njimi.

Mitja Volcansšek

Slovenija bo za uveljavitev nadzora po schengenskih standardih usposobljena do konca leta 2006 ali začetka leta 2007. Do takrat tudi po vstopu Slovenije v EZ maja letos veljajo posebna pravila. Do uveljavitve tako imenovane schengenske meje pa je treba narediti še marsikaj.

Še daleč do popolnosti

Ustrezno je treba usposobiti tako policiste, ki bodo varovali zunanjo mejo EZ, kot tudi mejne prehode. Obiskali smo mejna prehoda v Metliki in na Vinici. V Metliki mejni prehod urejajo, dokončno naj bi bil urejen 1. maja letos. Na Vinici pa dela še niso končana. Poleg ureditve cestnih povezav je treba za novo zaposlene policiste na t. i. mejni črti pripraviti tudi stanovanja. Na tem področju se stvari ne premikajo, Bela krajina tako ostaja črna lisa na zemljevidu Slovenije.

Schengenski režim velik zalogaj

Izraz schengenski se uporablja za dva mednarodna sporazuma, podpisana v vasi Schengen v Luksemburgu, tik ob meji s Francijo in Nemčijo. Ime kraja je postalo sinonim za odpravo mejnega nadzora na notranjih mejah med državami pogodbenicami ob hkratnem uvajanju izravnalnih ukrepov za zagotavljanje varnosti. Potek tega vključevanja natančno načrtuje schengenski izvedbeni načrt, ki ga je Slovenija v pristopnih pogajanjih maja 2001 predložila Evropski zvezi. V skladu s tem načrtom mora biti naša država za uveljavitev nadzora po schengenskih standardih usposobljena do konca leta 2006. Priprave na odgovorno nalogo varovanja prihodnje zunanje meje EZ zajemajo usposobitev policistov, postavitve objektov in namestitve ustre-

ne tehnične opreme. Gre za zahteven projekt, zato se bo schengenski režim na 670-kilometrski slovenski meji s Hrvaško začel v celoti izvajati šele nekaj let po vstopu Slovenije v EZ. S polnopravnim članstvom v EZ 1. maja 2004 bo Slovenija začela le delno izvajati določila schengenskega pravnega reda. Sedanji mejni prehodi Slovenije z Avstrijo in Italijo ter z Madžarsko kot novo članico še ne bodo odpravljeni z dnem vstopa Slovenije v EZ, temveč z dnem začetka izvajanja schengenskega sporazuma. S polnopravnim članstvom Slovenije v EZ pa na mejah z Avstrijo, Italijo in Madžarsko ne bo več carinskega nadzora, mejni nadzor potnikov pa bo izvajala samo policija. Po postopnem prehodu na popolno izvajanje schengenskega pravnega reda bo odpravljen tudi tovrstni mejni nadzor na notranjih mejah, hkrati pa bo

okrepljen nadzor na zunanji meji EZ, to se pravi na meji s Hrvaško.

Pri tem se postavlja vprašanje, koliko časa po vstopu Slovenije v Evropsko zvezo bodo še veljala schengenska pravila na meji z Italijo in Avstrijo. Na ministrstvu za notranje zadeve na to vprašanje odgovarjajo, da bo po 1. maju 2004 mejni nadzor na t. i. notranjih mejah EZ še vedno obstajal. Ta se bo ohranil tako dolgo, dokler ne bo Slovenija polnopravno pristopila k schengenskemu sporazumu. To pomeni, da bosta naši sosedi Avstrija in Italija lahko šele takrat odpravili mejni nadzor, ko bo t. i. schengenska meja potekala na slovensko-hrvaško meji. Za prehanje prek notranjih meja pa bo v prehodnem obdobju, to je od 1. maja 2004 do konca leta 2006, še treba imeti potni list oziroma osebno izkaznico. Na ministrstvu poudarjajo,

da s pristojnimi avstrijskimi in italijanskimi organi že potekajo dogovori o uvedbi skupnega mejnega nadzora na mejnih prehodih z Avstrijo, Italijo in Madžarsko, kar pomeni, da bodo mejni organi dveh sosednjih držav mejni nadzor izvajali skupaj. Ustaviti se bo torej treba le enkrat.

Meja s Hrvaško zunanja meja EZ leta 2006

Podobno bo Slovenija nadzor zunanje meje EZ s sosednjo Hrvaško popolnoma prevzela, ko bo svet EZ ugotovil, da naši mejni organi na meji s Hrvaško zagotavljajo popoln nadzor v skladu s schengenskimi standardi. S to odločitvijo se bo Slovenija vključila tudi v schengenski informacijski sistem, kar je poseben zalogaj. To naj bi se predvidoma zgodilo konec leta 2006 oziroma v začetku leta 2007, ko bo končan schengenski informacijski sistem SIS 2. Šele z vzpostavitvijo schengenskih standardov na meji Slovenije s Hrvaško na notranjih mejah (z Italijo, Avstrijo in Madžarsko) ne bo treba pokazati potovalnih dokumentov na meji, saj tam ne bo več mejnega nadzora, kot ga poznamo danes. Na meji s Hrvaško pa bo slovenska policija v tem poznejšem obdobju izvajala nadzor v skladu s schengenskimi standardi. Nadzor na mejnih prehodih se bo izvajal v t. i. temeljnem obsegu za vse

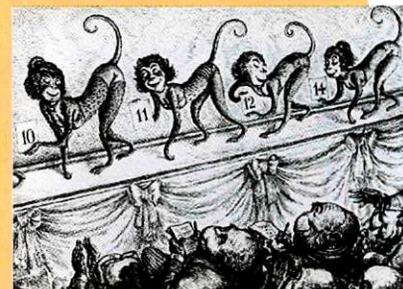

Za popolno uvedbo schengenskega pravnega reda bo treba še marsikaj postoriti.

Trenerji niso le pljuvalniki

Pred časom sem bil na zanimivem predavanju evropske podprvakinje v kimboksu Urške Dolinšek o odnosih med trenerji, športniki in njihovimi starši. Žal med udeleženci zanimive urice nisem opazil prav veliko staršev. Seveda bi bilo zaman pričakovati, da se bodo tematskega večera udeležili starši tistih športnikov, ki so že polnoletni. To ne, a upravičeno sem pričakoval, da se bo lepo pripravljene in zanimivega predavanja o medsebojnih odnosih udeležilo več staršev mladoletnih športnikov. Žal pa mnogi starši pozabljajo, da ni dovolj, da otroka vpišejo v klub, potem pa na klub in na to, kaj otrok dela na treningih, preprosto pozabijo. Ne vedo, da je nadvse pomembno, da svoje otroke tudi po vpisu spremljajo pri "delu". Pri tem, kako potekajo treningi, kakšni so odnosi in ne nazadnje tudi kakšne so zmožnosti njihovih otrok ali otroka.

Ponavadi pa se dogaja prav nasprotno. Mnogih staršev ne zanima prav dosti, kaj njihov otrok dela na treningu, po drugi strani pa nekatere močno zanima, kako se bo odrezal na tekmah. In če ni tako, kot bi sami želeli, če otroci s svojimi dosežki ne presegajo rezultatov, ki so jih nekoč dosegali sami, in so z njimi nezadovoljni, hitro pride do sporov. Takrat kar nenadoma najdejo pot do trenerja svojega otroka in mu povedo kakšno kritično na njegovo delo, čeprav ga sploh ne poznajo in ga ocenjujejo le pod vtisom neuspešnega nastopa svojega otroka, za katerega pa sploh ni nujno, da je bil neuspešen. Le želje staršev, ki s pomočjo svojega otroka zdravijo svojo zamujeno ali neuspešno športno preteklost, so prevelike, nerealne. Izrečena kritika na trenerjev račun niti ne bi bila tako huda, če bi bila izrečena diskretno, iz oči v oči. Žal ponavadi "razočarana" čustva staršev tega ne dopuščajo in so izrečena celo v navzočnosti otroka. Da otroku s tem ne delajo usluge, verjetno ni treba poudarjati. Poznam tudi žalosten in meni, ki sem tudi sam oče dveh dokaj uspešnih športnikov, nerazumen primer, ko sta mi znanca vsa vzhicena razlagala, kako bosta nekoč žela sadove truda, ki ga vlagata v svojega otroka, kako se jima bo vloženi denar in trud poplačal in kako bosta nekoč, ko bo njun otrok uspešen, od tega lepo živela. O, sveta preproščina. In koliko je med vami takih staršev, ki zmorejo za trud, ki ga trener vloži v športno vzgojo vaših otrok, trenerju izreči pohvalo, zahvalo? Verjetno se ne motim, če zapišem, da ne prav veliko. A verjemite, za pohvale in zahvale ni nikoli prepozno.

Na juriš ...

V lanski poletni glosi Ultra Golobič sem zapisal, da prav nič ne dvomim, da Gregor Golobič, potem ko se je zaposlil v zagorskem podjetju Ultra, politiki ni rekel adijo. Mimogrede, takrat mi je direktor Ultra Miloš Urbanija dejal, da ni zaposlil politika, ampak enega najsposobnejših, če že ne najsposobnejšega med sposobnimi. Seveda pa se mi, pri mojem razumevanju politike in gospodarstva, postavlja vprašanje, ali so politiki (Golobič je to vseskozi bil) res tako zelo sposobni tudi na drugih, nepolitičnih področjih. Zelo malo jih poznam, ki bi to bili. Prej je mogoče, da so sposobni zavrteči pravo telefonsko številko, za rokav pocukati pravega državnega sekretarja ali ministra ali kakšnega prejšnjega strankarskega kolega, ki sedi v kakšnem nadzornem svetu ali na direktorskem mestu državnih ustanov. Temu bi verjel. No, nekaj časa Golobiča res ni bilo toliko videti, po zadnjih javnomnenjskih raziskavah, ko njegovi LDS kaže (zelo) slabo, a glede na vse tisto, kar so naredili Sloveniji, še vedno veliko predobro, pa so ga strankini strategji znova poslali v prve vrste. In znova se je začel dobro znani juriš na Janeza Janšo. Jim bo tokrat uspelo? **Igor Gošte**

Vida Kocjan

Po 1. maju bistvenih sprememb na meji z Italijo in Avstrijo ne pričakujemo.

državljane držav članic EZ, evropskega gospodarskega prostora (Islandija, Norveška in Liechtenstein) in Švice ter v poostreni obliki za vse državljane tretjih držav. Pri tem bodo policisti uporabljali sodobno opremo, katere najpomembnejši del bo informacijski sistem (SIS – schengenski informacijski sistem) za preverjanje oseb, listin, vozil, predmetov ipd. Policisti bodo s pomočjo optičnih čitalnikov potnih listin preverjali podatke o osebah (npr. o storilcih kaznivih dejanj ali osebah, ki jim je prepovedan vstop v EZ), preverjali bodo pristnost potnih listin in s posebno opremo poostreno nadzirali navzočnost mamil, orožja, jedrskih in drugih prepovedanih snovi. Varovanje državne meje zunaj mejnih prehodov bodo policisti opravljali na enak način kot sedaj (s patroliranjem in drugimi oblikami policijskega dela), vendar bo to opravljalo veliko več policistov, ti pa bodo tudi bolj opremljeni. Pri tem bodo uporabljali ustrezna vozila in sodobno opremo za odkrivanje in preprečevanje nezakonitih prehodov državne meje pa tudi tihotapstva.

Dolenjci se pripravljajo

Ker je za nadzor zunanje meje EZ zadolžena tudi Policijska uprava Novo mesto, pod njenim nadzorom bo kar 141 kilometrov državne meje z Republiko Hrvaško, od tega 74 kilometrov po reki Kolpi in 67 po kopnem, smo se z nekaj vprašanji obrnili na novomeško upravo. Stane Smolič, inšpektor in predstavnik za stike z javnostjo, nam je zagotovil, da je PU Novo mesto začela s pripravami na izvajanje schengenskega pravnega reda takoj po podpisu pristopne izjave za vstop v EZ. V skladu s kadrovskim konceptom, ki ga je sprejela vlada RS, so začeli zaposlovati nove policiste. Te pridobivajo predvsem na doma-

čem trgu delovne sile, torej domačine. Pri njihovem šolanju oz. izobraževanju sodelujejo s policijsko akademijo v procesu prekvalifikacije in izvajanju šolskega programa. Ker vse to zahteva tudi dodaten denar, nam je inšpektor Smolič pojasnil, da so predvsem iz finančnih memorandumov Phare prejeli tudi nekaj tehnične opreme za varovanje državne meje in opravljanje mejnega nadzora na mejnih prehodih. Ta čas poteka tudi prenova mednarodnega mejnega prehoda Metlika; ta bo predvidoma končana pred vstopom RS v EZ, to je 1. maja letos. Na PU Novo mesto so prepričani, da bodo s tem zagotovljeni boljše delovne razmere zaposlenih, kakovostnejše opravljanje mejnega nadzora in hitrejši pretok potnikov in blaga. Za varovanje državne meje je predvidenih 194 policistov. Dodajmo, da so na območju PU Novo mesto štirje mejni prehodi za mednarodni promet in sedem mejnih prehodov za obmejni prehod. Za opravljanje nalog mejnega nadzora je predvidenih 113 policistov, čeprav zasedenost delovnih mest na dolensko-belokranjskih prehodih še ni dokončno določena. Inšpektor Smolič nam je še pojasnil, da zaposlovanje policistov v ta namen poteka že od leta 2000 in bo trajalo do leta 2006 oz. 2007, ko naj bi prišlo do prevzema popolnega schengenskega pravnega reda. Prerazporeditve policistov iz drugih policijskih postaj znotraj Slovenije na to območje niso predvidene, saj gre za zaposlovanje novih ljudi. Zapletov pri varovanju državne meje in opravljanju mejnega nadzora v PU Novo mesto ne pričakujejo, v Črnomlju pa se sprašujejo, kako bodo rešili vse druge infrastrukturne težave, povezane s tem. Denarja za to imajo namreč bistveno premalo, zato pričakujejo veliko pomoč tako države kot iz infrastrukturnih skladov EZ.

Sneg v Grčiji in Turčiji

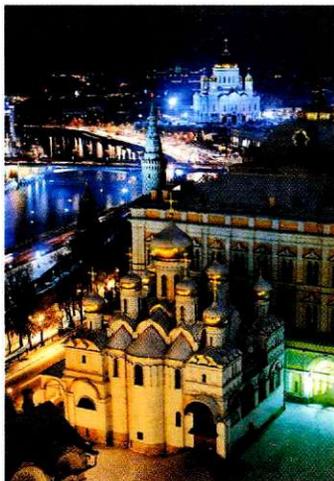
Zaradi obilnega sneženja in temperatur do minus štiri stopinje Celzija je bila pretekli teden od sveta odrezana celo grška prestolnica Atene, saj je v mestu zapadlo do 20 centimetrov snega, kar je največ po letu 1992. Snežna odeja je prekrila tudi dele Turčije. Sneg je ohromil promet v mestu, oblasti so začasno zaprle šole in sodišča, zaprli so celo atensko letališče. Z 20 centimetrov debelo snežno odejo je pokrita tudi akropola. Snežilo je celo v prestolnici Krete Heraklionu. Zima se je znova pojavila na severozahodu Turčije. Mesta kot Carigrad, Bursa in Canakkale so pokrita s skoraj 30 centimetrov debelo snežno odejo. Na carigrajskem letališču so

odpovedali nekatere leto. Več kot 2000 vasi na vzhodu države je zaradi snega odrezanih od sveta. Zaradi vetra in snežnih neviht so zaprli Bosporsko ožino, kjer sta nasedli dve tovorni ladji.

Chagall v Moskvi

V moskovskem Muzeju sodobne ruske zgodovine je prvič v Rusiji odprta razstava Chagalovih del z naslovom Marc Chagall – Svetopisemske teme. Razstavni predmeti prihajajo iz zbirke nemškega galerista Richarda Meyerja. Serija malo znanih grafik Marca Chagalla predstavlja ilustracije iz Svetega pisma, ki jih je umetnik ruskega rodu ustvaril v Parizu med letoma 1956 in 1960. Likovna dela moskovski publiki niso predstavljena kronološko, temveč v skladu z notranjo logiko razvoja biblijskih vsebin. Z nizom svojih grafik, pri katerem se je naslonil na svetopisemske besedilo, je Chagall likovno publiko želel napotiti na same začetke civilizacije. V vsaki grafiki umetnik

upodablja dobro in zlo, življenje in smrt, medtem ko ženski liki predstavljajo prototipe čiste dobrote.

V spomin na geto

Sklad Stevna Spielberga (spomnimo se ga po filmu Schindlerjev seznam) je s 40.000 dolarji podprl ureditev muzeja v spomin na krakowski geto in se tako odzval na prošnjo poljskega režiserja Romana Polanskega, ki je kot otrok geta preživel holokavst. Polanski sam je za ureditev muzeja namenil 21.000 evrov, kolikor je znašala ena od filmskih nagrad, ki jo je prejel leta 2002. Muzej naj bi svoje mesto našel v lekarni Pri orlu; lekarnar Tadeusz Pankiewicz je bil namreč med nemško zasedbo edini prebivalec geta, ki ni bil Jud, je pa Judom pomagal tako, da jih je skrboval z življenjskimi potrebščinami in zdravili, poleg tega je nekaterim pomagal pobegniti iz geta.

Zanimiva razstava

Od oktobra bo v Bonnu in Berlinu na ogled razstava Obrazi Orienta, ki bo razkrila 10.000 let jordanke zgodovine. Ta naj bi bila velika

priložnost za predstavitev bogate jordanke dediščine in turizma v Nemčiji in drugih evropskih državah. Razstava bo prikazala ustvarjalnost prebivalcev tamkajšnjega območja sko-

zi različna zgodovinska obdobja in hkrati ponudila priložnost, da se jordanke muzealci poučijo o bogati nemški arheologiji. Na razstavi bodo na ogled artefakti iz časa bizantinske, rimske, islamske in drugih kultur. Razstavo pripravljajo berlinski Muzej za stari Bližnji vzhod in jordanke oddelek za stari vek, ob več kot 700 razstavljenih predmetih pa bodo na ogled tudi kipi z imenom Ain Ghazal, domnevno najstarejše figure na svetu, ki upodablja človeka.

Razstava skulptur

Yoko Ono, vdova pred leti umorenega glasbenika britanske skupine The Beatles Johna Lennona, in približno 30 umetnikov z vsega sveta so se odrekli sanjam o nesmrtnosti umetnikovih del, saj so v finski Laponski iz snega in ledu izdelali ogromne skulpture, obsojene, da iz-

ginejo s prvimi žarki spomladanskega sonca. Yoko Ono in japonski arhitekt Arata Isozaki sta si zamislila labirint nepravilnih kock, ki se vstavljajo druga v drugo, ob spremljavi Oninih pesmi, med katerimi je tudi Penal Colony 2004 iz leta 1981, ki govori o steklenem mestu, ki nikoli ne izgine. Ledene in snežene skulpture so samostojne, vsaka meri skoraj osemdeset kvadratnih metrov, visoke pa so največ osem metrov. Razstava bo na ogled do konca marca, vendar bodo dela trajala še dlje: zima v Rovaniemiju na severu Finske namreč traja vse do aprila ali maja.

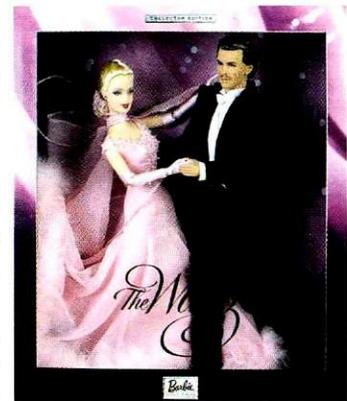
Na krožniku podgane

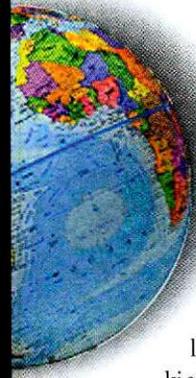
V Kambodži, eni od azijskih držav, kjer so ugotovili ptičjo gripo, se je na krožnikih namesto piščančjega mesa začelo čedalje pogosteje pojavljati meso podgan. Nekateri trgovci, predvsem v severozahodni pokrajini Battambang, prodajo dnevno tu-

di do 60 kilogramov mesa tega glodalca. Prodaje tega mesa so se lotili pred približno štirinajstimi dnevi, ko so Kambodžani zaradi virusa ptičje gripe, ki so ga ugotovili pri najmanj treh ljudeh, prenehali jesti perutnino. Trгоvec plača vaščanu za kilogram podgane, preračunano v evre, 0,30 evra, naprej pa jo proda za 0,40 evra. Mao Say, 50-letna gospodinja, ki s svojimi otroki lovi podgane, tako na primer dnevno zasluži dva evra. Najbolje se prodajajo pečene podgane. Uživanje mesa podgan z riževih polj podpirajo celo v vladnih službah in meniji, da je to zdravo. Sicer pa so bile te živali za milijone prebivalcev Kambodže v letih 1975—1979, ko so jim vladali Rdeči Kmeri s Pol Potom na čelu, edina hrana.

Konec romanca

Romanca med Barbie in Kenom je po 43 letih končana, podobno kot se končajo zveze med drugimi slavnimi pari, je sporočil njun "menedžer" Russell Arons iz družbe Mattel, ki izdeluje omenjene igrače. Barbie in Ken bosta ostala prijatelja, vendar je njuna hollywoodska romanca končana. V tovarni s temi besedami zanikajo govorice, da je konec zveze med Barbie in Kenom povezan s kalifornijsko Barbiko, ki zdaj prihaja na prodajne police. Slednja bo, da bi bolj poudarili njen samski stan, oblečena v deskarske kratke hlače in top, v ušesih bo nosila kovinske uhane-obročje in bo bolj zagorele polti.

Nova odkritja

Mednarodna skupina astronomov je odkrila novo galaksijo, ki je najbolj oddaljena od Zemlje med doslej odkritimi. Svetloba, ki so jo znanstveniki sedaj zaznali, je to galaksijo zapustila še v času, ko je bilo vesolje še v zgodnjem obdobju nastanka. Svetloba, ki so jo opazovalci zaznali iz galaksije, je bila oddana, ko je bila galaksija stara 750 milijonov let. Galaksija je od Zemlje oddaljena več kot 13 milijard svetlobnih let.

Prepovedana kolesa

Mestne oblasti Guangzhouja na jugu Kitajske so se odločile, da bodo prepovedale motorna kolesa, da bi se tako zmanjšalo število prometnih nesreč in tatvin. Prepoved bo začela veljati leta 2007, do takrat pa bodo veljale delne omejitve. Mestne oblasti pričakujejo, da se bodo prvi rezultati omejitev pokazali že čez tri mesece. Število motorjev, ki so se

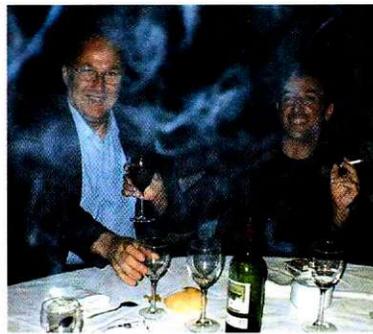

doslej nenadzorovano širili po tem kitajskem mestu, se bo začelo postopoma zmanjševati, motoristom pa bodo že v začetku maja prepovedali voziti po nekaterih glavnih prometnicah in v središču mesta.

V boj proti kajenju

Britanska vlada razmišlja o predlogu, da bi na zavojčke cigaret nalepili slike obolelih človeških organov in porumenelih zob, da bi tako odvrnili kadilce od te razvade. Slikovna opozorila, ki jih je za odvajanje ljudi od kajenja predlagal minister za zdravje, so že začeli izvajati v Kanadi, Braziliji, na Tajskem in v Singapuru. Vodja zveze za zaščito kadilcev Forest Simon Clark je ministrov

predlog označil za propagando in pojasnil, da so tobačni izdelki zakoniti izdelki. Tobak po podatkih britanskega ministrstva za zdravje vsako leto povzroči smrt 120.000 Britancev.

Bencin povzročitelj bolezni

Ameriški znanstveniki so odkrili, naj bi osvinčen bencin povzročal razvoj shizofrenije. Tako naj bi imeli ljudje, ki so na primer še kot zarodki prek svojih mater prišli v stik s svincem, dvakrat večjo možnost, da se pri njih razvije kakšna duševna bolezen. Znanstveniki so namreč v krvi nosečih Američank, rojenih v 60. letih, odkril svinec. Tega naj bi bilo približno 20.000 žensk, rojenih v obdobju od 1959 do 1966, ki so sodelovale v študiji, dobilo prek onesnaženega zraka v tistem obdobju. To bi lahko kritično vplivalo na rast možganskih celic pri njihovih zarodkih, kar bi lahko povzročilo razvoj duševnih bolezni, še posebej shizofrenij. Shizofrenija je ena najhujših duševnih bolezni, ki se pogosto konča s samomorom. Če bo ta sum potrjen, bo prvič, da bodo shizofrenijo povezali z vplivi strupov v okolju.

Spodobnejši program

Člani ameriškega kongresa so se zavzeli za spodobnejši televizijski program in v ta namen pozvali ponudnike kablinskih in satelitskih programov, naj staršem zagotovijo možnost izbiranja posameznih kanalov. Po njihovem mnenju bodo starši tako lažje zavarovali svoje otroke pred obscenimi vsebinami. V ZDA sicer deluje posebna komisija, ki nadzoruje medije, vendar je pristojna le za brezplačne nacionalne in lokalne televizijske postaje, ne pa za kablenske in satelitske televizije. Nove razprave o spodobnosti televizijskih

oddaj je v ZDA sprožil nedavni prizor med prenosom superbowlja, ko je pevec Justin Timberlake razkril desno dojko pevke Janet Jackson. Komisija za nadzor nad mediji je po tem dogodku prejela okoli 200.000 pritožb razburjenih Američanov, ki jih je razkačila razkrita dojka na televizijskem zaslonu.

Vnuk brani dedka

Olivier Widmaier, vnuk slikarja Pabla Picassa, svojega dedka brani pred očitki, ki prihajajo iz njegove lastne družine. Zatrjuje, da Picasso ni bil nikakršen skopuh ali egoist in ni manipuliral z ženskami. Slikar, ki je umrl leta 1973, je bil po njegovih besedah velikodušen človek. Če je imel dedek kakšno napako, je bilo to pomanjkanje pripravljenosti za pogovor, saj ni imel nikakršne želje po brezkončnih debatah.

Mrzlica denga

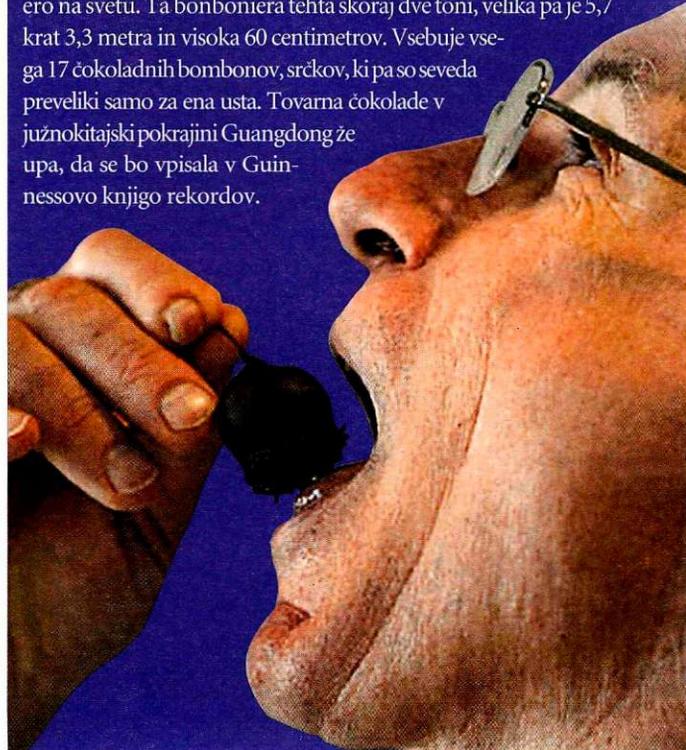
Infekcijska tropska mrzlica denga – gre za bolezen, ki jo prenašajo komarji in je z vso močjo spet izbruhnila v Indoneziji, je od januarja zahte-

vala že 169 človeških življenj. V 31 indonezijskih pokrajinah pa se zdravi že več kot 8.000 ljudi. Letos se je število okuženih v primerjavi z lanskim letom podvojilo, smrtnost pa je dvo-odstotna, medtem ko je bila lani eno-odstotna. Ob takem poslabšanju stanja se je indonezijskim zdravstvenim strokovnjakom začelo postavljati vprašanje, ali ne gre morda za nov tip virusa, zato so k sodelovanju pozvali več biologov iz vse države. Sicer pa to akutno virusno bolezen, ki se na indonezijskem otočju pojavi vsako leto v deževnem obdobju, prenaša komar. Ustrezno ministrstvo je za boj proti komarju – prenašalcu bolezni namenilo 1,2 milijona dolarjev. Ta čas pa se oblasti v Džakarti proti temu insektu bojujejo z zapraševanjem območij.

Sladko presenečenje

Neka tovarna čokolade v južni Kitajski je naredila najbolj romantično darilo, kar jih lahko dobi ženska – največjo čokoladno bonboniero na svetu. Ta bonboniera tehta skoraj dve toni, velika pa je 5,7 krat 3,3 metra in visoka 60 centimetrov. Vsebuje vsega 17 čokoladnih bombonov, srčkov, ki pa so seveda preveliki samo za ena usta. Tovarna čokolade v južnokitajski pokrajini Guangdong je upa, da se bo vpisala v Guinnessovo knjigo rekordov.

Cena za znanje

V ospredje čedalje bolj prihaja vprašanje tako imenovane intelektualne lastnine. Znanje je vredno vse več in pravice avtorja so deležne čedalje več razprav in celo sodnih procesov in drugačnih pregonov. Toda kakšne meje ima prost pretok informacij? Če je skoraj vsem popolnoma jasno, da dobrine, ki jih vsak dan uživamo in pridobivamo, niso prvenstveno posledica kapitala naših dedov, ampak dediščina njihovega znanja, se le malokdo zaveda, da problem znanja v dobi kibernetike ni popolnoma nič drugačen, kot je bil zemljiški problem v 17. in 18. stoletju. Kdor ima namreč znanje, se mu na široko odpirajo možnosti za kopičenje, še vedno pa ga omejujejo pravila stare sorte, ki so nastala v popolnoma drugačnih kontekstih, kot je današnji. Ali je prav, da se znanje vrednoti enako kot gmotna dobrina? Znanje je bolj kot ne absolutna pravica človeka, zato bi ga bilo treba obravnavati drugače kot materialno lastnino.

Razredi po sposobnostih

Kaže, da bodo v ne tako daljni prihodnosti otroke v britanskih šolah v razrede razporejali po intelektualnih zmožnostih in ne po starosti. Ta sprememba naj bi prinesla večjo učinkovitost izobraževanja, hkrati pa se postavlja vprašanje diskriminacije. Intelektualne zmožnosti so namreč v različnih starostnih obdobjih odvisne od različnih dejavnikov. Kljub temu britanska vlada v celoti podpira ta predlog, saj meni, da bo izobrazba tako dostopna mladini glede na njene resnične potrebe. Poleg tega se obetajo spremembe v ocenah znanja in zrelosti, saj bo test razdeljen na štiri ravni, te pa ne bodo več vezane na starost mladostnikov, ki je sedaj 16 let. K testu bodo že leta 2011 lahko pristopili vsi mladostniki, stari od 14 do 19 let. Sedanja delitev učencev na razrede po starosti naj bi vodila le k delitvi v razredih na tiste učence, ki ne dohajajo programa, in na tiste, ki so bolj intelektualno sposobni. Kdo ve, ali bo nova porazdelitev kaj bolj pozitivno vplivala kot sedanja.

Evropa in antisemitizem

Udeleženci seminarja evropske komisije in Svetovnega judovskega kongresa v Bruslju, ki se ga udeležujejo mnogi vidni predstavniki krščanstva, judovstva in tudi islama, bodo poskušali zmanjšati napetost med Evropo in Izraelom in ustaviti širjenje antisemitizma. Seminar je bil organiziran na pobudo Romana Prodijskega, ki želi prepričati judovsko skupnost, da današnja Evropa ni Evropa iz leta 1930. Na vprašanje, ali je Evropa na pragu novega vala antisemitizma, pa je vseeno težko odgovoriti. Napetost so namreč povečale tudi izjave ameriških uradnih oseb. Odnosi med Evropsko skupnostjo in judovskimi organizacijami so se pokvarili tudi po objavi izidov ankete, ki je bila izvedena po naročilu statistične službe Evropske zveze. Pokazali so namreč, da ima večina vprašanih Izrael za veliko grožnjo za mir po vsem svetu. Evropski judovski kongres je še posebej obsodil to, da niso bili objavljeni izidi druge raziskave, ki je pokazala vlogo muslimanske skupnosti pri krepitvi antisemitizma.

Sezonska ura

Znanstveniki so odkrili mehanizme, ki v organizmu vključujejo sezonsko uro. Za zdaj samo pri ovcah, vendar bo odkritje igralo pomembno vlogo pri razumevanju, zakaj se nekateri ljudje pozimi redijo in so v depresiji. Tako imenovana sezonska ura vpliva na razpoloženje, apetit, predelavo hrane in na energijo, ki jo organizem pridelava iz hrane. Ljudi s porušenim duševnim ali telesnim zdravjem zaradi letnih časov bi se morda dalo zdraviti z visokimi odmerki svetlobe v posebnih prostorih, v katerih bi posneli svetlo pomladno ali poletno jutro. Dolgo je že znano, da v človeškem organizmu obstajajo geni, ki delujejo kot biološka ura, s pomočjo katere čutimo lakoto, zaspanost ali pa nas zbudi. Odkrili so tudi, da so sezonske duševne motnje na molekularni ravni povezane z dolžino dneva oziroma noči. Že posamezniki sami pri sebi lahko pri natančnem opazovanju svojega počutja opazijo, da so dostikrat slabe ali dobre volje smoti zaradi mračnega ali svetlega dneva.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežujem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Seminar o antisemitizmu je potekal v Bruslju 19. februarja.

Fotografije: Reuters

Evropska bolezen?

Potem ko je bil antisemitizem navzoč skozi velik del evropske zgodovine in dosegel svoj vrh v nacističnem holokavstu, danes mnogi opozarjajo na vnovično oživljanje verbalnih in fizičnih napadov na Jude, njihove sinagoge in spomenike. Čeprav gre pri fizičnih napadih le za posamične incidente, ki so deležni splošne obsodbe, so predsodki o Judih danes precej razširjeni tako na desni kot na levi strani političnega spektra. Nekateri komentatorji ugotavljajo tudi povezanost odnosa Evrope do Izraela z antisemitizmom.

Devetnajstega februarja je evropska komisija v sodelovanju z Evropskim judovskim kongresom in Evropskim kongresom rabinov v Bruslju organizirala seminar, na katerem naj bi poskušali ugotoviti, kako razširjen je v Evropi antisemitizem in kako se mu upreti. Po pričakovanju ni na seminarju problema nihče zanikal, glede tega, kakšne so danes njegove dejanske razsežnosti, pa so si bili udeleženci nekoliko manj enotni.

Približevanje nacističnim časom?

Nobelov nagrajenec Elie Wiesel, ki je antisemitizem označil kot "evropsko bolezen", je v dramatičnem nastopu poudaril, da judovske skupnosti po Evropi živijo v strahu in da se nekateri od njih "ne sprašujejo več, ali naj se odselijo, ampak kdaj naj se odselijo". Med ostrejšimi je bil tudi nastop ameriškega veleposlanika pri Evropski zvezi Rockwella Schnablla, ki je izjavil, da se antisemitizem približuje stopnji, ko bo podoben tistemu iz tridesetih let prejšnjega stoletja. Zelo podobno je razmišljal tudi predsednik Evropskega judovskega kongresa Cobi Benatoff.

Predsednik evropske komisije Romano Prodi je sicer priznal obstoj prob-

lema, ni pa se strinjal s primerjavami z nacističnimi časi. Menil je, da bi bilo primerjanje sedanjih razmer z nacističnimi časi žaljivo za žrtve holokavsta. Ne glede na to so se vsi bolj ali manj strinjali, da je treba ukrepati. Če večina ne govori o problemu antisemitizma ali ga ignorira, "se to konča z umorom", je poudaril nemški zunanji minister Joschka Fischer.

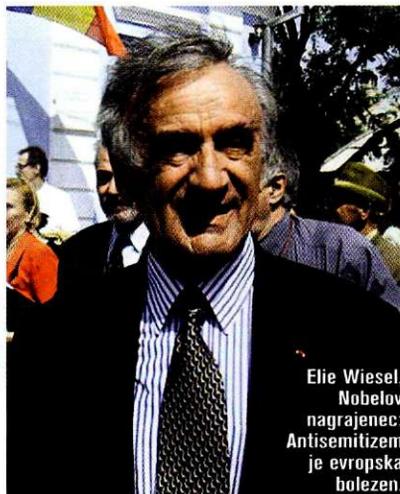
Neposredne primerjave z Evropo tridesetih let res niso povsem utemeljene, saj sta Evropa in svet danes vsekakor drugačna. Drugačen je antisemitizem in drugačni so tudi odzivi uradnih oblasti nanj. William Wolf, eden od rabinov v Nemčiji, je tako konec lanskega

leta poudaril, da do incidentov v današnji Nemčiji sicer prihaja, vendar prav odzivi nanje kažejo, da so se stvari medtem spremenile na bolje. Nemški poslanec, ki je nedavno primerjal Jude z nacisti, je bil deležen vsesplošnih obsodb, njegova lastna stranka pa ga je izključila iz svojega članstva.

Od neonacistov do islamskih skrajnežev

In vendar je vprašanje, ali je evropski antisemitizem danes res omejen samo na posamične incidente redkih ekstremistov, ki jih "ozaveščena večina" potem enotno obsodi. Vsekakor lahko ugotovimo, da so k antisemitizmu danes nagnjene med seboj precej različne skupine. Klasični zagovorniki antisemitske ideologije po drugi svetovni vojni so različni neonacisti. Za tovrstno usmerjene ekstremiste so Judje samo ena od osvoženih skupin, saj na svojo črno listo uvrščajo tudi pripadnike raznih drugih etničnih, verskih in rasnih manjšin. Predvsem za nemške neonaciste so bili na primer bolj kot Judje značilna tarča razni priseljenci, na primer Turki.

Drugi vir skrajnih in nasilnih

Elie Wiesel, Nobelov nagrajenec: Antisemitizem je evropska bolezen.

Neonacistični skrajneži so tradicionalni, ne pa edini sovražniki Judov v Evropi.

Z napadi muslimanskih skrajnežev na Jude se bližnjevzhodni konflikt prenaša na evropska tla.

» oblik antisemitizma pa prihaja iz čisto druge strani, saj so njegovi nosilci tudi sami pripadniki etnične in verske manjšine. Predvsem v Franciji, kjer je napadov na Jude, njihove spomenike in sinagoge v zadnjih letih največ, so pogosti krivci takih napadov mladi arabski priseljenci, predvsem iz nižjih slojev. Napadane judovske ciljeve je zanje vir skupinske pripadnosti in dokazovanja "mozatosti". Med januarjem in avgustom 2003 je bilo takih napadov v Franciji kar 247, kar je sicer manj kot v istem obdobju leta 2002, ko jih je bilo po poročilih francoskega notranjega ministrstva 647.

Bližnji vzhod na evropskih tleh

To vrsto antisemitizma je treba obravnati v povezavi z bližnjevzhodnim konfliktom. Gotovo ni naključje, da se je število incidentov najbolj povečalo prav po letu 2000, ko se je začela nova palestinska vstaja (intifada) proti izraelskim oblastem. Izraelsko-arabski konflikt se je tako skoraj neposredno prenesel na evropska tla.

Zanimivo je, da so francoske oblasti s predsednikom Chiracom na čelu v začetku praktično zanikale problem antisemitizma v svoji državi. V nasprotju z današnjo Nemčijo, ki je zaradi svoje zgodovine za antisemitizem najbolj občutljiva, so si Francozi takšno zanikanje lahko privoščili – vendar ne za dolgo časa. Danes Chirac priznava obstoj antisemitizma v Franciji in francoske oblasti začenjajo s kampanjo proti njemu. Kampanja naj bi temeljila na seznanjanju mladih z grozotami holokavsta.

Armand Laferrere, predsednik Društva francosko-izraelskega prijaja-

teljstva, je tak pristop primerjal s kampanjami proti alkoholizmu, ki temeljijo na slikah uničenih jeter. Meni, da bi na mlade bolj kot podobne holokavsta (na katere je del mladih danes že precej neobčutljiv) učinkovala razlaga o njegovih vzrokih, ki bi pojasnila, da ga niso Judje nikdar z ničimer izzvali, in ga postavila v zgodovinski kontekst vseh absurdnih obtožb na račun Judov. Kot je na primer znana obtožba o kolektivni krivdi, ker naj bi bili Judje krizali Jezusa Kristusa, ki hkrati zamolči očitno dejstvo, da so bili tudi Jezus in njegovi apostoli seveda – Judje.

Antisemitizem na levi

Poleg dosedanjih oblik antisemitizma iz evropske politične zgodovine in antisemitizma, katerega nosilci so nekateri skrajni islamisti med arabskimi priseljenci v Evropi, pa se pojavlja še tretja oblika, ki jo nekateri povezujejo predvsem z delom evropske politične leve in nekaterimi mediji. Podobno kot v primeru islamskega

antisemitizma je tudi ta predvsem povezan z odnosom do judovske nacionalne države, to je do Izraela.

Problem pri tem pa je, da so med antisemitizmom in normalno politično kritiko izraelske politike včasih nejasne in odvisne od interpretacij. Nekateri komentatorji, ki jim je politično blizu sedanja izraelska vlada premierja Ariela Šarona, bi najraje vsako kritiko izraelske vlade preprosto označili kot antisemitizem. To bi izraelsko vlado in njeno politiko preprosto naredilo za nedotakljivo, saj bi vnaprej diskreditiralo vsako kritiko. Poleg tega so do Šaronove vlade kritični tudi mnogi Izraelci in Judje po svetu, kar je seveda samo del normalnega političnega pluralizma. Sami Izraelci praviloma zelo radi kritizirajo (vsako) svojo vlado, res pa je, da so hkrati precej nezadovoljni, kadar kritika prihaja iz tujine.

Izraelske vlade lahko s svojimi potezami vsekakor sprožajo različne odzive. Nesporno je bila podoba Izraela v Evropi veliko bolj pozitiv-

na v času mirovnega procesa pod vodstvom kasneje umorjenega premiera Rabina, kot pa je danes – v času precej manj spravljivega premierja Šarona. Sedanji izraelski minister Natan Šaranski je na seminarju v Bruslju opozoril na bistvo problema, ko je dejal, da je kritika vlade nujen del demokracije, demonizacija Izraela, kot je na primer enačenje Šarona s Hitlerjem, pa že odseva antisemitizem. Tudi Romano Prodi je priznal, da so kljub nesporni pravici do kritike izraelske vlade nekatere od teh kritik spodbudili tudi "antisemitska čustva in predsodki".

Demonizirani Izrael

Demonizacija Izraela pa ni samo stvar redkih skrajnežev, ampak je v evropski javnosti precej navzoča. Izraelske oblasti vsekakor delajo resne napake, ki si zaslužijo kritiko (in v veliki meri škodujejo prav samim Izraelcem), vendar je vprašanje, ali uporabljajo evropski mediji za Izrael enaka merila kot za druge države. Če se vodilni politiki še trudijo za določeno uravnoteženost, je podoba, ki se ustvarja v javnosti, gotovo vsaj nekoliko pristranska do Izraela. Protesti v podporo Palestincem (ki se jih seveda v Evropi ne udeležujejo samo Arabci oziroma muslimani) so precej vsakdanji, medtem ko se ni skoraj nihče posebej pritoževal glede usode turških ali iraških Kurdiv v času Huseina ali protestiral proti Rusiji zaradi množičnih pobojev čečenskih civilistov. Izraelsko nasilje si vsekakor zasluži kritiko in obstoj drugih podobnih ali hujskih primerov ga ne opravičuje, toda zakaj so Evropejci do ravnanja Izraela bolj kritični kot

Lahko opozarjanje na grozote holokavsta pomaga v boju proti antisemitizmu?

do drugih podobnih ali veliko hujših primerov? Kako bi lahko to pojasnili drugače kot z na pol prikritim evropskim antisemitizmom?

Javnomenjski podatki Evrobarometra iz konca lanskega leta so mnoge šokirali z ugotovitvijo, da vidi 59 odstotkov prebivalcev Evropske zveze v Izraelu največjo grožnjo za svetovni mir. Za povprečnega Evropejca naj bi bil torej Izrael nevarnejši od katere koli druge države na svetu, torej tudi precej bolj od totalitarne Severne Koreje, oborožene z jedrskim orožjem, fundamentalističnega Irana, ki bo jedrsko orožje kmalu imel, ali Pakistana, ki je to orožje prodajal nekaterim najnevarnejšim režimom na svetu. Takšne ocene so verjetno bolj

povezujejo tudi s široko navzočim antiamerikanizmom. Nesporno je dejstvo, da je ameriška zunanja politika pogosto naklonjena Izraelu in da sedanjo ameriško vlado podpirajo nekatere judovske skupine, toda razlaganje tega dejstva kot nekakšne vsesplošne "judovske zarote", katere orodje naj bi bil tudi ameriški predsednik Bush, in poudarjanje, kdo od ameriških vladnih funkcionarjev je judovskega rodu, že močno spominja na antisemitizem.

Ali bi se lahko antisemitizem odražal tudi v zunanji politiki Evropske unije in njenih držav članic? Tako ZDA kot Evropska zveza v odno-

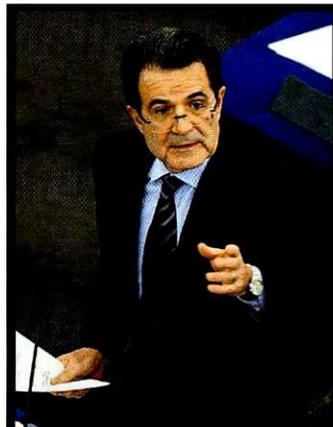

So Evropejci nesorazmerno kritični do izraelske politike?

potrebna še temeljita preiskava in seveda poštena seznanitev javnosti z njenimi izsledki.

Za zdaj lahko rečemo, da je za skupni evropski boj proti antisemitizmu posebno pomembno sodelovanje. Čeprav sam po sebi še ne pomeni dejanskih političnih ukrepov, je bil seminar prejšnji teden vsaj znak možnosti za tako sodelovanje. V mesecih pred organizacijo te prireditve se je namreč pokazalo, da niti sodelovanje ni samoumevno. Konec lanskega leta so judovske organizacije ob objavi izsledkov Evrobarometra ostro kritizirale evropsko komisijo, jo obtožile prirejanja izidov in cenzure. Uzaljeni Pro-

Finančno pomoč Arafatu je nemški zunanji minister Fischer utemeljil prav s prepričanjem, da bi se v primeru Arafatovega padca med Pales-

Romano Prodi, predsednik evropske komisije, vrača primerjave sedanjega stanja z nacističnimi časi.

Jacques Chirac, francoski predsednik, v zadnjem času priznava problem antisemitizma, v Franciji.

Ariel Šaron: kdaj so kritike izraelske politike normalen del demokracije in kdaj se za njimi skriva antisemitizem?

Jaser Arafat, palestinski voditelj: je Evropa s finančno pomočjo njegovim oblastem nehotela pomagala teroristom?

povezane z (antisemitskimi) predsodki kot pa z realno presojo dejstev.

Antisemitizem in antiamerikanizem

Antisemitski predsodki nekaterih levicarjev (na primer dela tako imenovanih antiglobalistov) se pogosto

su do Bližnjega vzhoda nastopata kot mirovni posrednici in bi kot taki morali biti kolikor toliko nevtralni. V realnosti pa sta obe nekoliko pristranski: ZDA v korist Izraela in EZ v korist palestinske oblasti. Seveda evropska podpora Palestincem še ni znamenje antisemitizma, tako kot ameriška podpora Izraelu ne pomeni "judovske zarote". V obeh primerih gre preprosto za zunanjepolitične odločitve, pri čemer je cilj za Evropejce in Američane enak: mir na Bližnjem vzhodu.

So se teroristi financirali z denarjem EZ?

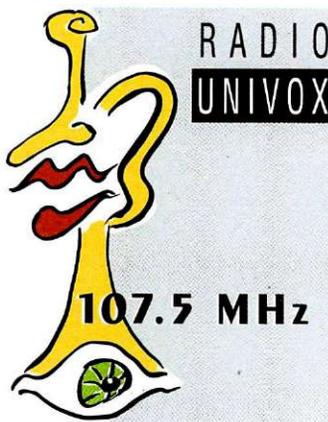
Kljub temu pa bi se lahko zgodilo, da bo morala EZ nekatere svoje poteze znova pretehtati. EZ je za zdaj zavračala kritike glede svoje obilne finančne pomoči palestinskim oblastem pod vodstvom Jaserja Arafata.

tinci samo še bolj okrepile teroristične skupine, kakršna je Hamas.

Toda neodvisni poslanec v evropskem parlamentu Ilka Schröder v svojem prispevku za izraelski Jerusalem Post meni drugače. Omenja sum o izginulih 300 milijonih evrov evropske pomoči palestinskim oblastem, ki bi lahko končali prav v rokah terorističnih skupin. Bi lahko EZ tako nehotela financirala terorizem? Vsekakor bo

di je nato organizacijo seminarja o antisemitizmu zaradi "neustreznega ozračja" januarja celo preklical. Končno je do prireditve prejšnji teden vendarle prišlo in tudi nastopi so bili bolj spravljivi. Evropa ima danes v primerjavi s tragičnimi obdobji v svoji zgodovini vsaj eno nesporno prednost: probleme sicer ima, vendar se jih zaveda in jih poskuša reševati.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

im
INTER
MARKETING

intervju

Fotografiji: Dane Kostrić

Rodil se je leta 1942 na Donački gori v župniji Rogatec. Po maturi je vstopil v Misijonsko družbo sv. Vincencija Pavelskega. Študiral je teologijo in filozofijo v Ljubljani in Parizu, dvakrat je tudi doktoriral. Po vrnitvi v domovino je predaval filozofijo na Teološki fakulteti v Ljubljani in Mariboru, od leta 1990 je redni profesor na tej fakulteti. Od leta 1985 vodi komisijo Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, sodeloval pa je tudi v različnih mešanih državno-cerkvenih komisijah. Poleg mnogih člankov, ki jih je objavil v domačih in tujih revijah, je napisal tudi več književnih del, npr. *Nič in smisel*, *Med Bogom in cesarjem*, *Človek in njegov Bog*, *Etika ali filozofija morale*, *Svoboda in pravičnost* itd. Sedaj je mariborski pomožni škof.

Gospod Stres, kako ste sprejeli novico, da je bil ljubljanski nadškof in slovenski metropolit ter vaš redovni sobrat dr. Franc Rode imenovan za prefekta kongregacije ustanov posvečenega življenja?

Glede na njegovo osebnost in njegove zmožnosti to ni bilo presenečenje, po drugi strani pa je bilo presenetljivo, ker je prišlo v popolnoma nepričakanem času, kot strela z jasnega.

Kaj ta dogodek pomeni za Cerkev na Slovenskem?

Za Cerkev na Slovenskem pomeni, kar se tiče domačega položaja, osiromašenje, kar pa

mo dan po ratifikaciji sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem. Vidite v tem kakšno povezavo?

Verjetno povezava obstaja in kaže, da so v Vatikanu čakali, da se težavni proces podpisovanja prvega sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem konča.

Menite, da bo ratifikacija prinesla mirnejše obdobje v odnosih med Cerkvijo in državo?

Ta sporazum je prav gotovo posebnega pomena. Tega so se zavedali tudi tisti, ki so mu nasprotovali. Seveda njegov pomen ni v kakšnih posebnih in "novih" pravicah, ki bi jih Cerkev pridobila. Liberalna, nato pa komunistična dogma je bila, da se s Cerkvijo ne kaže dogovarjati, ker naj bi bila Cerkev samo ena izmed ustanov ali organizacij civilne družbe, in da med njo in katerim drugim prostovoljnim združenjem ni bistvene razlike. Za državo Cerkev ne pomeni nič več kot to in jo lahko obravnava s splošnimi zakoni, ki urejajo delovanje civilne družbe. Vendar je razvoj v Evropi šel v popolnoma drugo smer. Dejansko se je med obema svetovnjima vojnoma in še posebej po drugi svetovni vojni število konkordatov pomnožilo. Dejstvo, da je pri nas sporazum ratificiran, pomeni, da je tudi Slovenija sprejela to stanje. Pomemben je tudi prvi člen. V njem je namreč nakazano, kaj pomeni ločitev Cerkev od države, da sta torej država in Cerkev vsaka na svojem področju samostojni in neodvisni in da sodelujeta. To pomeni, da odslej v Sloveniji ne bo več mogoče razlagati ustavnega načela ločitve Cerkev od države v negativnem smislu, v smislu ignoriranja in presekanja vseh odnosov, temveč kot sodelovanje teh dveh institucij, ki delujeta vsaka na svoji ravni, ven-

še posebno interpretativno izjavo. Je bila po vašem mnenju potrebna?

Po moje ni bila potrebna, ker je eno od temeljnih načel pri sklepanju mednarodnih sporazumov načelo dobre vere (bona fide). Oba partnerja izhajata s stališča, da nihče ne želi drugemu česa podtakniti. Cerkvena stran ni nikoli mislila, da bi bila Cerkev država v državi, ampak da se bo ravnala po ustavi in zakonodaji. Dokler bodo zakoni v skladu s človekovimi pravicami, bodo za Katoliško cerkev popolnoma sprejemljivi. Mislim, da je bila ta interpretativna izjava bolj koncesija Cerkvi sovražnim silam, ki so zahtevale, da gre sporazum pred ustavno sodišče in se tako vsa stvar še dodatno zavleče. Če bi namreč ustavno sodišče ostalo samo pri splošni ugotovitvi, da je sporazum v skladu z ustavo, bi se te sile še bolj osmešile.

Že ob samem podpisu sporazuma pred dobrima dvema letoma je bilo mogoče slišati opozorila, da sporazum presega okvire ustave, ki zapoveduje ločitev verskih skupnosti od države. Je omenjeni ustavni člen vendarle zelo splošen in bi ga bilo mogoče razlagati tudi manj strogo? Konec koncev sedmi člen ustave pravi, da je delovanje verskih skupnosti svobodno ...

Pred dvema letoma je bil mednarodni simpozij na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti na temo Cerkev in država. Tam so slovenski ustavnopravni strokovnjaki dejali, da besedilo slovenske ustave ne zahteva nobene posebne odklonilne in omejevalne obravnave Cerkev. Kar je specifično v tej situaciji in zaradi česar je v Sloveniji odnos med državo in Cerkvijo manj kooperativen, ni ustava, ampak nekateri zakoni, ki pa niso del ustave. Takšen je recimo šolski

Resnica je že na pohodu in bo zmagala

Pogovor z dr. Antonom Stresom

zadeva njen položaj v svetu oziroma njeno navzočnost v "središču krščanstva", kjer se sprejemajo najpomembnejše odločitve, je to seveda obogatitev in velika promocija Slovenije in Cerkev na Slovenskem.

Zanimivo je, da je bila novica o imenovanju na ta položaj dr. Rodelu sporočena sa-

dar pa to prav nič ne brani sodelovanja. To pa pomeni, da se tudi Slovenija pridružuje veliki skupini držav, kjer velja tako imenovani kooperativni model ločitve Cerkev od države.

Ustavno sodišče je konec lanskega leta, ko je o t. i. vaticanskem sporazumu presodilo, da le-ta ni v neskladju z ustavo, dodalo

zakon ali pa miselnost političnih sil. To je tisto, kar ustvarja stanje, ki povzroča bolj neprijazen odnos do Cerkev, ne pa ustava sama. Nekateri namreč enačijo svojo interpretacijo ustavnega člena o ločitvi verskih skupnosti od države s členom samim. Eno je besedilo člena, drugo je interpretacija, ki izhaja iz komunističnih časov. Tretji del tega sedmega ustavnega člena, ki go- »

» vori o tem, da je delovanje verskih skupnosti svobodno, pa pri nas manj poudarjajo, čeprav svobodno delovanje zahteva, da država to delovanje tudi pozitivno omogoča in ne samo tolerira.

Računate, da bo v prihodnosti prišlo do podpisa konkretnjših sporazumov o vprašanih, ki zadevajo odnose med Cerkvijo in državo?

Pričakujem, da se bodo stvari vendarle zdaj urejale neposredno z dogovarjanjem na mednarodni ravni ali pa najprej doma med nami samimi tako kot do sedaj. Nekatera vprašanja v odnosih med Cerkvijo in državo so namreč tipično slovenska. Treba bo priti do rešitev, ki bodo upoštevale specifične razmere v Sloveniji. O tem se je razumno najprej dogovoriti doma, nato pa lahko pride do mednarodnega sporazuma.

Zagovorniki stroge ločitve Cerkev od države se pogosto sklicujejo na francoski model tovrstne ločitve. Se vam ne zdi, da je naše razumevanje te ločitve celo strožje od francoskega?

Na šolskem področju je res strožje, kajti v delu Francije je verouk v šolah (kjer je to urejeno s konkordatom). Obstajata torej dva modela urejanja odnosov med Cerkvijo in državo, konkordatni in ločitveni. Po drugi strani pa je bila do sedaj vedno zelo upoštevana potreba otrok, da imajo čas za verouk, zato je en dan v tednu rezerviran za to, da gredo otroci k verouku. V srednjih šolah pa je izrecno dogovorjeno, da Cerkev ustanavlja kaplanije v šolah, to je navzočnost duhovnika in različne verske dejav-

Kar je specifično v tej situaciji in zaradi česar je v Sloveniji odnos med državo in Cerkvijo manj kooperativen, ni ustava, ampak nekateri zakoni, ki pa niso del ustave.

nosti, torej to, kar naš zakon izrecno prepoveduje. To je v Franciji dovoljeno na ravni srednjih šol. Financirano je delno s strani Cerkev, delno s strani vodstva šole. Na finančnem področju pa se netočno govori, da Francija ne financira nobene verske dejavnosti. Res je, da zakon iz leta 1905 prepoveduje financiranje verskih skupnosti, vendar pa to velja le za direktno financiranje. Francoske cerkve so v lasti občin, občine pa jih zastopajo dajejo v najem in v uporabo župnijam. To je izredno pomembno financiranje, saj občine na ta način prevzemajo vzdrževanje cerkva. Poleg tega so zelo pomembne davčne olajšave v Franciji, posebej volila in dedščine, ki so sicer zelo visoko obdavčene. Dedščine, namenjene Cerkvi oz. verskim skupnostim, so zelo nizko obdavčene. V Franciji tudi ni nobene debate o tem, ali naj bodo bolniški duhovniki, vojaški kaplani, zaporniški kaplani ali

Ne morem govoriti o nestrpnosti, če se z nekom ne strinjam ali če sem ogorčen, ker nekdo dela barabije. Nestrpnost se začne takrat, ko se začnejo uporabljati dvojna merila, če tega, kar zahtevam zase, drugemu ne privoščim, če drugemu, ki je drugačen, odrekam pravice, ki jih sam uživam, ali pa ga celo želim odstraniti iz svoje bližine oziroma ga kako drugače zatiram in mu ne pustim, da bi bil in se pokazal to, kar je.

ne. Financira jih država ali pa določena ustanova sama, npr. bolnišnica. To lahko povem iz lastnih izkušenj, saj sem bil leta 1971 med počitnicami v Nici bolniški duhovnik. Francija torej ni takšen ekstremen primer negativnega odnosa države do Cerkev, kakor se skuša doka-

zati pri nas. Najbolj zamerim, da nekateri pacijo dejstva. Žal jim je naselilo celo ustavno sodišče in v zadnjem mnenju, ki ima tudi nekatere zelo dobre ugotovitve, navedlo nekatere netočne trditve. Očitno bi radi v tujini izbrali samo tiste primere, ki so za Cerkev neugodni, zamolčali pa ugodne, kar je nepošteno.

Tudi sami ste študirali v Franciji. Kako je tam urejeno visoko šolstvo?

Teološke fakultete niso članice univerz. Obstajajo pa štiri katoliške univerze v Franciji. Najbolj znan je katoliški inštitut v Parizu, potem so tudi katoliške univerze v Lyonu, Angerju in v Toulouseu. Te katoliške univerze niso članice državnega visokega šolstva, vendar se je v zadnjem času uveljavila praksa, da je teologija znanstveno področje, ki ga državna univerza ne pokriva, zato so sklenjeni posebni sporazumi s fakultetami dr-

žavnih univerz in teološkimi fakultetami za obojestransko priznanje diplom. Dr. Jože Krašovec je na primer študiral v Parizu in ima na podlagi istega doktorskega dela priznani dve doktorski diplomi: na katoliškem inštitutu in na Sorboni.

V Franciji je bil nedavno sprejet zakon, ki prepoveduje nošenje verskih simbolov v šolah. Se je mogoče strinjati z oceno, da je bila omenjena prepoved sprejeta zaradi tega, ker so nekateri verski simboli postali tudi politični simboli v smislu pritiskov na kulturo, civilno družbo in njene vrednote? Omenja se namreč problem, da nekateri muslimani ne priznavajo avtoritete profesorice na šolah, zavračajo program spolne vzgoje ...

Gre za zakon, ki je zelo problematičen. Po eni strani razumemo, da je to reakcija države na pretirane zahteve nekaterih muslimanskih skupin, ki so želele uveljaviti svoje posebne zahteve in navade na področju šolstva, in da ne bi prizadeli samo muslimanov, so prepoved nošenja simbolov razširili na vse. Doslej ni bilo potrebe, da bi kaj prepovedovali, sedaj pa so prepovedani tudi križi. Vprašanje je, kako se bo v praksi razlagalo, kaj je to "vpadljiv" verski simbol, kajti prepovedani bodo samo "vpadljivi" verski simboli. Žrtve te obrambe pred muslimani bodo postali tudi kristjani in Judje. Je pa ta zakon zelo problematičen, kajti kaj potem sploh ostane od verske svobode oziroma pravice izpovedovanja vere v javnosti.

Ko smo že pri šolstvu – vprašanje navzočnosti verskih vsebin v javnih šolah še vedno ni razrešeno. Ali državljanska pobuda "Za šolo po meri človeka" po vašem mnenju lahko pripomore k premikom na tem področju glede na to, da civilna družba pri svojih zahtevah skoraj vedno naleti na gluha ušesa oblasti?

Treba je razumeti, da je zakonodaja, tudi šolski zakon, odraz političnega stanja. Da se javno mnenje spreminja, kažejo tudi novinarski zapisi, ki so manj nasprotni uvajanju verskega izobraževanja v javne šole ali pa celo podpirajo to, kar Cerkev ponuja kot kompromisno rešitev – da bi verouk v župnijah postal izbirni predmet. Če se bo ta sprememba v javnem mnenju nadaljevala, politika ne bo mogla vztrajati pri svojem starem ideološkem stališču, ampak bo morala slediti volji ljudi.

Je sploh mogoče, da bi v slovenskih šolah kdaj zaživel konfesionalni verski pouk glede na medijsko zastraševanje z obveznim veroukom v šolah?

Mislím, da ne bi izpostavljali nobenih prognoz. Spremembe glede tega prav gotovo bodo.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo bo zgled sosednjih držav vplival na naše države. Če je verouk oz. verski pouk normalen za vse evropske države, razen za del Francije, potem noben Slovenec ne bo mogel reči, da je to popolnoma nezasišana zahteva Cerkev. Obstaja tudi t. i. evropska šola, ki v nekaterih evropskih mestih deluje neposredno pod avtoriteto Evropske unije in je namenjena predvsem otrokom uslužbenec evropskih ustanov. V tej evropski šoli je predviden tudi konfesionalni verouk dve uri tedensko prvih osem let in eno uro tedensko v srednjih šolah. Če je to normalen model za Evropsko unijo, potem Slovenci ne bi smeli biti tako strašno eksotični, da bi bilo to za nas nesprejemljivo.

Predsednik komisije Pravičnost in mir ste bili še v času, ko je bila Slovenija del Jugoslavije in ko so potekala prizadevanja za demokratizacijo in osamosvojitve. Kako doživljate odnos sedanje oblastne elite do vrednot osamosvojitve glede na to, da je bilo v zadnjem času že kar nekaj škandalov, katerih namen je bil omalovaževati osamosvojitve in tiste, ki so zanjo najbolj zaslužni?

Komisija Pravičnost in mir je bila ustanovljena leta 1985. Takrat smo bili še v okviru Jugoslavije in tudi Slovenska škofovska konferenca je bila del Jugoslovanske škofovske konference. Ker Jugoslovanska škofovska konferenca ni imela komisije Pravičnost in mir, je tedanji ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar ustanovil samo za Slovenijo regionalno komisijo, ki se sicer ni mogla meriti z drugimi komisijami, ki so delovale na državni ravni. Tedaj smo takoj opozorili na spoštovanje človekovih pravic, to je bila naša temeljna ideja, nato pa demokratizacija in pravica Slovencev do samostojnosti. Mi Slovenci nismo spodbujali, naj se odločijo za samostojnost, ampak smo poudarjali, da imamo kot narod pravico do samostojnosti in da je ta možnost popolnoma legitimna. Sama osamosvojitve pa je bila stvar naroda oz. politike. Papež Janez Pavel II. na podlagi svoje izkušnje na Poljskem poudarja, da je zdrava narodna zavest moralno popolnoma legitimna, dovoljena in potrebna. V smislu nekega internacionalizma pa ne moremo podcenjevati svoje identičnosti in pripadnosti narodu. To je tudi moralno škodljivo.

Komisija Pravičnost in mir je lani jeseni opozorila na povečano nestrpnost do katoličanov oz. Cerkev, kar se je pokazalo v vandalskih napadih na verske simbole in objekte zlasti na Obali, da seveda ne omenjamo afere Strelnikoff in ovijanja koprskih zvonov. V zadnjem času, ko imamo opravka z afero "izbrisani", pa se pojavljajo mnjenja, da

smo Slovenci eden najbolj nestrpnih narodov v Evropi. Je nestrpnost v Sloveniji po vašem mnenju velik problem? Smo Slovenci res bolj nestrpni kot drugi narodi v Evropi?

Mislím, da so bili tisti pojavi, zaradi katerih se je oglasila komisija Pravičnost in mir, vrh ledene gore. Javna glasila so se do teh pojavov nestrpnosti obnašala zelo strpno. Bila so strpna do nestrpnosti in to je narekovalo, da dvignemo glas. Možnost nestrpnosti tli v vsakem narodu, tudi v slovenskem. Vendar ne mislim, da bi morali iz Slovencev delati posebne nestrpneže, še zlasti ne nacionalnih nestrpnežev. Mogoče smo Slovenci ideološko precej nestrpni, tudi do Cerkev. Po mojem je v Sloveniji kakih 10 odstotkov ali mogoče celo 20 odstotkov ljudi nestrpnih do Cerkev; tu gre predvsem za nekdanje sodelavce Udbe in trde komuniste. Večina pa se ravna po javnem mnenju. Tudi politično smo precej ne-

Mi smo za to, da muslimani uživajo enake pravice za bogoslužje in versko življenje, kakor je v naših župnijah.

strpni. Tudi čistke na vodstvenih mestih so lahko izraz politične nestrpnosti. Morda se spomnite, kako so mediji govorili o čistkah, ko je bila na oblasti Bajukova vlada, sedaj pa nihče ne govori o tem. Kar pa zadeva nestrpnost do drugih narodov, nismo posebej nestrpni, je pa razumljivo, da smo zaskrbljeni zaradi prihodnosti, saj smo maloštevilčen narod in zato na celotni ravni krhki in šibki. Zaskrbljenost je torej na neki način razumljiva in utemeljena. Toda to še ni nestrpnost. Težava je tudi v tem, da so pojem nestrpnost pri nas razširili na najrazličnejše ravnanje. Govorijo celo o nestrpnih voznikih in nestrpni vožnji, kar ne sodi v pojem nestrpnosti. Ne morem govoriti o nestrpnosti, če se z nekom ne strinjам ali če sem ogorčen, ker nekdo dela barabije. Nestrpnost se začne takrat, ko se začnejo uporabljati dvojna merila, če tega, kar zahtevam zase, drugemu ne privoščim, če drugemu, ki je drugačen, odrekam pravice, ki jih sam uživam, ali pa ga celo želim odstraniti iz svoje bližine oziroma ga kako drugače zatiram in mu ne pustim, da bi bil in se pokazal to, kar je.

V zadnjem času je veliko polemik v zvezi z graditvijo džamije. V omizju na TV Slovenija ste sami nekako dejali, da muslimanom pripada enaka pravica do verskega objekta kot vsem verskim skupnostim. Dostikrat je mogoče slišati očitek Katoliški cerkvi, naj bi prav ona povzročila največ preglavic muslimanom, in sicer z izjavami, da je džamija ne samo verski, ampak tudi politični center, kot se je konec leta 2002 izrazil nadškof Rode...

Vsako poenostavljanje škoduje zadevi. Dejst-

vo je, da so se pojavile nekatere nestrpne reakcije, in sicer kot posledica pretiravanja in tudi provokacij na drugi strani. Politika, ki pretirava v eno smer, bo nujno povzročila pretiravanje v drugo smer, to pa nikomur ne koristi. Treba je biti pošten. Kar zadeva Cerkev, moramo vsem pripadnikom drugih verstev, tudi muslimanom, priznati enake pravice, kot jih uživamo sami. Poudarjam: enake pravice, se pravi v smislu našega evropskega pojmovanja verske svobode. Ko gre za islamski svet, pa je velika kulturna in civilizacijska razlika. V islamskem svetu ne poznajo našega evropskega pojmovanja ločitve politike od religioznosti in posvetnega od duhovnega. To povzroča tudi bojazni. Če predstavlja islamska skupnost neko različnost odnosa med posvetnim in religioznim, je za ureditev razmer dolžna skrbeti država, ne pa Cerkev. Mi smo za to, da muslimani uživajo enake pravice za bogo-

služje in versko življenje, kakor je v naših župnijah. Ponekod imamo tudi mi težave, ker ni gradbenih dovoljenj. Zavedamo pa se, da v večinsko islamskih državah verske manjšine nimajo enakih pravic, to je nesporno dejstvo, kar islamski voditelji celo priznavajo. V Sarajevu že od leta 1942 ni bila zakonito zgrajena niti ena katoliška cerkev, v zadnjem času so si katoličani na črno zgradili dve novi cerkvi. Džamij pa je bilo zgrajenih na desetine. O teh stvareh je treba spregovoriti odkrito in pošteno. Versko svobodo, ki jo uživamo mi – po evropskem modelu –, moramo priznavati tudi muslimanom, od njih pa moramo zahtevati, da isto versko svobodo priznavajo drugim tudi tam, kjer so sami v večini. Na koncu nam mora iti za to, da bodo postali enakopraven del naše državne skupnosti, da se bodo integrirali – ne asimilirali, da bodo spoštovali naše kulturne posebnosti in njihova navzočnost ne bo provokativna. Vse to se lahko uredi samo s poštenim in vsestranskim dialogom.

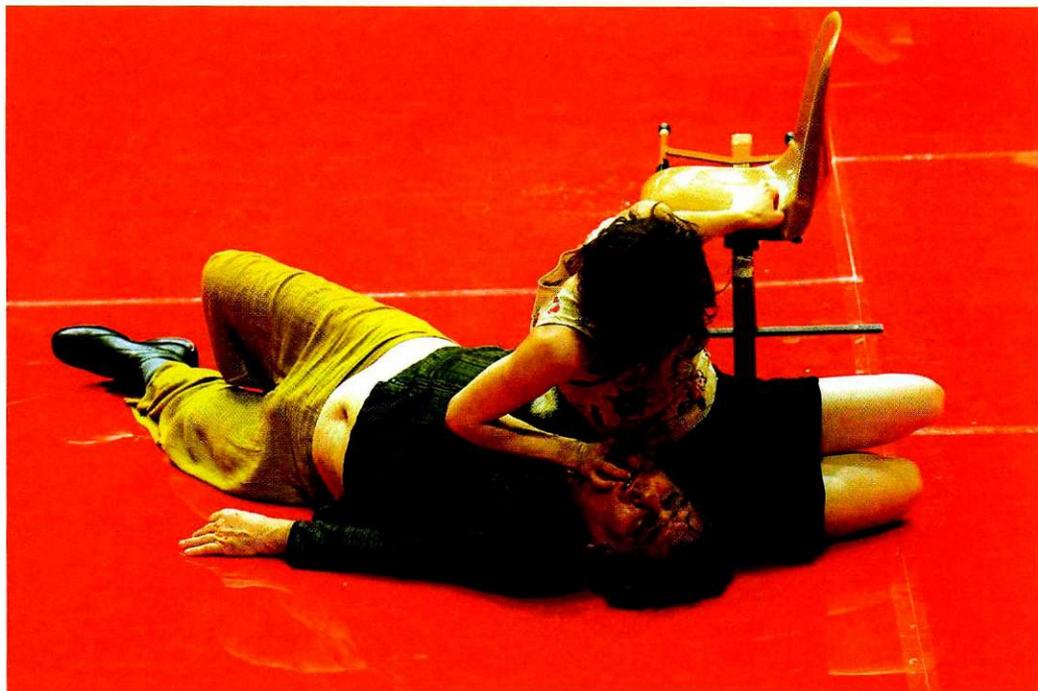
Evropska ljudska stranka je nedavno obsodila komunizem. Kako komentirate dejstvo, da Slovenija še vedno ni obsodila komunističnega totalitarnega režima, ki je bil utemeljen na zločinu, o čemer pričajo tudi TV-odjave, kot je bila Zamolčani – moč preživetja?

Resnica se v Sloveniji zelo počasi prebija na dan, toda tudi tukaj velja evangeljsko načelo, da nas bo samo resnica osvobodila. Ali pa slovenski pregovor, da ima laž kratke noge. Slovenska laž ima morda malo daljše noge kot kakšna druga, toda tudi te niso neomejeno dolge. Resnica je že na pohodu in bo zmagała.

Gasper Blazič

Na odru Linhartove dvorane Cankarjevega doma za abonma Amelia gostuje francoski režiser in scenarist François-Michel Pesenti s projektom Paesin: včasih smo znali samo peti. Gre za predstavo, ki diagnosticira blaznosti sveta.

Predstava (na ogled 25. in 26. februarja) izpostavlja pojem nasilja kot edine nehljnene komunikacije, ki še lahko izzove iskreno čustvo – bolečino. Mednarodno uveljavljeni francoski gledališki avtor, za katerega je značilno nekonvencionalno pojmovanje gledališkega ustvarjanja, se v

Paesin: včasih smo znali samo peti

Cankarjevemu domu predstavlja s predstavo, ki je nastala v Marseillu, njegovi gledališki skupini Théâtre du Point Aveugle pa se pridružujejo še slovenski ustvarjalci.

Pesenti

Režiser in scenograf François-Michel Pesenti, rojen leta 1954, je študiral moderno literaturo. Leta 1979 je soustanovil skupino Théâtre du Point Aveugle, ki jo vodi še danes. Ustvarja sodobne in klasične drame ter avtorske gledališke projekte, ki se razvijajo predvsem v okviru mednarodnih sodelovanj. Prav tovrstno sodelovanje ga nenehno sili k preizpraševanju

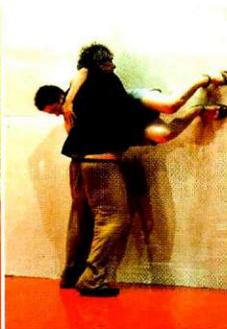
lastne ustvarjalnosti, saj je delo povsem drugačno, kadar ustvarja le v okviru svoje gledališke skupine ali pa gostuje v nekem neznanem kultur-

nem okolju. Izkušnjo novega okolja skuša vselej ustvarjalno izkoristiti.

Pesenti je sodeloval z gledališči, kot so Schauspielhaus v Zürichu,

Deustches Theater v Berlinu, Burgtheater na Dunaju, Schauspielhaus v Düsseldorfu in Baslu, HNK Split in SNG Drama Ljubljana, kjer bo kot

režiser na oder postavil Fedro Jeana Racina. Njegove dramaturgije, če so tekstualne ali ne, izhajajo iz osebnosti igralcev, s katerimi dela. Pesenti meni, da je gledališče prav po zaslugi igralca prostor, skozi kate-

rega je med eksperimentom mogoče preverjati ali kritično presojati najpošastnejše oblike življenja.

Igralska zasedba

V Cankarjevemu domu so se francoskim igralcem, ki jih ta predstava postavlja s stičiščem umetniških praks igre, plesa in glasbe, pridružili še slovenski umetniki, izbrani na avdiciji, Goran Bogdanovski, Dejan Srhoj, Tina Janežič in Mojca Bandelj, ki so se na predstavo pripravljali z Anthonyjem Howardom. V predstavi, ki ima jasne okvirje, precej prostora pa pušča odprtega za improvizacijo, nastopajo še Eric Feldmann, Marianne Houspie, Anne Naudon, Johej Okuda, Pierre Palmi, Marie Thomas in Pascal Farre.

Barbara Kavtčičnik

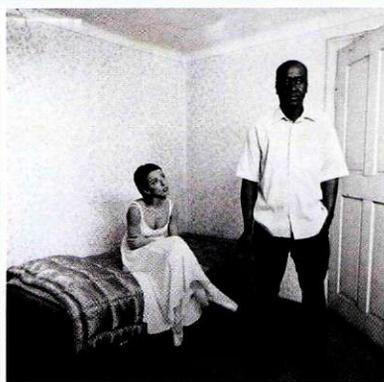
GOOD VIBRATIONS
107.8 MHz
RADIO VELENJE
www.radiovelenje.com
Naš čas. d.o.o. Kidričeva 2a. Velenje
tel. 03/ 897 50 03. fax. 03/ 5869 263

Zanimivosti

Goethejevo medaljo Imre Kertesz

Madžarski pisatelj in nobelovec Imre Kertesz je med letošnjimi dobitniki Goethejevih medalj. Priznanja, ki jih podeljuje Goethejev inštitut, bodo prejeli še indijski gledališčnik Mohan Agashe, ameriški literarni teoretik Paul Michael Luetzeler, beloruski filozof Anatoli A. Mihailov in brazilski kulturni politik Sergio Paulo Rouanet. Priznanja bodo lavreatom izročili 22. marca, na dan pesnikove smrti, v Weimarju.

Goethejev inštitut s priznanji, ki jih podeljuje od leta 1954, odlikuje tujce, ki prispevajo k razširjanju in posredovanju nemškega jezika v tujini ter k mednarodni kulturni menjavi.

Razstava bo odprta do 3. marca.

Pogled skozi objektiv

V prvem preddverju Cankarjevega doma si lahko gledate razstavo nagrajenih in izbranih del natečaja Fotografija leta 2004, ki ga je letos že desetič razpisala revija Emzin.

Ob odprtju razstave so bile podeljene nagrade za najboljše fotografije. Prva nagrada za avtorsko fotografijo v vrednosti 300.000 tolarjev je pripadla Alešu Gregoriču iz Ljubljane, druga v vrednosti 200.000 tolarjev Pavlu Gregoriču iz Ljubljane, tretjo v vrednosti 150.000 tolarjev pa si je prislužil Aleksander Ostan, prav tako iz Ljubljane. Nagrado za repor-

tažno fotografijo v vrednosti 300.000 tolarjev je prejel Siniša Borovičanin iz Ljubljane. Žirijo so sestavljali urednica in art direktorica revije Emzin Metka Dariš, umetnostni zgodovinar in kritik Brane Kovič, urednica revije Fotografija Meta Krese, fotograf in profesor na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost Milan Pajk in fotograf Damir Šagolj.

Utemeljitev nagrad

Aleš Gregorič predstavlja niz petih klasičnih, tehnično dovršenih črno-belih portretov kvadratnega formata. Čeprav so na fotografijah generacijsko in socialno različni ljudje, cel niz deluje kot en sam, enoten skupinski portret prebivalcev časa, ki ga

živimo. "Morda bo kdo dejal, da smo to že videli. Res je, a v fotografiji smo tako ali tako videli že vse. Naj zato zapremo oči ali fotografiramo, česar ni," je v utemeljitvi nagrade zapisala žirija.

Pet barvnih fotografij Pavla Gregoriča ponuja svet kot sestavljanjo. Realno okolje, omejeno z izrezom, ki ni plod pogleda, ampak rezultat postprodukcije in misli avtorja, se iz znanih delcev spreminja v enigmatičen sanjski svet vsakega gledalca posebej. Avtor je določil svoj vrstni red, vsak od gledalcev pa ga lahko preuredi po svoje.

Praksa snapshota kot bazična tehnika fotografskega verizma je po mnenju žirije v fotografijah Aleksandra Ostana izpeljana tako dosledno, da sledimo posnetkom tako fi-

O devetih fotografijah Siniše Borovičanina, v katerih je avtor ujel življenje v varnostno-popravnem domu za mladoletnike v Kruševcu, pa je žirija zapisala: "Banalno okolje, banalne situacije, banalni ljudje. Fotografije, ki nočejo biti estetske in privlačne, ampak zgolj refleksija stanja. Kljub temu se ne morejo izmuzniti tistemu, kar vidimo za njimi. Mlade ljudi, ki v stavbi, izpraznjeni do otopelosti, odštevajo čas, ki stoji."

Kvantiteta; kaj pa kvaliteta?

Na letošnji natečaj je prispelo 385 fotografskih opusov oziroma 2.400 fotografij. Milan Pajk je dejal, da so dela, ki so prispela na natečaj, po kakovosti izrazito neenotna, večina

RADIO OGNJIŠČE

RADIO ŠTIRIH GONGOV

**Koncert sodobne duhovne glasbe
'KRISTUS, UPANJE SLOVENIJE.'**

Cankarjev dom v Ljubljani.
Nedelja, 29. februarja ob 15h in 19h.

Sodelujejo: Nada in Dečo Žgur s prijatelji (glasbeni projekt NIČ NI NEMOGOČE), Najstniki iz mladinskih maš Life teen, Vokalna skupina Gloria, p. Janez Ferlež, Sašo & Robi, Judita Kavčnik, Pavle Ravnohrib, Gregor Čušin in radijski napovedovalci.

01/512-11-26 <http://radio.ognjisce.si>

Med udeleženci razstave je tudi naš fotograf Primož Lavre, ki se je s svojo fotografijo Otroci Albanije uvrstil v ožji izbor.

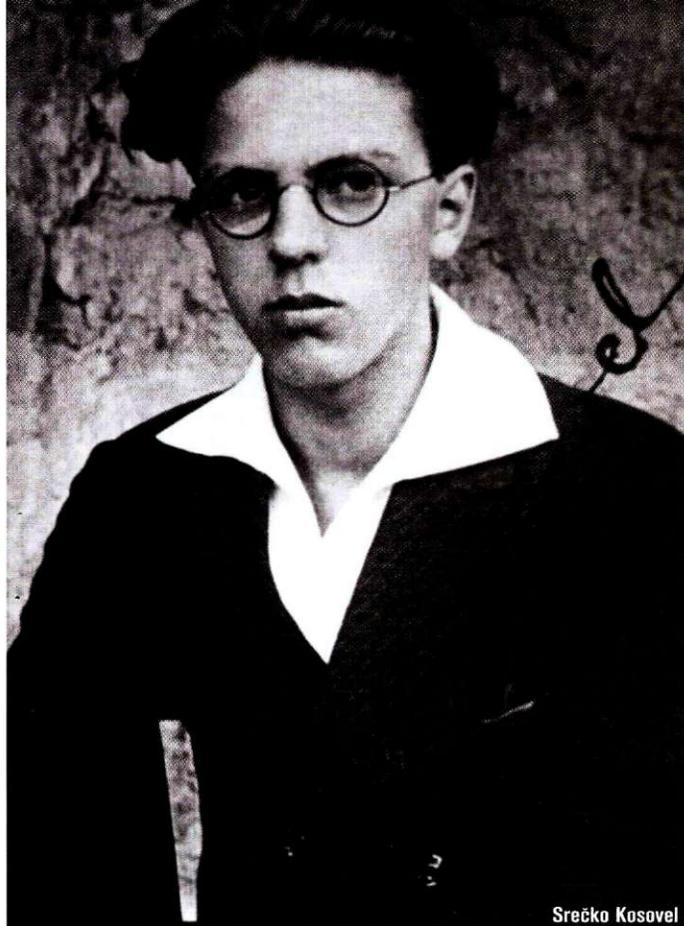
zično, s postavitvijo fotografij v filmski trak, kot numerično, kar je dokaz, da je bilo tako tudi v resnici. Sproščenost ljudi na palubi, ki se ne zavedajo voajerističnih namenov fotografa, daje situaciji šestih izbranih trenutkov še toliko več resnice.

med njimi kaže celo na popolno nerazumevanje fotografskega medija. Dejaj je še, da Emzinov natečaj Fotografija leta kot najbolj množična fotografska manifestacija na Slovenskem kaže stanje, v kakršnem je v nekem trenutku slovenska fotografija.

Barbara Kavtčnik

Srečko Kosovel je, čeprav je doživel le 22 pomladi, napisal razmeroma veliko pesmi in njegov opus je raznovrsten. Vse do danes je predmet poglobljenih interpretacij. Nekaterim je bolj všeč njegova intimna, impresionistična pesniška govorica, drugim pa njegov intenzivni zasuk v modernizem in ekspresionizem. Vsak lahko v njegovi poeziji najde nekaj zase.

Rodil se je pred sto leti, 18. marca 1904, v Sezani kot najmlajši, peti otrok očetu, ki je bil učitelj. Od četrtega leta je odraščal v Tomaju, kjer je hodil v osnovno solo, v kateri je učil njegov oče. Leta 1916 je odšel na študij v Ljubljano, kjer je obiskoval realko, leta 1922 pa je začel na filozofski fakulteti študirati romanistiko, slavistiko in pedagogiko. Že kot srednješolec je li-

Srečko Kosovel

Pozimi je zbolel, potem začasno okrevalec, marca 1926 je odpotoval domov v Tomaj na počitnice, kjer pa je zbolel za meningitisom in 27. maja umrl. Smrt ga je iztrgala, mladega kot mnoge pred njim in tudi za njim, ko je bil sredi intenzivnega literarnega pa tudi socialnopolitičnega delovanja. Poleti 1925 je izbral pesmi za zbirko *Zlati coln*, vendar ga je smrt prehitela. Prijatelj Alfonz Gspan je zato posthumno leta 1927 izdal prvi izbor njegovih pesmi, leta 1931 pa je izšel že drugi.

Moč Kosovelove poezije

Takoj po vojni, leta 1946, je Anton Ocvirk, Kosovelov prijatelj, že izdal prvo knjigo *Zbranega dela*, kar pove, da je bil zgodaj zasidran med slovenske klasike. Potem ko je Ocvirk šele leta 1967 izdal in javnost močno presenetil s Kosovelovimi do takrat neznanimi konstruktivističnimi pesmimi (*Integrali 26*), poteka razprava, zakaj tako pozno in predvsem kako

Ikarov sen

terarno sodeloval v krožku, ki je izdajal glasilo *Kres*. Z Alfonzom Gspanom je leta 1920 sestavil rokopisni zvezek pesmi *Mlado jutro*, leta 1922 pa je v "Organizaciji srednješolcev iz zasedenega ozemlja" ustanovil nov literarni krožek in izdajal tiskan dijaški list *Lepa Vida*; izšlo je šest števil. Zadnje srednješolsko leto je začel sodelovati še pri revijah *Zvonček*, *Novi*

rod, *Trije labodje* in pri gorški *Mladiki*. Po začetku študija na filozofski fakulteti je občasno sodeloval pri *Ženskem svetu*, *Grudi*, *Vidovdanu*, *Domu in svetu* in *Ljubljanskem zvonu*.

Pesnik in smrt

Leta 1924 je bil pobudnik srečevanja mladih literatov in gledališnikov. Oktobra 1925 je skupina okrog

Kosovela prevzela urejanje II. letnika mesečnika *Mladina*, kjer je bil nato sourednik in "idejni vodja". Istega meseca so ustanovili "Literarno-dramatični krožek Ivan Cankar", ki je piredil dva javna recitacijska večera. Na obeh je imel Kosovel uvodni predavanje: novembra v Ljubljani z naslovom *Kriza* in februarja 1926 v Zagorju z naslovom *Umetnost in proletarec*.

jih umestiti v čas in interpretirati. Formalna odprtost Kosovelove poezije seveda daje številne možnosti razumevanja in interpretacij in tudi zato je njegova poezija tako močna.

Potem ko so prišle v javnost njegove modernistične oziroma konstruktivistične pesmi, so bile predvsem pri strokovni javnosti nekoliko potisnjene v stran Kosovelove

Deček

V italijanski vojaški uniformi; avgusta 1917

Deček v Tomaju

Januarja 1922

Pesem s Krasa.

Bori dehtijo, bori dehtijo,
vsi l vonj je zdrav in močan
in kdor v vose o vjih mrtote
ta ni več bolan.

Zakaj v tej pokrajini kamniti
je vse lepo in zdrav
biti, živeti, boriti se
in biti mlad in zdrav.

Bori, drugovi, dehteci roveci,
khi drugovi brohe samote,
ko te žo zdravje in v moji samoti
volni težke otžne lepote!

Srečko Kosovel

Pesem s Krasa • Bori dehtijo, bori dehtijo./ njihov vonj je zdrav in močan./ in kdor se vrne iz njih samote./ ta ni več bolan.// Zakaj v tej pokrajini kamniti/ je vse lepo in prav./ biti, živeti, boriti se/ in biti mlad in zdrav.// Bori, drugovi, dehteci, močni./ tihi drugovi kraske samote./ bodite pozdravljeni v moji samoti./ polni težke, otožne lepote!

Ekstaza smrti.

Vse je ekstaza, ekstaza smrti!
Zlati stolpovi zapadne Evrope,
kupole bele - (vse je ekstaza!) -
vse tone v žgočem, rdečem morju;
voluce zahaja in v njem se opaja
tisočkrat mrtvi evropski človek.
- Vse je ekstaza, ekstaza smrti.

Lepa, o lepa bo smrt Evrope;
kakor razkošna kraljica v zlatu
legla bo v krsto temnih stoletij;
tiho bo umrla kot bi zaprla
stara kraljica zlate oči.
- Vse je ekstaza, ekstaza smrti.

Oh, iz oblaka večernega (radujega)
sla, ki ozvanja Evropi se lee!!
tije kri v moje trudes vce,
voj in vode ni več v Evropi
in mi ljudje, pijemo kri
kri iz večernih sladkih oblakov.
- Vse je ekstaza, ekstaza smrti.

Konvoj rojeu, že gorijo v ognju večera,
vsa morja so rdeča, vsa morja
polna krvi, vsa jezera in vode ni,
vode ni, da bi pral svojo krivdo,
da bi opral svoje vce ta človek.

Ekstaza smrti • Vse je ekstaza, ekstaza smrti! Zlati stolpovi zapadne Evrope./ kupole bele - (vse je ekstaza!) - vse tone v žgočem, rdečem morju./ sonce zahaja in v njem se oplaja/ tisočkrat mrtvi evropski človek./ - Vse je ekstaza, ekstaza smrti. - Lepa, o lepa bo smrt Evrope./ kakor razkošna kraljica v zlatu/ legla bo v krsto temnih stoletij./ tiho bo umrla, kot bi zaprla/ stara kraljica zlate oči. /.../

zgodnje impresionistične pesmi, ki pa so za širšo javnost vendarle pomembnejše. Z zgodnjimi impresionističnimi pesmimi je nadaljeval izročilo slovenske moderne, predvsem Ketteja in Murna, vendar je vanj vnašal nove značilnosti. Med njegovimi impresionističnimi pesmimi je malo čistih impresij, v katerih se drobni vtisi iz zunanjega sveta povezujejo s čustvenimi vzgibi in razpoloženji. V večini pesmi se vtisi, položaji in prizori mešajo z miselnimi prvimi, impresionizem pa s tem dobiva ekspresiven značaj. Poudarjene so osebne bi-

vanjske teme osamljenosti, nemoči, groze, smrti in tragičnega odnosa do sveta ter teme narodove ogroženosti in obstoj. Prav zaradi te poezije je Kosovel prirasel k srcu večini ljubiteljev poezije. Motivi iz narave dobivajo pogosto simbolne pomene, impresionizmu pa se pridružujejo simbolistične primesi. Za mnoge pesmi je značilno baladno občutje. Večina impresionističnih in simbolističnih pesmi je tematsko vezana na Kras kot na značilno domačo pokrajino, zato

ga tudi poznamo kot pesnika Krasa.

Deloma vzporedno z impresionistično-simbolističnimi pesmimi je pisal tudi ekspresionistične. Med osrednjimi motivi teh so bivanje posameznika in zlasti apokaliptični propad zahodnoevropske kapitalistične civilizacije in evropskega človeka. Ta je nujen zaradi krivde človeka, odtujenega naravi in etosu, sledilo pa mu bo vstajenje novega, etično očiščenega človeka.

Slike in faksimili

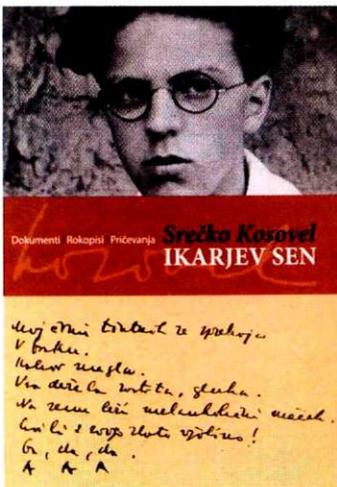
Ob stoti obletnici rojstva Srečka Kosovela je Založba Mladinska knjiga izdala razkošno knjigo *Ikarov sen*, ki želi obuditi in na novo približati njegov pesniški in človeški obraz. Zato je prvi del knjige "albumski", saj je v njem objavljenih več kot 80 fotografij Srečka Kosovela (nekateri se niso bile objavljene), ki razkrivajo, kako se je spreminjal njegov obraz od otroštva do prežgodnje smrti, njegove družine in prijateljev, pospremljenih s takratnimi posnetki Krasa, Primorske, Trsta in Ljubljane, se pravi krajev,

ki so mladeniča najbolj zaznamovali.

Drugi, osrednji del je namenjen Kosovelovi poeziji. V njem je natisnjenih 150 njegovih pesmi in zapisov v faksimilirani obliki in hkratnem, vzporednem prepisu. Izbor, naredila sta ga Aleš Berger, tudi urednik knjige, in Ludwig Hartinger, dober poznavalec njegove poezije, upošteva tematsko in oblikovno raznovrstnost pesnikovega opusa, naši vednosti o Kosovelu pa dodaja kar dva ducata besedil, ki doslej še niso bila objavljena. V tretjem delu je natisnjenih 17 pričevanj pesnikovih sodobnikov (sester, brata, študentskih in literarnih prijateljev), v katerih je vsaj delno ohranjena fizična in duhovna podoba od otroških let do zadnjih dni življenja. Tako, prvič zbrana na enem mestu, nam omogočajo, da si lahko vtis o pesniku, o njegovi telesni in duhovni pojavi zlahka ustvarimo sami.

Srečko Kosovel je, kot sta v razkošni knjigi *Ikarov sen* zapisala urednika, vseprevzemajoča postava slovenske in tudi svetovne književnosti: kolikšen in kako raznovrsten opus v tako kratkem življenju! Kakšna predanost pesnjenju; kakšna vsestranska ustvarjalna moč!

Ivo Žajdela

Vodovnikovo Pohorje

Ko tokrat pišemo o zajetni knjigi zbranih pesmi Jurija Vodovnika, ki jo je izdala založba Družina, pišemo pravzaprav o dveh pomembnih osebnostih: o Juriju Vodovniku in o Antonu Gričniku, publicistu, ki piše o njem. Skoraj bi se lahko vprašali, kateri je pomembnejši. Gričnik je namreč veliki kronist Pohorja.

Jurij Vodovnik

Jurij Vodovnik, bukovnik in ljudski pevec, se je rodil leta 1791 na Skomarju, ki leži skoraj tisoč metrov visoko na južnih obronkih Pohorja. Izučil se je za tkalca, bil cerkovnik, ljudski živinozdravnik, na starost se je preživljal s petjem svojih in tujih pesmi (umrl je leta 1858). Svoje pesmi je sam zapisoval in pogosto tudi uglašil. Večinoma so se širile v prepisih in s petjem, mnoge so ponarodele, zato je za nekatere, ki so se mu pripisovale, danes težko reči, kdo je njihov resnični avtor. V stanovskih in prigodniških pesmih šaljivo in poučno govori o svojem in vaškem življenju, iz nabožnih pesmi se oglašata tudi razsvetljenski in baročni moralizem.

Literarni zgodovinar Matjaž Kmecl je uvodoma v knjigo zapisal, da je Jurij Vodovnik ena najzanimivejših in najslikovitejših osebnosti slovenskega pesniškega občestva. V primerjavi z mnogimi dolenskimimi ljudskimi pevci, ki jim je Levstik pel slavo, čeprav je zmožgal zapisati komaj kateri njihov hitro pozabljeni stih, je bil v veliki prednosti, saj je svoje pesmi zapisoval (in se pod mnogimi tudi podpisal). Štrekljeva zbirka ljudskih pesmi, nastala pol

stoletja kasneje, kaže, da skoraj ni bilo kraja, kamor niso prodrle. Vodovnika seveda ne smemo meriti z vatlom za Prešerna ali Gregorčiča, temveč z mero za ljudske pevce, in po tej je Vodovnik med prvimi.

Vse o Vodovniku

Anton Gričnik je o Juriju Vodovniku zbral tako rekoč vse od primarnih virov do obsežne literature, ki mu je bila doslej namenjena. V knjigi je objavil 61 Vodovnikovih pesmi, poleg tega še 31, ki so domnevno njegove, in 14 takih, ki so mu jih po pomoti pripisovali, saj so tudi te del zgodbe o Juriju Vodovniku. Med Vodovnikovimi je vsaj deset doslej še neobjavljenih in 24 pesemskih fragmentov. Mnogim pesmim je dodan enoglasni notni zapis viže brez podnapisa, avtor jo je večinoma vzel s skomarskega konca, ker je tako možnost avtentičnosti večja. Za vižo sledi "izčiščenost", čim bolj avtentična Vodovnikova pesem v celoti, prva kitica pa prinaša s poudarjenimi zlogi ritmični oziro-

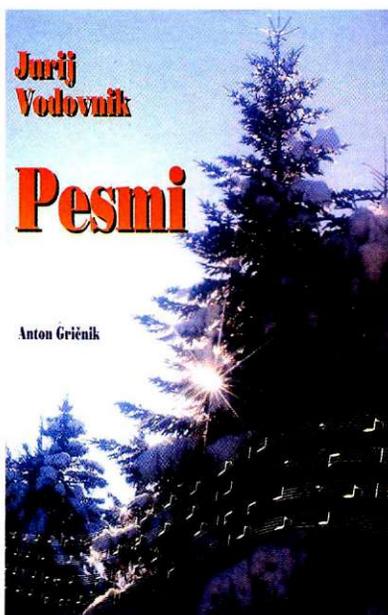
ma metrični model pesmi. Sledijo različice (v kurzivi), ki jih je Gričnik navedel skupaj, stih za stihom. V drugem delu knjige je obširno povzel vse najpomembnejše zapise o Vodovniku, teh pa je kar 316. Knjiga tako prinaša izjemno bogat vir podatkov o Vodovniku. Predstavil je tudi pomembnejše zbiralce, zapisovalce in izvajalce Vodovnikovih pesmi. Dodal je slovarček 650 manj znanih (narečnih) izrazov.

V pripravi se dve knjigi

Vso to snov je razporedil v šest poglavij, od katerih jih pet zajema pesmi, zadnje pa literaturo in vire. V prvem poglavju so pesmi o samem pesniku, v drugem o njegovi rojstni vasi in župniji Skomarje, v tretjem spoznavamo kraje, kjer je pesnik hodil in deloval, četrto pa govori o njegovem času na splošno. Avtor pravi, da je kljub množici gradiva želel ustvariti preprosto, pregledno celoto: "Kar delam, delam namreč za preproste ljudi, za ljudi, ki so imeli manj možnosti za izobrazbo, zato želim, da bi bilo vse preprosto in pregledno, pa kljub temu tudi dovolj strokovno in dokumentirano."

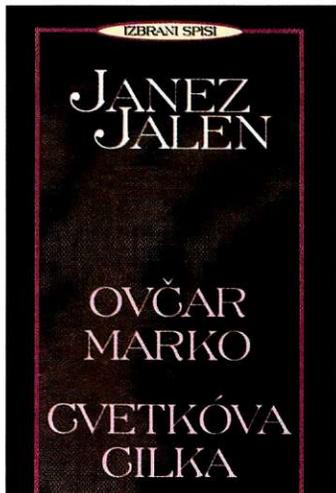
Gričnikova knjiga z zbranimi pesmimi Jurija Vodovnika obsega zajetnih 662 strani. Pa to še zdalec ni vse, kar je ta marljivi zbiralec ljudskega blaga in zgodovinskih drobcev, ki jih je doslej objavil v svojih številnih, prav tako zajetnih knjigah, zbral in nam ima povedati o pohorskem pevcu. Pripravlja še dve knjigi o njem, v drugi bo prikazal Vodovnikove poti in ga primerjal z njegovimi sodobniki, snuje pa že tudi biografijo o njem.

I. Ž.

Jalnova romana Mohorjeva družba Celje

Potem ko je založba izdala izvrstno biografijo o nekoč priljubljenem domačijem pisatelju Janezu Jalnu, ki obsega čez 400 strani, napisal pa jo je France Pibernik, sta v prvi knjigi Jalnovih izbranih spisov izšla romana *Ovčar Marko* in *Cvetkova Cilka*. Roman *Ovčar Marko* je osrednje Jalnovo delo, središče vsega, kar določa in označuje Jalnovo pisateljevanje. Izbral si je družbeno okolje, v katerem je bil zasidran in v katerem je našel največ ustvarjalnega navdiha. Roman *Cvetkova Cilka* je postavljen v pisateljev čas, v njegovo neposredno doživljanje družbenega življenja. Upodobitev gorske vasice je odprta na

neposredno dejavnost maloštevilnih prebivalcev, ki sicer še vsi tiščijo globoko navezani na zemljo. Oba romana je France Pibernik opremil z obsežnimi podatki o nastanku, o kritičnih odmevih in z opombami.

Alojz Gradnik Založba Litera

Alojz Gradnik (1882—1967) velja za enega največjih slovenskih pesnikov 20. stoletja. Prvo pesniško zbirko *Padajoče zvezde* je izdal leta 1916, zadnjo, *Lucipeter*, pa leta 1973. Zdaj je v *Zbranih delih slovenskih pesnikov in pisateljev* izšla četrta knjiga, ki obsega kar 727 strani; pripravljali so jo vrsto let, njena urednika pa sta Miran Hladnik in že pokojni Tone Pretnar. V knjigi je predstavljena Gradnikova zadnja pesniška zbirka *Lucipeter*, otroška zbirka *Narobe svet in druge pesmi*

za *mladino* (1953), nezbrane in neobjavljene pesmi od leta 1933 dalje, nezbrane in neobjavljene otroške pesmi ter fragmenti. S to knjigo se je tudi končala predstavitev Gradnikovega pesniškega opusa. Knjiga je morda bolj kot po svoji zajetnosti zanimiva zaradi izjemno obsežnih opomb (275 strani), v njih pa razpredelnic, s pomočjo katerih je urednik prikazal številne različice posameznih pesmi iz pesnikove zapuščine.

Alkimija čustev Založba Mladinska knjiga

Tara Bennett-Goleman je psihoterapevtka in profesorica, ki zadnja leta prireja delavnice o novem pristopu skupaj z možem Danielom Golemanom, avtorjem knjige *Čustvena inteligenca*. Razvila je alkimijo čustev, povsem novo obliko združevanja meditacije v čuječnosti in budistične psihologije z razsežnostmi spoznavne terapije. Izris človekovega mišljenja je zajela v desetih vzorcih čustvovanja, ki so najpogostejši vzrok notranjega nemira in slabega razpoloženja. Med vzorci motečega čustvovanja omenja strah pred osamljenostjo in izključitvijo iz družbe ter ranljivost. Iz takšnih stanj laže najdemo pot, če sledimo svoji vesti. V knjigi so prikazane zares presenetljive vzporednice med sodobnimi znanstvenimi dognanji in starodavno budistično modrostjo. Budistične modrosti se prepletajo z izpovedmi ljudi, ki so s svojo vestjo zatrli samoučiujoče razvade in ustvarili bogatejše notranje življenje. Avtorica je več kot dve leti preučevala budizem z budističnimi učitelji v Tibetu, Nepalu

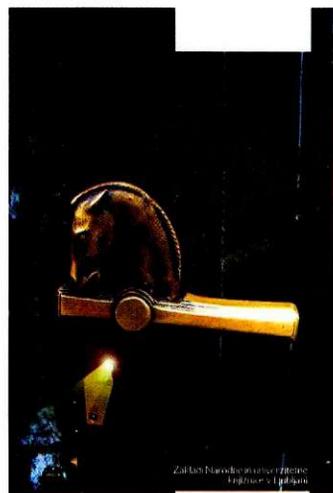
in Burmi. Za podiplomski študij, ki ga je opravila v New Yorku, si je izbrala terapijo shem, ki se ukvarja s spreminjanjem samoučiivalnih vzorcev.

Zajčeva Vrata Prešernova družba

V zbirki *Sedmerica velikih*, Prešernova družba jo izdaja ob svoji 50-letnici, je pod naslovom *Vrata* izšla zbirka otroških pesmi **Daneta Zajca**. Kar 43 jih je: *Mati Miš, Mati Miš pričakuje goste, Čarovnik, Veverica - pekarica, Krt, Jazbečar pa Gozd, Delitve, Ocenjevalci, Preiskovalci, Napihovalci, Pivci tišine* itd. Zbirko je ilustriral Rudi Skočir.

Zakladi NUK

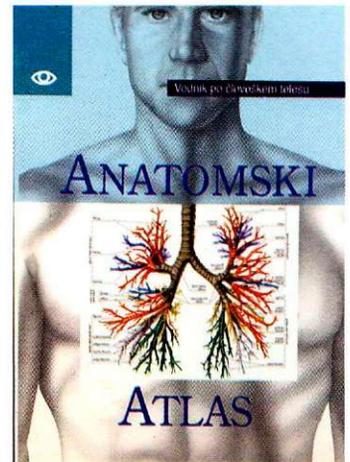
NUK je osrednja nacionalna kulturna ustanova, ki zbira in hrani vse tiskano gradivo, ki je povezano z našim narodom in državo. Hranijo okrog dva milijona knjižnih enot. Zdaj so izdali knjigo *Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice*, s katero skozi kratko strokovno besedilo in umetniško fotografijo predstavljajo svoje znamenitosti. Na stotih straneh je kar 113 fotografij, vsebinsko je knjiga razdeljena na pet sklopov, poudarek pa je na starejših zakladih. Prvi sklop je namenjen srednjeveškemu kodeksom (hranijo 85 latinskih rokopisov, najstarejši je iz 9. stoletja). Drugi sklop *Slovensko slovstvo v rokopisih in knjigah* sega od ljudskega slovstva in nastanka ter razmaha slovenske knjige. Tretji sklop prikazuje starejše slovenske znanstvenike svetovnega slovesa, četrta karto-

grafske in slikovne zaklade, peti pa glasbeno produkcijo Slovencev.

Anatomski atlas Tehniška založba Slovenije

Anatomski atlas s podnaslovom *Vodnik po človeškem telesu* je prvi anatomski atlas, ki je v celoti opremljen s slovenskimi izrazi, v stvarnem kazalu pa vsebuje tudi ustrezna latinska poimenovanja. Podrobno so prikazani sestavni deli človeškega telesa, njihova lega, medsebojna odvisnost in celovitost. Delo je odlična zbirka ilustracij, v katerih bo bralec odkril orga-

ne, sisteme in mehanizme človeškega telesa. Anatomski atlas (104 strani velikega formata) je nepogrešljiv pripomoček srednješolcem kot tudi študentom medicine, športa in vsem, ki si želijo utrditi znanje o anatomiji.

Žganjekuha Mohorjeva založba Celovec

Knjigo *Žganjekuha* je napisal nemški strokovnjak **Josef Pischl**. Namenjena je tako začetnikom kakor praktikom pri pridobivanju kakovostnega žganja. Iz vsebine: surovine, posode za vrenje in njihova nega, drozganje, alkoholno vrenje, uporaba čistega kvasa, kuhanje drozg, določanje vsebnosti alkohola, nastavev pitne jakosti, bistrenje in filtriranje, specialna žganja, žitno žganje, skladiščenje, prodaja, najnovejša zakonska določila. Izdelovanje žganja se je zadnja leta precej izboljšalo. Medtem ko je moralo prej žganje pri pitju peči, sta zdaj pomembna aroma in blag okus. Številne fotografije še dodatno prinašajo mnogo koristnih informacij.

I. Ž.

Fotografije: Ivo Zajdelc

“Osvobajanje” Gorenjske 7. del

Potem ko je “glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet” celo pomlad 1942 pošiljalo enoto Franca Rozmana-Staneta na Štajersko, je ta povelje izvršila 22. maja 1942. Toda pri Jančah so jo razbili Nemci. Rozman se je za poraz znesel nad nedolžno Černetovo družino. Takoj po tem porazu ga je revolucionarno vodstvo spet poslalo na pot. Tokrat po veliko daljši poti, prek Dolomitov in Gorenjske. Ali mu bo tokrat uspelo?

Potem ko je v začetku julija 1942 II. grupi odredov po hudih težavah le uspelo preiti žične ovire na italijansko-nemški razmejivni črti za Šentjoštom, so se znašli na težavnem

tujem terenu, zasedenem z Nemci. Najprej so zaradi lakote izropali trgovino v Novi vasi pri Žireh. Toda II. grupa je čez “mejo” prišla razbita in zdesetkana. Tisti del enote, ki je črto prešel, se je zbral na Gabrški gori. Toda tudi tam jih gorenjski partizani niso čakali s hrano, kot jim je bilo obljubljeno, zato so morali najprej izropati trgovini v Javorjah in na Muravah. Borci so bili namreč “sestradani”, kot piše v knjigi *Druga grupa odredov* Ivan Ferlež.

Ko sta Rozman in Kveder prišla na Gorenjsko, sta se celo odločila, da bosta po navodilih “glavnega poveljstva” “osvobajala Gorenjsko”. Štab grupe je mislil, da se bo na Gorenjskem takoj sešel s stabom I. grupe (gorenjske), da bodo skupaj načrtovali in izvajali akcije proti Nemcem, toda ta se iz svojega skrivališča več dni ni prikazal na plano. Ko so se po nekaj dneh vendarle sešli, so jih “gorenjci” sprejeli zelo hladno, jim

odsvedovali kakšno veliko bojevanje in jih tako rekoč zavrnili. Takšno je bilo pač realno stanje na Gorenjskem. Tega pa Rozman in Kveder nista razumela, še manj “glavno poveljstvo”, ki ju je tja poslalo, ali natančneje, niso hoteli razumeti, saj so imeli za vsem tem svoje velike načrte ...

Druga pesem pod Nemci

Toda “spanca”, komandant Rozman in politkomisar Kveder, se nista pustila zmotiti. Na kraj pameti jima ni padlo, da bi pustila “gorenjce” pri miru. Načrtovala sta prvo večjo akcijo proti Nemcem, napad na Lucine. Verjetno zato, da bi se jim maščevala za zelo težaven prehod “meje”, ki je terjal več žrtev in povzročil velik osip moštva II. grupe odredov. Čez “mejo” namreč niso prišli celi oddelki, ki so (rade volje) ostali na italijanski strani.

Napad na Lucine 14. julija ni najbolj uspel, saj nemške postojanke ni-

so osvojili. So pa Nemce dodobra predramili. Ti so takoj navalili nanje, jih obkolili pod Blegošem in razbili. Padlo je sedem borcev; skupno od meje do sem že 15, kar je več kot na Jančah. Kar pa je bilo najhuje, grupa se je znova razpršila. Mnogo borcev so pogrešali. Ferlež: “Večina pogrešanih borcev se je po večdnevnem tavanju in skrivanju po neznanem terenu posamič prebila nazaj čez okupacijsko mejo v Dolomite, nekateri pa so padli Nemcem v roke.” Eno skupino so Nemci napadli na Pasji ravni. Padlo je spet sedem borcev, tri so ujeli, 16 pa se jih je prebilo čez “mejo”.

Franco Rozman je celo sam odšel čez “mejo” v Dolomite, da bi tam poiskal velik del svoje vojske, ki mu je nenadoma zmanjkal, vendar se je moral vrniti brez uspeha.

Iz poraza v poraz

Potem ko so gorenjski partizani Rozmana in Kvedra dobesedno za-

vrnili pri njuni nori ideji o skupnem "osvobajanju Gorenjske", sta se "osvobajanja" lotila sama s svojim ostankom enote, ki pa je bil za kratratne gorenjske razmere še vedno velik, čeprav ga je manjkalo že več kot pol. Ker so jih Nemci pod Blegošem razbili, so se umaknili na Jelovico. "Španca" nista mogla iz svoje kože in sta poveljnikom svojih enot ukazala, da tudi tu "energično nastopijo proti izdajalcem" (Ferlež).

3. avgusta so Nemci, potem ko so vedeli, da imajo na svojem območju večjo enoto, izvedli uničujočo ofenzivo. En del II. grupe so na območju Blegoša spet povsem razbili. Padlo je 11 borcev. Kljub temu so jih vodilni revolucionarji hoteli prisiliti, da jurišajo na Nemce, to se pravi v zanesljivo smrt. Ferlež: "Zaradi dotedanjih izgub so se močno deprimirani borci uprli, da bi jurišali na Nemce /.../ Ponoči in naslednjega dne so se manjše skupine in posamezni borci vsak zase prebijali skozi nemške zasede in obroče. Pri tem so imeli še hujše izgube. Od dvanajstdesetih borcev jih je po končani ofenzivi ostalo le še petnajst."

Trpeli so predvsem civilisti

Zaradi dejavnosti Rozmanove II. grupe na območju Škofjeloškega hribovja so se Nemci julija in avgusta strašno znašali nad civilnim prebivalstvom: požgali so osem vasi, moške so žive metali v ogenj, ženske in otroke pa so odvažali v taborišča. Ko berem propartizansko literaturo in nenehno srečujem opise, koliko gorja je povzročilo partizanjenje leta 1942, pogosto pomislim na naše intelektualce, za katere je očitno, da berejo zelo malo te literature ali celo nič. Pa vendarle so sposobni vedno znova izjavljati, kako nujno se je bilo treba upreti okupatorju. "Fiksna ideja" o uporništvu je nad vsem, nad vso neizprosno resnico, s katero je nabita propartizanska literatura in ki nam – če se le hočemo soočiti z njo – govori le eno: uporništvu ja, toda to, kar so počeli voditelji revolucije s svojim partizanstvom leta 1942, ni imelo z uporništvom nobene zveze. To namreč ni bilo uporništvu, ampak sistematično uničevanje

Po Francu Rozmanu-Stanetu se še vedno imenujejo številne ulice po slovenskih krajih, tudi v Medvodah.

nje dežele. Požiganje trave, da bi potem na tem požganem terenu laže obvladovali ljudi in gradili svoj revolucionarni projekt. Nasilje in gorje sta bili sredstvi, s katerima so ljudi spremenili v lahko vodljive osebe, saj jih je zanimalo le še preživetje.

"Likvidacija izdajalca"

10. avgusta je ena enota grupe v Dolenji vasi v Selski dolini ubila "nekega izdajalca" (Ferlež). Z Jelovice so Rozmanovi partizani hodili v razne akcije, zaradi prehrane večinoma roparskega značaja. Toda brez "izdajalcev" ni slo. Jože Peskar je v knjigi *Preko Dolomitov na Štajersko* opisal eno od takšnih "akcij": "Neke noči smo se spet spustili v dolino. Nismo vedeli, kam gremo. Šele v dolini nam je Simon /Janko Sekirnik-Simon, po vojni razglašen za narodnega heroja, op. I. Ž./ sporočil, da gremo v vas Češnjice /morda navedba vasi ni točna?, op. I. Ž./ obračunat z nekim iz-

Franc Rozman-Stane

dajalcem. /.../ Vhodna vrata so bila zaklenjena. Klicali smo izdajalca, naj nam odpre vrata, toda ko nam jih ni hotel odpreti, smo jih odprli siloma s kolom. Šel sem naprej po veži in prisluškoval. Nikjer nobenega glasu. Veža je bila temna, da nisem videl niti prsta pred nosom, zato mi je Job /Ivan Lekše-Job/ dal baterijo, da sem od časa do časa posvetil pred seboj, da sem se lahko orientiral, kje so stopnice v prvo nadstropje. Vedeli smo, da stanuje v prvem nadstropju, nismo pa točno vedeli, kje ima spalnico. Tako sem s pripravljenim mitraljezom počasi napredoval po stopnicah in jih od časa do časa obsvetil. Ko sem prišel v gornji hodnik, sem pozval izdajalca, naj se oglasi. A nič, vse je bilo tiho. Sedaj nisem vedel, kam naj se obrnem. Tedaj se je oglašil otrok, ki je boječe zajokal. Aha, sem si mislil, tukaj je. Šel sem proti vratom, od koder je prihajal otroški glas. Takrat sem izpod vrat videl droben pramen svetlobe. Prišel sem do vrat in jih hotel odpreti. Bila so zaklenjena, zato sem ostro zahteval, naj jih odpro. Šele tedaj se je oglašila njegova žena, za njo pa še on. Nekaj časa se je izgovarjal, da ne sme odpreti, ker da ga bodo Nemci ubili, če bodo izvedeli, da smo bili pri njem in da nam je sam odprl. Stal sem tik ob zidu, da me ne bi izdajalc zadel, če bi začel streljati skozi vrata. Na mojo ponovno zahtevo, naj odpre vrata, sta začela oba z ženo prositi, naj jih pustimo

pri miru, da niso nič krivi in da bosta dala ve, kar hočemo, samo da ju pustimo pri miru. Izgovarjala sta se na druge ljudi, češ da so drugi ljudje njega ščuvali proti partizanom, toda vrat le nista hotela odpreti. Tedaj se je oglašil Job, ki je prišel za menoj. Zagrozil je izdajalcu, da bomo razbili vrata, če takoj ne odpre. No, izdajalec je le začel odklepiti vrata in jih počasi in boječe odpiral. Stopila sva v sobo, kjer je bušnil v naju vik in krik. Job mi je zapovedal, naj izdajalca stražim in ne smem mu dovoliti, da bi se ganil iz postelje. Postavil sem mitraljez na mizo in sedel na stol. Žena je začela prositi, naj ga pustimo pri življenju, da ne bo nikoli več šel z Nemci, ampak da bo pomagal partizanom, kolikor bo mogel. Tiščala je proti meni, dokler ji nisem zapovedal, naj sede na posteljo in naj se ne gane. Ves čas sem moral poslušati njene prošnje in zahtevanje, da bodo pomagali partizanom. Ostali tovariši so po hiši iskali orožje, ker izdajalec ni hotel povedati, če sploh ima orožje. Zaplenili so mu tudi vse, kar je bilo uporabno za našo vojsko. Imel je veliko zalogo hrane. V neki shrambi je imel v sodu približno sto petdeset kilogramov zaseke, v njej pa zalite domače klobase. Pomočnik mi je eno teh prinesel in sem jo s slastjo pojedel.

V hiši so se naši zadržali kake pol ure, nato pa je vse utihnilo. Ostal sem sam in nisem vedel, kaj naj storim. Nihče mi ni naročil, kaj naj naredim z izdajalcem, zato sem sklenil, da bom počakal še nekaj časa, nato pa odšel. Ko sem tako nekaj časa sedel, je priropotal po stopnicah Job, prišel v sobo in takoj obračunal z izdajalcem."

Konec "osvobajanja"

Na koncu sta "španca" le morala spoznati, da z "osvobajanjem Gorenjske" ne bo nič in da se morata čim prej pobrati proti Štajerski, če sploh hočeta preživeti. Odnosi z gorenjskimi partizani so bili povsem skrhani. Ti so ju obtoževali tudi, da jim povzročajo same težave, tudi s tem, ko nasilno odvezemajo hrano pri družinah, ki so podpornice partizanov. Ker so razmere postale nevzdržne, so II. grupo zapustili še nekateri oddelki in se samovoljno vrnili v »

» Ljubljansko pokrajino. Rozman in Kveder sta se odločila, da se bosta z Jelovice prek kranjske ravnine proti Krvavcu in proti Štajerski prebijala dva bataljona (1. in 2. bataljon savinjskega odreda) II. grupe odredov ločeno. Da bi premotili Nemce, ko se bo pomikal 2. bataljon prek Save, sta si "španca" zamislila, da bi 1. bataljon medtem demonstrativno napadel vadbišče nemške kolezarske čete pri Bohinjski Beli, potem pa bi dan kasneje odšel čez kranjsko ravnino za 2. bataljonom.

9. avgusta je bila enota, ki si je šla ogledat prizorišče načrtovanega napada, na Ribenski planini na Jelovici sama napadena in 8 borcev je bilo ubitih. Naslednji dan so Nemci začeli ofenzivo na Jelovico. 2. bataljon, v okviru katerega je bil štab II. grupe odredov (Rozman, Kveder in

bili ves dan v največji tišini in brez vsake hrane. Nemca pa so morali uničiti brez strela, da se ne bi izdali."

Smrtni krik zabodenega

Ladislav Grat-Kijev je v knjigi *V metežu* dogodek opisal z naslednjimi besedami: "Šel sem k ujetniku, da bi si ga ogledal. Bil je mlajši, stasit fant, po rodu Korošec, zato je tudi nekoliko razumel slovenski. Mirno je stal ob smrekah in preplašeno strmel v nas, oblečen v svojo uniformo planinskega lovca, s tistim priskutnim belim 'adlerjem' na kapi. Nismo ga smeli izpustiti, saj bi lahko bilo to usodno za nas, zato je štab /Rozman, Kveder/ sklenil, da ga je treba likvidirati. Vedel sem za ta sklep, zato sem si ga še bolj pazljivo ogledoval. Toliko da se mi ni fant zamislil. Nič okrutnega ni imel na se-

besedno pokosili. Padlo je kar 16 borcev, sedem so jih ujeli. Bataljon se je nato prek Krvavca in Košutne spustil do Kamniške Bistrice, od tam pa se je po goratem terenu vzel na Presedljam in Konja. Na Veliki planini hrane, ki se je je nadejal od pastirjev, ni našel, saj so Nemci pastirje že zgodaj poleti pregnali v dolino.

18. avgusta je bataljon prispel na Kostavsko planino, kjer se je sešel s Kamniškim bataljonom. S tem je formalno prispel na Štajersko.

Druga skupina, 1. bataljon Savinjskega odreda, vodil jo je Franc Poglajen-Kranjc, je 19. avgusta odšla proti Dobrči, kjer naj bi jo čakalo skladišče hrane. Toda te tam ni bilo, zato se je napotila proti pastirskim planinam pod Košuto. Toda tudi tam je namesto hrane naletela le na Nemce, pot proti vzhodu oziroma Štajerski pa je bila blokirana. Zato ji ni preostalo drugega, kot da gre čez vrh Košute na avstrijsko Koroško. Bili so v zelo klavnem položaju, saj jih je bila, kot navaja Ferlež, "polovica že čisto bosih". Tam so jih Nemci takoj izsledili in zasledovali. Z novimi žrtvami in izgubljenimi se je umikala mimo Železne Kaple, se prebila čez hribovje na slovensko stran v Koprivno. Konec avgusta so se ustavili v Mozirskih planinah. Tako je formalno tudi ta skupina prispela na Štajersko.

Poglejmo še primer ene skupine, ki se je že pred "mejo" v Dolomitih ločila od grupe. 3. bataljon Savinjskega odreda je prek Loškega Potoka, Čabranke, Gorskega kotarja pod Delnicami in ob Kolpi prispel v Belo krajino. 5. avgusta se je ustavil na Brezovi rebri pri Jugorju. Tam so hoteli komandanta Mirka Ivaniča kaznovati, vendar si je ta življenje rešil z umikom med hrvaške partizane. Kaznovati so hoteli torej tistega, ki je v bistvu reševal svojo enoto.

Peklenska pot na oblast

Poglejmo nekaj številčk. Ko je 1. bataljon odšel z Jelovice, je imel še

82 borcev. Ob prihodu na "cilj", na Mozirskih planinah, ločen daleč od 2. bataljona in štaba II. grupe odredov, je imel le še 38 borcev.

2. bataljon je imel ob odhodu z Dolenjskega 140 borcev, ob prihodu na Štajersko pa le še 92. To je vse, kar je od prvotne II. grupe odredov uspelo priti na Štajersko. Ob odhodu z Dolenjskega 20. junija 1942 je grupa štela 541 borcev. Konec avgusta je na Štajersko prišlo skupno le 130 borcev, in še ti so bili povsega hudo bolni in razcepljeni v dve povsem ločeni skupini.

Če je ob poskusu prvega prehoda na Štajersko pri Jančah padlo 11 borcev (18 ranjenih), je bil drugi pohod čez Gorenjsko tudi v tem oziru prava katastrofa, saj je padlo kar 70 borcev. Oba pohoda II. grupe odredov z Dolenjskega na Štajersko sta bila povsem neuspešna. "Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet" ju je poslalo naravnost v uničenje. Za katastrofo na Gorenjskem sta v precejšnji meri kriva tudi "španca" Stane Rozman in Dušan Kveder, saj sta tudi tam, podobno kot prej na Dolenjskem pod Italijani, hotela izvajati razne akcije, toda okupacijski sistem pod Nemci je bil bistveno drugačen od italijanskega. Za strahotno gorje, ki ga je zaradi tega pretrpelo mnogo ljudi, od borcev, indoktriniranih s hudo propagando, do civilnega prebivalstva, seveda nihče ni odgovarjal. Za komunistično revolucionarno vodstvo žrtve niso bile pomembne. Bile so celo pomemben sestavni del projekta.

Ko je "glavno poveljstvo" zvedelo, kaj se dogaja z II. grupo na Gorenjskem, ji je hotelo poslati v pomoč na Štajersko posebno četo. Ta si je pot na Štajersko iskala južno od Brežic, na hrvaški strani. Ko so že prešli Savo, so jih obkolili ustaši in jo povsem razbili. Kolikor jih ni padlo, so jih polovili v naslednjih dneh. To je bila že peta skupina, ki jo je "glavno poveljstvo" poslalo na Štajersko. Tudi ta je bila uničena. Komunistom se je leta 1942 zelo mudilo na oblast. Svojo vojsko so na tej poti brezumno pošiljali v smrt.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Pogled iz Dražgoš po Škofjeloškem hribovju. Poleg drugih "špancev" sta tudi Franc Rozman-Stane in Dušan Kveder-Tomaž tod "osvobajala Gorenjce".

Stante), jo je zadnji hip zapustil. Ob spustu v dolino pri Jamniku se je potuhnil pred neko nemško kolono, ki se je po cesti vzpenjala proti Jelovici. Ujeli so zaostalega nemškega vojaka. Jože Peskar je v knjigi *Preko Dolomitov na Štajersko* zapisal: "Ne vem, zakaj Nemec ni uporabil samokresa ali bombe. Naši so mu odvzeli bombe, samokres, mu s hrbta sneli mitraljez in ga zvezali. Naša kolona je nato hitro prečkala cesto in odpeljala Nemca s seboj. Šli smo po neki grapi po majhnem potoku in se proti jutru ustavili v gozdu pod Sv. Primožem. Tu smo

bi, morda je tudi v njegovih prsih bilo človeško srce, ki ga Nemci niso imeli – vendar pa bo moral zaradi varnosti nas vseh umreti. Še danes mi je pred očmi ta nemški vojak slovenske krvi, ki ga, da nas ne bi izdal strel, niti nismo smeli ustreliti, in še dolgo mi je zvenel po ušesih smrtni krik zabodenega nesrečneža."

Na koncu "poti"

Potem ko je Rozmanovi skupini uspelo neovirano preiti kranjsko ravnino, se je vzpenjala proti Sv. Ambrožu pod Krvavcem. Tam je naletela na skupino Nemcev, ki so jih do-

Pust je za nami. Doživeli smo številna rajanja maškar, med katerimi v našem prostoru posebno mesto zavzemajo kurenti. Lik kurenta je živ; je del naše kulture in del nas.

Pustni čas je vedno zaznamovan z različnimi maskami in norostjo, ki na svojevrsten način naznanjajo konec zime in vzklikajo pozdrav pomladi. Naš najbolj znani pustni lik kurent nosi v sebi bogato kulturno dediščino, ki je najizrazitejša na Ptujskem polju, od koder izvira. Njegova usoda se je skozi čas spreminjala. Kurent je bil sprva tipična maska poljedelske skupnosti. Kot večino mask je tudi njega

Mit kurenta je del naše kulturne dediščine.

Kurentov pozdrav pomladi

skušalo zatreti krščanstvo zaradi simbolike poganstva, med vojno ga je skušal uničiti okupator, nekaj let po vojni pa smo v njem videli simbol zaostalega praznoverja. Vendar so se kurenti obdržali – preselili so se s podeželja v mesto, kjer namesto po poljih nadaljujejo sprevede po ulicah. V največjem številu se pokažejo v organiziranih pustnih sprevedih od pustne sobote do torka.

Kurent (oziroma korant, kakor mu pravijo na podeželju) je najbolj priljubljen in množičen tradicionalni pustni lik. Po starem verovanju naj bi bil demon, ki je preganjal zimo in prebujal naravo k pomladnemu življenju in rasti. Danes sicer nima več takšne magične moči in poslanstva,

endar kljub temu izstopa izmed drugih mask in še vedno izraža nekaj mogočnega in skrivnostnega.

Obleka

Poznamo dve vrsti kurentov. Prvi je pernati ali Markovski, drugi pa rogati ali Haloški. Slednjih je manj, od pernatih pa se ločijo po kravih rogovih na glavi. Kurentovo opravo sestavljajo maska, plašč (ovčji kožuh), veriga z zvonce, ježevka, gamaše in težki čevlji. Maska oziroma pokrivalo je narejeno iz ovčjega kožuha. Za ušesa se uporabljajo perutnice, nos mora biti rilčast, podoben svinjskemu rilcu, in je posebej prišit na podlago. Pod nosom so brki iz sirka, zobje pa so iz belega fizola, na-

nizanega na vrstico. Dolg rdeč jezik je iz rdečega blaga ali usnja in biti mora čim bolj grozovit. Za ušesa pri pernatih kurentih se uporabljajo peresa večjih ptic, puranov in gosi. Na vrhu glave sta še dve leseni paličici, prepleteni s pisanimi trakovi. Celotna oprava je lahko težka tudi do 55 kilogramov, kar pomeni, da morajo biti fantje v dobri telesni kondiciji, saj morajo tekati in poskakovati. V kurentovo opravo so se včasih lahko oblekli samo neporočeni fantje, danes pa tudi poročeni in ločeni kakor tudi ženske in otroci.

Obisk

Za letošnji obisk kurenta je sicer že prepozno, vendar pa si za naslednje leto velja zapomniti, kaj morate

narediti, če vašo hišo obiščejo kurenti. Njihov prihod v hišo pomeni srečo v prihajajočem letu. Pozdraviti jih mora gospodar pred hišnimi vrati. Kurenti mu drug za drugim sežejo v roko, zaželijo srečo in mir, nato pa se primejo za roke in skačejo v krogu (kurentov ples). Gospodar jih nato povabi v hišo, kjer skušajo drugi družinski člani ugotoviti, kdo se skriva za posamezno masko. Ko so fantje prepoznani, snamejo maske in ponudi se jim najboljša pijača in jedača.

Pa še to: kurenti zbirajo robce, ki morajo biti veliki in bombažni moški robci. Te jim podarijo dekleta in jih privežejo na verigo okrog pasu. Čim več robcev ima kurent, bolj se lahko postavlja pred drugimi.

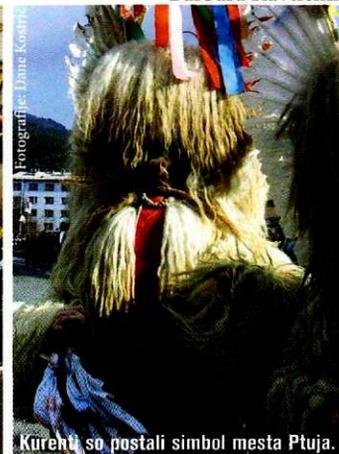
Barbara Kavtičnik

Preganjajo zimo...

Pustno obredje že od nekdaj pomeni pomembno prelomnico v letnem ciklusu.

Kurenti so postali simbol mesta Ptuj.

Pot domov

COLD MOUNTAIN

Hladni vrh je zgodba o ne- navadnem potovanju dveh zaljubljenecv, ki ljubezen pred krvavim klanjem komaj zaslutita, izpovesta pa si jo v pismih, za katera ne ve ne eden ne drugi, ali bodo sploh našla tiste- ga, ki so mu namenjena.

To ju poveže z vezmi, močnejši- mi od vojne in trpljenja. Hkrati je Could mountain zgodba o prijatelj- stvu dveh povsem različnih žensk in trpek dokument o volji do življenja. Inman, igra ga Jude Law, se bojuje na strani konfederacije. Ko je odha-

jal v vojno, si ni predstavljal, kakšne grozote bo doživel. Pri zdravi pame- ti ga ohranja le knjiga, ki mu jo je podarila njegova ljubljena Ada, in njena zadržana črno-bela fotografi- ja. Ko po dolgih letih prejme eno nje- nih obupanih pisem, v katerem ga kliče k sebi, dezertira in se odpravi na dolgo in tvegano pot domov, na Hladni vrh. Ada, igra jo oskarjevka Nicole Kidman, je krhka južnjaska lepota, lepo vzgojena in nevešča tr- dega dela na podeželju, kamor sledi svojemu očetu pridigarju (Donald Sutherland) zaradi njegovih bolnih pljuč. Ko izbruhne vojna in z njo la- kota tudi v vasi Hladni vrh, je na milost in nemilost prepuščena dob- rim sosedom, dokler ji prijateljica

Režija:	Anthony Minghella
Producenti:	Albert Berger, William Horberg, Sydney Pollack, Ron Yerxa
Scenarista:	Charles Frazier, Anthony Minghella
Igrajo:	Jude Law, Nicole Kidman, Renée Zellweger, Donald Sutherland, Philip Seymour Hoffman, Natalie Portman, Giovanni Ribisi
Premiera:	26. 2. 2004
Distribucija:	Cenex

Sally ne pošlje v pomoč trdega dela vajene in odločne Ruby (Renee Zell- weger). Ženski se v skupnem boju za preživetje zblizata. Ob njej Ada laže čaka dolga leta na svojega Inmana, Ruby pa z njeno pomočjo spoznava življenje s plati, kakršne sploh ni poz- nala. Ko se zgodba razpleta in sluti-

mo njihovo skorajšnje snidenje, ob- čutimo vso veličino hrepenenja po domu, miru in ljubezni nasproti gro- zi divjanja vojne, izgub in samote.

Izjemen uspeh

Leto 1860 je Amerika ječala pod bremenom krvave državljanske voj-

V Ameriki

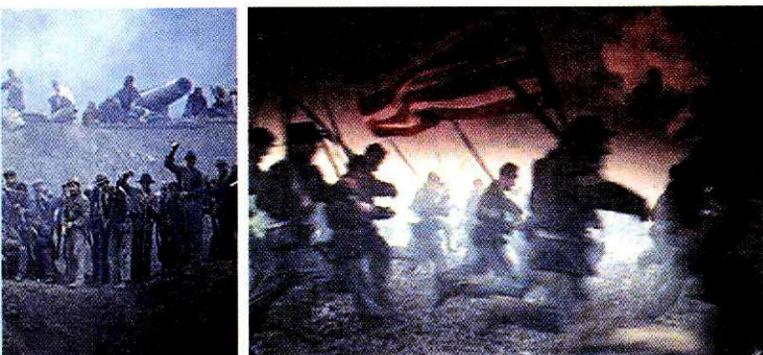
Mojstrski pripovedovalec Jim Sheridan s filmom V Ameriki predstavlja zelo osebno in čustveno neizprosno zgodbo o družini, ki išče dušo v Ameriki. Skozi široko razprte oči dveh mladih junakinj Sheridan grozljivo človeško tragedijo spremeni v navdihujočo, humorno pripoved o spominih, skrivnostih, ljubezni, izgubi, spravi in novem začetku.

Začeti znova so klasične ameri- ške sanje. Vendar je to izjemno tež- ko, kot odkrijeta irska priseljenca Johnny in Sarah (Samantha Mor- ton in Paddy Considine), ki se s hčerkaoma najmeta na ulicah sodob- nega Manhattan. Njihovo novo okolje je zabavno in polno pusto- lovščin, hkrati pa nenavadno in srh- ljivo. Pred družino je lepa prihod- nost – le prej se morajo soočiti s pre-

teklostjo, ki preganja prav vsakega od njih. Ker nimajo prav veliko pod palcem, se nastanijo v kaotični new- yorski predel, ki ga poselejujejo nar- komani, transvestiti in pisana me- šanica likov, in poskušajo okolje, ki spominja na gotško filmsko srhljiv- ko, spremeniti v pravi dom.

Zakonca se morata bojevati za vsako stvar. Čeprav je zanju Ame- rika posejana z nevarnostmi, izzivi

ne. Prav ta kruti čas pa je okvir filma oskarjevega nagrajenca Anthonyja Minghelle (Angleški pacient) in romana Charlesa Frazierja, po katerem je posnet. Takoj po izdaji romana Cold Mountain leta 1997 je pisatelj Charles Frazier z njim doživel izjemen uspeh. Kritiki so se razpisali o njem kot o novem literarnem mojstru sodobne ameriške proze s hvalo, da ni le prepričljiv pisec pretresljive zgodbe, temveč odpira nov, izviren pogled na eno najbolj krvavih obdobij ameriške zgodovine ter skozi hrepenenje moškega in ženske riše družbeni ka-

os, ki skoraj uniči vse vrednote civilizacije. To je bil čas, ko se je brat bojeval proti bratu, ko so na silo ločili družine, može in žene, ljubimce in prijatelje. Hkrati je bilo bojišče za "novo svobodo" in nastanek "drugачne države" plodno polje za zla dejanja vseh vrst, tudi najnižkotnejša.

Charles Frazier je odraščal v okoliščini Blue Ridge Mountains v Severni Karolini z zgodbami o državljanjski vojni, ki so prehajale iz roda v rod od njegovega prapraprageda in prapraprastrica, resničnega W. P. Inmana, ki ga v filmu upodablja Jude Law. Iz vojne bolnišnice v Virginiji je prehodil skoraj 500 km dolgo trnovo pot domov. Pisatelja so pretresle predvsem nenavadne vojne usode ljudi, ki se niso bojevali v bojnih jarkih – gorskih kmetov, duhovnikov, žena in mater – pa jih je kljub temu zajela vojna vihra in za vedno spremenila njihova življenja.

in nenavadnimi stvarmi, je za njuni hčerki to čaroben kraj, kjer se lahko zgodi kar koli, kraj, kjer se lahko znebita obupa, v katerega sta bili do zdaj ukleščeni. Na noč čarovnic si Christy in Ariel drzneta potrkat na vrata "kriččega moškega", skrivnostnega soseda po imenu Mateo, in vse se spremeni. Družina se sooči s krizo, Mateo pa postane njihov nepričakovani zaveznik na ozemlju, kjer vladajo

upanje, vera in celo čarovnije. Film delno temelji na Sheridanovih izkušnjah ob prihodu v Združene države Amerike.

Rezultat je V Ameriki, Sheridanov najosebnejši film do zdaj, film, ki slavi naelektrenost in moč, ki jih ponuja New York, čeprav hkrati poskuša predstaviti sestavljanko iz žalosti in moči ljubezni, ki ženeta ljudi naprej.

Monika Maljevič

IN AMERICA

Režija:	Jim Sheridan
Producenta:	Arthur Lappin, Jim Sheridan
Scenaristi:	Jim Sheridan, Naomi Sheridan, Kirsten Sheridan
Igrajo:	Paddy Considine, Samantha Morton, Sarah Bolger, Emma Bolger
Premiera:	26. 2. 2004
Distribucija:	Continental film

na kratko

V 92. letu starosti je za posledicami Parkinsonove bolezni umrl producent slovitiga filma Zajtrk pri Tiffanyju (1961) **Martin Jurow**.

Jurow je v svoji bogati karieri ustvaril niz zelo uspešnih filmov, kot so Rožnati panter s Petrom Sellersom v glavni vlogi in Največjo dirko okrog sveta iz leta 1965 z Jackom Lemmonom, Tonyjem Curtisom in Natalie Wood, oba v režiji Blakea Edwardsa. Isti režiser je podpisal tudi Zajtrk pri Tiffanyju z Audrey Hepburn v glavni vlogi. Jurow je bil tudi producent muzikalov na Broadwayju, med drugim South Pacifica. Slavni filmar, po rodu Newyorčan, je po diplomi iz prava na Harvardu poklicno pot začel kot odvetnik za vprašanja šov biznisa, po preselitvi v Hollywood pa je kmalu postal izvršni asistent Jacka L. Warnerja in Hala B. Wallisa. Jurowu gre zasluga za prve hollywoodske pogodbe Kirka Douglasa, Elvisa Presleyja, Deana Martina, Jerryja Lewisa, Burta Lancastra in Jacka Lemmona. Po preselitvi v Dallas je Jurow nadaljeval delo v filmski industriji in produciral še nekaj filmov. Njegov film iz leta 1983 Čas nežnosti je prejel sedem oskarjev, vključno z oskarjem za najboljši film, najboljšo igralko (Shirley MacLaine) in najboljšega stranskega igralca (Jack Nicholson).

Film **Gospodar prstanov: Vrnitev kralja** so na 56. podelitvi britanskih filmskih nagrad BAFTA v Londonu razglasili za najboljši film leta. Skupaj je prejel kar pet priznanj, in sicer za posebne efekte, fotografijo, scenarij po literarni predlogi in nagrado občinstva. Britanska filmska akademija (BAFTA) je največ nominacij namenila filmoma Hladni vrh (trinajst) in zadnjemu delu trilogije Gospodar prstanov (dvanajst). Najboljši tujejezični film je In This World. Za najboljši britanski film so razglasili Touching the Void, najboljši režiser je postal Peter Weir za Gospodarja in bojevnika. Nagrado za najboljšega igralca so prisodili Billu Murrayju za Zgubljeno s prevodom, za najboljšo igralko Scarlett Johansson za vlogo v istem filmu, za stranski vlogi pa sta nagrado prejela Bill Nighy za Pravzaprav ljubezen in Renee Zellweger za Hladni vrh.

Zlatega medveda za najboljši film na 54. mednarodnem filmskem festivalu v Berlinu je prejel nemški film z **Glavo skozi zid** (Gegen die Wand) v režiji Fatiha Akin. Mednarodna žirija je podelila še srebrnega medveda za najboljšo žensko vlogo, ki je šel v roke Charlize Theron za vlogo v filmu Pošast in Catalini Sandlino Moreno za vlogo v filmu Maria, llena eres de gracia. Srebrnega medveda za najboljšo moško vlogo si je za kreacijo v filmu El abrazo partido prisluzil Daniel Handler. Srebrnega medveda, veliko nagrado žirije, je prejel film El abrazo partido v režiji Daniela Burmansa, srebrnega medveda za režijo pa je dobil Kim Ki-Duks za film Samaria. Žirija je zlatega medveda v kategoriji kratki film podelila romunskemu filmu Cigarette in kava (Un cartus de Kent si un pachet de cafea), pri katerem režijo podpisuje Cristi Puiu. Na Berlinalu so letos že 39. podelili zlate kamere. Tony Curtis je prejel častno nagrado za življenjsko delo, Jack Nicholson nagrado za najboljšega mednarodnega filmskega igralca, Sylvester "Rambo" Stallone pa zlato kamero za svoj trajni uspeh na nemški televiziji. Francosko-poljski režiser Marcel Lozinski je v okviru Berlinala prejel nagrado Andreja Wajde/Philip Morris Freedom. Nagrado, vredno 10.000 evrov, vsako leto podelijo režiserju iz Srednje ali Vzhodne Evrope, čigar filmi obravnavajo odnose med evropskih Vzhodom in Zahodom v tradiciji poljskega mojstra Wajde.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

27.2.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	H. CH. ANDERSEN: SVINJSKI PASTIR, LUTKOVNA IGRICA
9.35	ODDAJA ZA OTROKE
9.50	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE
10.25	ŠTAFETA MLADOSTI
11.05	23. SREČANJE TAMBURAŠKIH IN MANDOLINSKIH SKUPIN IN ORKESTROV SLOVENIJE, 1/3
11.35	MODRO
12.05	MČLEDOVI HČERI, AVSTRALSKA NAD., 21/22
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OSMI DAN
14.00	OMIJE: DAVČNI REFORMI OB ROB
15.35	NEKAJ MINUT ZA DOMAČO GLASBO
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	PLEME, ANGLEŠKA NANIZ., 8/26 (VPS 16.45)
17.10	IZ POPOTNE TORBE: IGRACA (VPS 17.10)
17.30	SPOROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 2/4 (VPS 17.30)
18.30	ŽREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.50	PRAKSA, AM. NANIZANKA, 16/22 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.00	NOČNI IZBOR
0.00	DNEVNIK, ŠPORT
0.50	NEMŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 00.55)
1.10	SPOROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 2/4
2.10	JOHN IN MARY, AMERIŠKI FILM (VPS 02.15)
3.40	POLNOČNI KLUB
5.05	DRUGA GODBA 03: KONCERT TERRA FOLK (VPS 05.05)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.40	MOSTOVI - HIDAK: MOJ GOST, MOJA GOSTJA ... - VEND...GEM ...
10.10	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZ., 38/158
10.30	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
16.10	TV PRODAJA
16.45	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
17.15	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 17.15)
17.45	SKOZI ČAS (VPS 17.45)
18.00	DICK VAN DYKE, AM. NANIZ., 39/158 (VPS 18.00)
18.25	LJUBEZEN NA DRUGI POGLED, NEMŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.25)
20.00	DAN, KO JE ZEMLJO OPLAZILA SMRT, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODDAJA (VPS 20.05)
20.50	CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST: M-NCHEN (VPS 21.00)
21.20	SOUTH PARK: VEČJI, DALJŠI IN NEOBREZAN, AMERIŠKI RISANI FILM (VPS 21.25)
22.40	MOLK JE ZLATO, NEMŠKI FILM (VPS 22.50)
0.10	SLOVENSKA JAZZ SCENA: 20 LET ZBORA PERPETUUM JAZZLE (VPS 00.20)
1.20	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 7/13, PONOVITEV (VPS 01.25)
2.15	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.35	TV prodaja
9.40	Izgubljeni svet: Otok dinozavrov, sinhronizirani risani film

11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 5. sezona, zadnji del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 89. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 219. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 9. del avstralske nanizanke
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Da, draga?, 2. sezona, 18. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 5. sezona, 21. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Nori na petek: Guinnessova knjiga rekordov, angleška dokumentarna serija
20.55	Vesoljske nesreče, dokumentarna oddaja
21.50	Osbornovi, 2. sezona, 16. del dokumentarne serije
22.20	Hišni red, ameriški film
0.35	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.00	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.25	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15	Maščevanje ljubezni, ponovitev 24. dela španske nadaljevanke
9.10	Skrivnost ljubezni, ponovitev 119. dela venezuelske nadaljevanke
10.00	TV prodaja
10.30	Čudež življenja, ponovitev 116. dela venezuelske nadaljevanke
11.20	Družinske vezi, ponovitev 46. dela brazilске nadaljevanke
12.15	Trenja, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 47. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 117. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 120. del venezuelske nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Maščevanje ljubezni, 25. del španske nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Akcija: Trije kralji, ameriški film
22.05	Pazi, kamera!
22.35	Teksaski mož postave, 5. sezona, zadnji del ameriške nanizanke
23.25	XXL premiere
23.30	Zmajev srce, hongkongski film
1.15	24UR, ponovitev
2.15	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življenjsko obdobje, pon
10.00	Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
11.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon
11.30	IDOL 2004, glasbena oddaja, pon
13.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Šola na Jupitru, pon
18.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
18.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Petkova pomenkovanja,
21.00	Predah v gibanju, mag. Nada Rotovnik - Kozjek dr. Med
22.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.30	Pod židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli
23.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Lisice, 2. del jugoslovanske serije
10.10	TV prodaja

10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	The Best Of Story Supernova
16.45	Rokomet, moja igra
17.15	Automobile
17.30	Sijaj, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 137. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	Kako preživet, 15. del
21.00	Komet 13, zabavnoglasbena oddaja
22.00	Kiparka, ameriški triler, 2000
23.55	TV prodaja
00.25	Videostrani

SOBOTA,

28.2.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 07.20
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.35	MALE SIVE CELICE, KVIZ
8.25	IZZIV, KRATKI DOKUMENTARNI FILM
8.45	KINO KEKEC: KEKČE UKANE, SLOVENSKI FILM (VPS 08.45)
10.00	TEDENSKI IZBOR
10.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	TEDNIK, PONOVITEV
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10	TEDENSKI IZBOR
13.10	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 6. EPIZODA: MENE ZA ŽUPANA
13.40	RAD IMAM LUCY, AMERIŠKA ČB NANIZANKA, 164.EPIZODA
14.05	DIVIJI PONI, KANADSKI FILM (VPS 14.05)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55	SLOVENCI V ITALIJI (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15	OZARE
17.20	ŠIV V ČASU, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 10/13 (VPS 17.20)
17.50	SLOVENSKI MAGAZIN (VPS 17.50)
18.15	CEBELICA MAJA, RISANA NANIZANKA, 25/26 (VPS 18.20)
18.40	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ŠPORT
19.35	UTRIP
19.50	VREME
20.00	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 7. EPIZODA: BANKOVEC ZA PET JURJEV (VPS 20.00)
20.35	DRUGA NAJLEPŠA STVAR, AMERIŠKI FILM (VPS 20.35)
22.20	PRVI IN DRUGI (VPS 22.15)
22.45	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.40)
23.15	OZ, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 8., ZADNJI DEL (VPS 23.15)
0.15	NOČNI IZBOR
0.15	DNEVNIK, ŠPORT
0.55	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.50)
1.15	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
1.40	ŠIV V ČASU, FRANCOŠKA DOKUMENT. SERIJA, 10/13
2.05	SLOVENSKI MAGAZIN
2.30	TEMNA STRAST, AM. FILM (VPS 02.30)
4.00	PRVI IN DRUGI
4.20	ŽIVLJENJE JE VRTILJAK, GALA KONCERT OB 70-LETNICI JURETA ROBEŽNIKA
6.25	KONCERT SAUSAGES - DOBRIH DESET LET (VPS 06.25)

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.15	TV PRODAJA

8.50	LEVI: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 08.50)
9.40	KRANJSKA GORA: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 09.40)
11.55	LEVI: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 11.55)
12.45	KRANJSKA GORA: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 12.45)
14.00	TV PRODAJA
14.30	MEDNARODNO GLASBENO TEKMOVANJE NORVEŠKE KRALJICE SONIE (VPS 14.30)
16.10	CELJE: DP V ROKOMETU (M), CELJE PIVOVARNA LAŠKO - PRULE 67, PRENOS (VPS 16.10)
17.55	SALT LAKE CITY: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, PRENOS (VPS 17.55)
20.00	VELIKANI KIPARSTVA 20. STOLETJA: ANTHONY CARO, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.50	OTROK RAZSVETLJENSTVA, FRANCOŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 3/4 (VPS 21.00)
21.45	UBEŽNIKA, AMERIŠKI FILM (VPS 21.45)
23.20	SOBOTNA NOČ (VPS 23.20)
1.20	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 8/13, PONOVITEV (VPS 01.30)
2.15	VIDEOSTRANI

Kanal A

8.55	TV prodaja
9.25	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 215. dela ameriške nadaljevanke
10.15	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 216. dela ameriške nadaljevanke
11.05	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 217. dela ameriške nadaljevanke
11.55	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 218. dela ameriške nadaljevanke
12.45	Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 219. dela ameriške nadaljevanke
13.35	Goodyear liga, oddaja
14.00	Dannyjeve zvezde, v živo
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.50	Goodyear liga, Geoplin Slovan : Split, prenos košarke
18.40	Napad skritih kamer, dokumentarna serija
19.10	Simpatije, 6. sezona, 5. del ameriške nanizanke
20.00	Kriminalka: Smrtonosna modrina, ameriški film
21.45	Znova na prostosti, 2. sezona, 2. del ameriške nanizanke
22.40	Pokrij me, ameriški film
0.25	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Mala Kitty, sinhronizirana risana serija
8.10	Palčica, sinhronizirana risana serija
8.35	Doktor Oto, sinhronizirana risana serija
8.45	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija
8.50	Super punce, sinhronizirana risana serija
9.15	Bucke, sinhronizirana risana serija
9.25	Hikarian, sinhronizirana risana serija
9.50	Jagodka ozdravi Hi konjčka, sinhronizirani risani film
10.40	Bobek in Ciril, sinhronizirana risana serija
11.05	Beyblade, risana serija
11.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
12.00	Šolska košarkarska liga
13.00	Pomočnik, ameriški film
14.20	Formula 1, pred novo sezono
15.20	Močno zdravilo, 3. sezona, 21. del am. naniz.
16.10	Zvezde v divljini: Reeve in kiti, dokument. oddaja
17.10	24UR - vreme
17.15	Nova Pepelka, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar
21.10	Filmski hit: Junior, ameriški film
23.10	Kralj tatov, ameriški film
1.00	24UR, ponovitev
2.00	Nočna panorama

TevePika

10.00	Spekter, studentska oddaja, pon
11.00	POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, vodi: Matjaz Kosi

12.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
13.00	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.30	Do zdravia tudi tako, Studio Ank, vodi: Jana Debeljak, pon
15.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00	Arturjev sou, Sokoli in fitness, pon
18.30	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi
19.00	Petkova pomenkovanja, gost: Sašo Hribar, pon
20.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, prvič
20.30	A to je to!?, oddaja o kuhanju "da padeš dol", vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
21.00	Sola na Jupitru, pon
21.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
22.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, dotik, gostja: Meta Fonda, pon
23.00	Veliko platno, oddaja o filmu, pon
23.30	POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, vodi: Matjaž Kosj, pon
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 133. dela
09.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 134. dela
09.50	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 135. dela
10.10	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 136. dela
10.35	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 137. dela
11.00	Ski Open, smučarsko tekmovanje
11.30	Za vas in mesto, ponovitev
12.30	Naš vrt, ponovitev
13.00	TV prodaja
13.30	Angleška nogometna liga, prenos
15.30	TV prodaja
16.00	Raketa pod kozolcem, ponovitev
17.30	Moderna orožja, ponovitev
18.30	Automobile
18.45	Ilirika, turistična TV prodaja
19.15	Idealisti, glasbene lestvice
20.00	Auggie Rose, ameriška drama, 2000
21.55	Angleška nogometna liga, posnetek
23.50	TV prodaja
00.20	Videostrani

NEDELJA,

29.2.2004

Slovenija 1

7.05	TELETEKST TV SLOVENIJA DO 06.25
7.25	ŽIV ZAV: BISEROGORA, LUTKOVA NANIŽANKA, 2/15; MEDVEDEK, RISANA NANIŽANKA, 9/12; PINGU - POROKA, RISANKA; GRIMMOV PRAVLJICE, RISANA NANIŽANKA, 25/26 (VPS 07.30)
9.25	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVI TE ORKESTER SLOVENSKE POLICIJE - CARL ORFF: CARMINA BURANA (VPS 09.55)
10.55	DIVJA AZIJA, FRANCOSKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 1/12 (VPS 11.00)
11.25	OZARE, PONOVI TEV
11.30	OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.00)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.15	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 13.15)
13.15	SKRITA KAMERA
13.20	ČLOVEK IN POL
13.30	NEDELJSKO OKO
13.40	GLAS LJUDSTVA
13.45	KULINARIKA
13.55	PET MINUT SLAVE
14.00	PLANETV
15.00	ČLOVEŠKI FAKTOR
15.10	VABILO ZA DVA
15.30	TRIKOTNIK
15.45	ŠPORT NA DANAŠNJI DAN
15.55	FENOMENI
16.00	GLASBENI DVOBOJ
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)
16.45	AKCIJA
16.50	LORELLA

17.05	PREDMET POŽELEJNA
17.20	DRUŽABNA KRONIKA
17.35	VSAKDANJI IN PRAZNIK (VPS 17.35)
18.30	ŽREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ŠPORT
19.35	ZRCALO TEDNA
19.50	VREME
20.00	SLOVENSKA POLKA IN VALČEK 2004, PRENOS (VPS 20.00)
21.35	PETI ELEMENT (VPS 21.35)
22.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.30)
23.00	KO MESTO SPI, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 23.05)
0.40	NOČNI IZBOR
0.40	DNEVNIK, ŠPORT
1.20	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
2.25	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA

Slovenija 2

7.45	TELETEKST TV SLOVENIJA DO 06.30
8.20	TV PRODAJA
8.55	LEVI: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 08.55)
9.45	KRANJSKA GORA: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 1. VOŽNJE (VPS 09.45)
11.25	LEVI: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 11.25)
12.45	KRANJSKA GORA: SVETOVNI POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), PRENOS 2. VOŽNJE (VPS 12.45)
14.00	FOLKLORNA SKUPINA EMONA, 1/4 (VPS 14.00)
14.30	TV PRODAJA
15.00	UPORNIK, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 15.00)
17.20	MAGAZIN LIGE PRVAČOV (VPS 17.25)
17.55	SALT LAKE CITY: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, PRENOS (VPS 17.55)
20.00	ASMATI, FRANCOSKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.50	NAŠE SKRIVNO ŽIVLJENJE, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 6/22 (VPS 21.00)
21.40	IZ BALETNEGA ARHIVA
21.40	NAŠI BALETNI UMETNIKI: MIRKO ŠPAREMBLEK (VPS 21.50)
22.40	J.S.BACH - M.ŠPAREMBLEK: TOCCATA IN FUGA, TV BALET (VPS 22.40)
22.50	SOUTH PARK: VEČJI, DALJŠI IN NEOBREZAN, AMERIŠKI RISANI FILM, PON. (VPS 23.00)
0.10	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 9/13, PONOVI TEV (VPS 00.15)
1.05	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Mladi in nemiri, 3. sezona, ponovitev 85. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Mladi in nemiri, 3. sezona, ponovitev 86. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Mladi in nemiri, 3. sezona, ponovitev 87. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Mladi in nemiri, 3. sezona, ponovitev 88. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Mladi in nemiri, 3. sezona, ponovitev 89. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannijevе zvezde, posnetek
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55	Oprah Show, pogovorna oddaja
16.50	Čarovnice, 3. sezona, 14. del ameriške nanizanke
17.40	Izganjalna vampirjev, 6. sezona, zadnji del ameriške nanizanke
18.30	Planet 10
19.00	Non Stop Music
20.00	Družinski film: Bradyjeva klapa, ameriški film
21.35	Tihí zločin, 1. sezona, 3. del ameriške nanizanke
22.30	Goodyear liga, Reflex: Cibona, posnetek kosarke
0.20	Dannijevе zvezde, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.10	Palčica, sinhronizirana risana serija
8.35	Doktor Oto, sinhronizirana risana serija
8.45	Naš mali svet, sinhronizirana risana serija

8.50	Super punce, sinhronizirana risana serija
9.15	Bucke, sinhronizirana risana serija
9.25	Hikarian, sinhronizirana risana serija
9.50	Beli kit, sinhronizirani risani film
10.40	Bobek in Ciril, sinhronizirana risana serija
11.05	Beyblade, risana serija
11.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
12.00	Šolska košarkarska liga, ponovitev
13.00	Pozabljena dama, ameriški film
14.45	Na deželi je lepo, 2. sezona, 2. del avstralske nanizanke
15.40	Mestece za vedno, 1. sezona, 2. del ameriške nanizanke
16.35	Pred nesrečo, kanadsko-ameriški film
18.15	24UR - vreme
18.20	Triki Jamieja Oliverja, 2. sezona, 15. del angleske dokumentarne oddaje
19.00	24UR
20.00	Lepo je biti milijonar, posebna oddaja z iluzionisti
21.30	Športna scena
22.30	Profil za umor, kanadski film
0.15	24UR, ponovitev
1.15	Nočna panorama

TevePika

9.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
10.00	Klepet z jasnovidko Maručo, pon
10.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
11.00	Znani in zanimivi, pon
11.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon
12.00	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.00	Tam kjer je veselo doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
18.00	Jana, oddaja o sončni strani življenja, dotik, gostja: Meta Fonda, pon
18.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, alkoholizem, gost: dr. Janez Rugelj, pon
19.00	Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, NC
21.00	Dance, vodi: Matjaž Kosj, prvič
21.00	Barcafee Ski Open, Kranjska Gora
21.30	Video novice za gluhe in naglušne, prvič
22.30	Do zdravia tudi tako, gost: dr. Peter Gregor, pon
23.00	Spekter, študentska oddaja, pon
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

07.00	Videostrani
08.00	TV prodaja
09.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
11.00	Rad igram nogomet
11.30	Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.30	Sijaj, ponovitev
14.00	Ski Open, smučarsko tekmovanje
14.30	Automobile
14.45	TV prodaja
15.00	Angleška nogometna liga, prenos
17.00	Ilirika, turistična TV prodaja
17.30	Komet 13, ponovitev
18.30	Štiri tacke
19.00	Idealisti, glasbene lestvice
20.00	Raketa pod kozolcem, ponovitev zabavnoglasbene oddaje
21.30	Reporter X
22.00	Angleška nogometna liga, posnetek
00.00	76. podelitev filmskih nagrad Oscar, prenos
06.00	Videostrani

PONEDELJEK,

1.3.2004

Slovenija 1

6.10	TELETEKST TV SLOVENIJA DO 06.15
6.30	TEDENSKI IZBOR
6.30	UTRIP
6.45	ZRCALO TEDNA
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: IGRAČA

9.20	ODDAJA ZA OTROKE
9.35	PLEME, ANGLEŠKA NANIŽANKA, 8/26
10.00	RAZPOKE V ČASU: ROJSTVO MESTA (VRHNIKA), IGRANO DOKUMENTARNA NANIŽANKA, 9/17
10.35	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
11.00	SLOVENSKA POLKA IN VALČEK 2004
12.30	PRVI IN DRUGI
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	TEDENSKI IZBOR
13.30	OBZORJA DUHA
14.05	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR
15.00	VSAKDANJI IN PRAZNIK, PONOVI TEV
15.55	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	RADOVEDNI TAČEK: PLOŠČA (VPS 16.50)
17.05	PRVO TEKMOVANJE, KRATKI DOKUMENTARNI FILM (VPS 17.05)
17.20	ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 9/26 (VPS 17.20)
17.35	ODMEVI SEVERA, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.40)
18.25	ŽREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.30)
18.35	ŽREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	JULIJA, AVSTRILSKA NADALJEVANKA, 7/13 (VPS 20.00)
20.55	SVETOVNI IZZIVI (VPS 20.55)
21.25	PISAVE (VPS 21.25)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLADIATORJI 2. SVETOVNE VOJNE, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 7/13
23.40	NOČNI IZBOR
23.40	MARCEL BUH - JURIJ PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIŽANKA, 7. EPIZODA: BANKOVEC ZA PET JURJEV
0.10	DNEVNIK, ŠPORT
1.00	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.00)
1.25	ODMEVI SEVERA, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA
2.15	SVETOVNI IZZIVI
2.45	PISAVE
3.10	DOLORES CLAIBORNE, AMERIŠKI FILM (VPS 03.10)
5.40	GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA DO 06.30
6.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	SLOVENC V ITALIJI
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIŽANKA, 39/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
12.55	TV PRODAJA
13.30	TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVI TEV
17.30	SKOZI ČAS (VPS 17.30)
17.45	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIŽANKA, 40/158 (VPS 17.45)
18.15	ENA, DVA, TRI, AMERIŠKI ČB FILM, PONOVI TEV (VPS 18.15)
20.00	KONČNICA (VPS 20.05)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
21.55	ŠTUDENTSKA (VPS 22.00)
22.25	VIDEOPOTNICE (VPS 22.30)
22.55	BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.05)
0.20	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 10/13, PONOVI TEV (VPS 00.30)
1.15	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 5. sezona, ponovitev 22. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 9. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 1. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemiri, 3. sezona, 90. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 220. del ameriške nadaljevanke
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 10. del avstralske nanizanke

16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Da, draga?, 2. sezona, 19. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 5. sezona, 22. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Filmski ciklus Rambo: Rambo, ameriški film
21.45	Mikser: Vsi zupanovi može, 4. sezona, 7. del ameriške humoristične nanizanke
22.15	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 14. del ameriške humoristične nanizanke
22.45	Domače kraljestvo, 4. sezona, 11. del ameriške humoristične nanizanke
23.15	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maševanje ljubezni, ponovitev 25. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 120. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 117. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, ponovitev 47. dela brazilске nadaljevanke
12.40	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 48. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 118. del venezuelske nad.
16.55	Skrivnost ljubezni, 121. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 26. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Pod eno streho, 4. sezona, 2. del sosedske nad.
20.55	Sedma nebesa, 7. sezona, 4. del ameriške naniz.
21.50	Nasa sodnica, 3. sezona, 3. del ameriške naniz.
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Videonovice za gluhe in naglušne, pon
10.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
11.00	Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi, pon
11.30	Šola na Jupitru, pon
12.00	Ziveti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Znani in zanimivi, pon
18.00	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urska Hlebec, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon
21.00	A to je to!?, oddaja o kuhanju "da pades dol", vodi: Alenka Strnad - Reza, prvič
21.30	Košarka - 1A liga moški, Zagorje BZ: Hopsi posnetek tekme
23.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.30	TV DRAŽBA z Mariom, dražba slik, živo
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Automobile
09.25	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	Angleška nogometna liga, ponovitev

16.45	TV prodaja
17.00	Kako preživeti, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 138. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	76. podelitev filmskih nagrad Oscar, ponovitev
02.00	TV prodaja
02.30	Videostrani

TOREK,

2.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	RADOVEDNI TAČEK: PLOŠČA
9.20	PRVO TEKMOVANJE, KRATKI DOKUMENTARNI FILM
9.35	ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 9/26
9.45	MARSUPLAMI, RISANA NANIZANKA, 5/26
10.10	SPREHODI V NARAVO: ČUDEŽNI GINKO
10.35	ODMEVI SEVERA, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA
11.25	VSAKDANJIN IN PRAZNIK
12.20	PISAVE
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	SLOVENSKI MAGAZIN
13.40	SVETOVNI IZZIVI
14.10	GLADIATORJI 2. SVETOVNE VOJNE, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 7/13
15.05	JULIJA, AVSTRIJSKA NAD., 7/13, PONOVIČEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLŠOK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	PRAVLJICE MIKE MAKE: TUDI NOSKI SE ZALJUBIJO, OTROŠKA NANIZANKA, 18/26 (VPS 16.50)
16.55	RISANKA
17.05	MLADI VIRTUOZI: KITARISTKA META SKOK (VPS 16.55)
17.20	KNJIGA MENE BRIGA - MOJCA KUMERDEJ: FRAGMA, PONOVIČEV (VPS 17.15)
17.45	DIALOGI Z GLINO: IGRA OGNJA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/2 (VPS 17.45)
18.15	DUHOVNI UTRIP (VPS 18.15)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	RADOVNA - KAKO POMLADITI REKO, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.00)
20.55	POD ŽAROMETOM (VPS 21.00)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	NESREČA V ZRAKU, ANGL. DRAMA (VPS 22.50)
0.50	NOČNI IZBOR
0.50	DNEVNIK, ŠPORT
1.40	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.40)
2.00	DIALOGI Z GLINO: IGRA OGNJA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/2
2.30	DUHOVNI UTRIP
2.50	RADOVNA - KAKO POMLADITI REKO, DOKUMENTARNA ODDAJA
3.40	POD ŽAROMETOM
4.55	GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	GLASNIK, ODDAJA O KULTURI TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	DOBER DAN, KOROŠKA
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZ., 40/158
10.25	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.50	TV PRODAJA
16.25	TEDENSKI IZBOR
16.25	ŠTUDENTSKA
16.55	STUDIO CITY
17.55	VIDEOSPOTNICE, PONOVIČEV

18.25	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.40	DICK VAN DYKE, AM. NANIZ., 41/158 (VPS 18.30)
19.05	OTROK RAZSVETLJENSTVA, FRANCOŠKA LITERARNA NAD.A, 1/4, PON. (VPS 19.00)
20.00	FRASIER, AMERIŠKA NANIZANKA, 24.EPIZODA (VPS 20.05)
20.25	SHACKLETON, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 1/2 (VPS 20.30)
22.10	I LOVE BUDAPEST, MADŽARSKI FILM (VPS 22.05)
23.30	VIDEOSPOTNICE (VPS 23.25)
0.00	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 11/13, PONOVIČEV (VPS 23.55)
0.45	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 1. dela am. nad.
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 10. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 2. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 91. del am. nad.
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 221. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 11. del avstralske naniz.
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Da, draga?, 2. sezona, 20. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 5. sezona, 23. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Akcija: Krvavi sport 3, ameriški film
21.45	Mikser: Vsi zupanovi može, 4. sezona, 8. del ameriške humoristične nanizanke
22.15	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 15. del ameriške humoristične nanizanke
22.45	Domače kraljestvo, 4. sezona, 12. del ameriške humoristične nanizanke
23.15	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Maševanje ljubezni, ponovitev 26. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 121. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 118. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, ponovitev 48. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Sedma nebesa, 7. sezona, ponovitev 4. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 49. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 119. del venezuelske nadaljevanke
16.55	Skrivnost ljubezni, 122. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Maševanje ljubezni, 27. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Preverjeno
21.00	Zivljenjska zgodba: Gora junakov, avstralsko-ameriški film
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Košarka - 1A liga moški, Zagorje BZ: Hopsi posnetek tekme, pon
11.00	Veliko platno, oddaja o filmu, pon
11.30	Slovensko cerkev v New Yorku, predstavlja pater Krizolog, pon
12.00	Do zdravja tudi tako, Livi plus, vodi: Jana Debeljak, pon
12.30	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, prvič
13.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo

20.00	IDOL 2004, glasbena oddaja
21.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Cindi, prvič
22.00	Barcaffe Ski Open, Golte, prvič
22.30	A to je to!?, oddaja o kuhanju "da pades dol", vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
23.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.30	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon, pon
00.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Moderna orožja, dokumentarna oddaja
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	Angleška nogometna liga, ponovitev
16.45	TV prodaja
17.00	Ekskluzivni magazin, ponovitev
17.30	Štiri tacke, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 139. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	Legenda, angleška fantazijska avantura, 1985
21.45	Beg strelca, ameriški akcijski film, 1999
23.20	Ekskluzivni magazin, ponovitev
23.50	Automobile
00.05	TV prodaja
00.35	Videostrani

SREDA,

3.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	PRAVLJICE MIKE MAKE: TUDI NOSKI SE ZALJUBIJO, OTROŠKA NANIZANKA, 18/26
9.15	PIPSI, RISANA NANIZANKA, 3/26
9.35	SMER VESOLJE, RISANA NANIZANKA, 2/26
10.05	MLADI VIRTUOZI: KITARISTKA META SKOK
10.15	KNJIGA MENE BRIGA - MOJCA KUMERDEJ: FRAGMA
10.40	DIALOGI Z GLINO: IGRA OGNJA, DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/2
11.10	DUHOVNI UTRIP
11.30	ORKESTER SLOVENSKE POLICIJE - CARL ORFF: CARMINA BURANA
12.40	KULINARIKA Z LEONOM
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
13.40	ŠIV V ČASU, FRANC. DOKUMENT. SERIJA, 10/13
14.05	RADOVNA - KAKO POMLADITI REKO, DOKUMENTARNA ODDAJA
15.00	POD ŽAROMETOM, PONOVIČEV (VPS 15.55)
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	POD KLOBUKOM (VPS 16.50)
17.20	VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 12/38 (VPS 17.25)
17.30	RISANKA
17.45	VOLJA NAJDE POT: IZKUŠNJA RAZLIKE, DOKUMENTARNI FILM (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	SEDMI PEČAT: NIKOGARŠNJA ZEMLJA, BOSANSKO-SLOVENSKI KOPRODUKCIJSKI FILM (VPS 20.00)

21.30	SLIKAR IZ SONČNEGA MESTA: CARLOS PAEZ VILARO (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.55	DUŠAN JOVANOVIČ: SOBOTA DOPOLDAN, IZVIRNA TV IGRA (VPS 22.55)
23.45	NOČNI IZBOR
23.45	DNEVNIK, ŠPORT
0.35	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.40)
0.55	VOĴJA NAJDE POT:
1.50	ŽEPAR, KITAJSKI FILM (VPS 01.55)
3.40	DUŠAN JOVANOVIČ: SOBOTA DOPOLDAN, IZVIRNA TV IGRA
4.50	GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	CITY FOLK
9.30	LJUDJE EVROPSKIH MEST: M-NCHEN
9.30	MOSTOVI - HIDAK:
10.00	POTEPANJA - BARANGOLJŠOK
10.00	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZ., 41/158
10.25	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
16.20	TV PRODAJA
16.55	DAN, KO JE ZEMLJO OPLAZILA SMRT, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODDAJA, PON.
17.50	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
18.20	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.35	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 42/158 (VPS 18.30)
19.00	KONČNICA, PONOVITEV
20.00	DON KIHOT, BALETNI FILM RUDOLFA NUREJEVA (VPS 20.05)
21.40	MLADI LEVI, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 21.35)
0.25	VIDEOSPOTNICE (VPS 00.15)
0.55	VIDEOSTRANI

Kanal A

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 2. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 11. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 3. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 92. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 222. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 12. del avstralske naniz.
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Da, draga?, 2. sezona, 21. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 5. sezona, 24. del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Ekstra magazin
20.50	Vroča Ruby Wax, angleška pogovorna oddaja
21.30	Mikser: Vsi županovi moške, 4. sezona, 9. del ameriške humoristične nanizanke
22.00	Raymonda imajo vsi radi, 3. sezona, 16. del ameriške humoristične nanizanke
22.30	Domače kraljestvo, 4. sezona, 13. del ameriške humoristične nanizanke
23.00	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Mašcevanje ljubezni, ponovitev 27. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 122. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 119. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, ponovitev 49. dela brazilске nadaljevanke
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 50. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 120. del venezuelske nad.

16.55	Skrivnost ljubezni, 123. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Mašcevanje ljubezni, 28. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Izginuli sin, ameriški film
21.50	Na kraju zločina, 3. sezona, 7. del ameriške nanizanke
22.45	XXL premiere
22.50	Tretja izmena, 3. sezona, ameriška nanizanka
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
10.00	Barcaffe Ski Open, Golte, pon
10.30	A to je to!, oddaja o kuhanju "da padeš dol", vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
11.00	POP TRAX, oddaja o najnovjši pop glasbi, NC
11.00	Dance, vodi: Matjaz Kosl, pon
12.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30	Veliko platno, oddaja o filmu, prvič
18.00	Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življenjsko obdobje, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.00	Hot Bird TV awards, prvič
21.30	Šola na Jupitru, živo
22.00	Znani in zanimivi, pon
22.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, Cindi, pon
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon
00.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Agencija, 3. del ameriške nanizanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.15	Automobile
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	Legenda, angleška fantazijska avantura, 1985
16.45	TV prodaja
17.00	Agencija, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 140. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	Lisice, 15. del jugoslovanske serije
21.00	Sijaj
21.30	Čokolada, ameriška romantična komedija, 2000
23.35	Reporter X, ponovitev
00.05	TV prodaja
00.35	Videostrani

ČETRTEK,

4.3.2004

Slovenija 1

6.00	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.10
6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	POD KLOBUKOM
9.35	VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 12/38

9.45	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.30	VOĴJA NAJDE POT: IZKUŠNJA RAZLIKE, DOKUMENTARNI FILM
11.25	DIVJA AZIJA, FRANCOŠKA
11.55	PO LJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 1/12
11.55	PRIZORI IZ ŽIVĴENJA PRI HLEBANJEVIH, DOKUMENTARNA RETROSPEKTIVA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30	SLOVENSKA POLKA IN VALČEK 2004, PONOVITEV
15.00	PETI ELEMENT, PONOVITEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYÓTI ALATT (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE (VPS 16.50)
17.25	JASNO IN GLASNO (VPS 17.25)
18.10	HUMANISTIKA (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.40	ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.45	OB 160-LETNICI ROJSTVA JOSIPA JURČIČA: HČI MESTNEGA SODNIKA, TV IGRA (VPS 22.45)
23.45	GLASBENI VEČER
23.45	IZ KLASIČNEGA ARHIVA ... ELIZABETH SCHWARZKOPF (R. STRAUSS) (VPS 22.50)
0.10	SIMFONIKI RTV SLOVENIJA - R. WAGNER: TRISTAN IN IZOLDA (VPS 23.15)
0.35	NOČNI IZBOR
0.35	DNEVNIK, ŠPORT
1.25	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.30)
1.45	JASNO IN GLASNO
2.25	HUMANISTIKA
2.55	TEDNIK
3.50	OSMI DAN
4.20	SLOVENSKA POLKA IN VALČEK 2004

Slovenija 2

6.15	TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	MOSTOVI - HIDAK
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 42/158
10.30	VIDEOSTRANI
11.00	TV PRODAJA
11.30	VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.55	TV PRODAJA
16.25	ASMATI, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, PONOVITEV
17.20	VIDEOSPOTNICE, PONOVITEV
17.50	SKOZI ČAS (VPS 17.45)
18.00	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 43/158 (VPS 18.00)
18.30	LJUBEZEN MOJEGA ŽIVĴENJA, NEMŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.30)
20.00	ŠPORT (VPS 20.05)
20.25	EVROLIGA V KOŠARKI (VPS 20.25)
22.30	POSEBEN POGLED: PONEDELJEK, JAPONSKI FILM (VPS 22.35)
0.10	VIDEOSPOTNICE (VPS 00.10)
0.40	POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 12/13, PONOVITEV (VPS 00.40)
1.35	VIDEOSTRANI

Kanal A

7.30	Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Mašcevanje ljubezni, ponovitev 28. dela španske nadaljevanke
9.40	Skrivnost ljubezni, ponovitev 123. dela venezuelske nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Čudež življenja, ponovitev 120. dela venezuelske nadaljevanke
11.50	Družinske vezi, pon. 50. dela brazilске nad.
12.45	Na kraju zločina, 3. sezona, ponovitev 7. ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Družinske vezi, 51. del brazilске nadaljevanke
15.55	Čudež življenja, 121. del venezuelske nad.
16.55	Skrivnost ljubezni, 124. del venezuelske nad.
17.55	24UR - vreme
18.00	Mašcevanje ljubezni, 29. del španske nad.
19.00	24UR
20.00	Trenja

21.30	Popolni četrtke: Prijatelji, 10. sezona, 4. del ameriške nanizanke
22.00	Na kraju zločina: Miami, 1. sezona, 5. del ameriške nanizanke
22.50	XXL premiere
22.55	Skrivnosti mafijskega morilca, dokument. oddaja
23.50	24UR, ponovitev
0.50	Nočna panorama

Pop TV

9.15	TV prodaja
9.20	Xena, 6. sezona, ponovitev 3. dela ameriške nadaljevanke
10.10	Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 12. dela avstralske nanizanke
11.00	Non Stop Music, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Xena, 6. sezona, 4. del ameriške nadaljevanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 93. del ameriške nadaljevanke
14.40	Obala ljubezni, 3. sezona, 223. del am. nad.
15.30	TV prodaja
16.00	Varuhi luke, 6. sezona, 13. del avstralske naniz.
16.55	Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25	Da, draga?, 2. sezona, 22. del ameriške humoristične nanizanke
17.55	Oh, ta sedemdeseta, 5. sezona, zadnji del ameriške humoristične nanizanke
18.25	XXL premiere
18.30	Non Stop Music
20.00	Krimic: Seme dvoma, ameriški film
21.40	Tajni agenti, 2. sezona, 3. del angleške naniz.
22.40	Samo bedaki in konji, 1. sezona, 3. del angleške humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Barcaffe Ski Open, Golte, pon
10.00	Na Piki aktualna pogovorna oddaja, vodi: Brane Šalamon, pon
11.00	ŠKL, solska košarkaska liga, prvič
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klarica, pon
12.30	Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00	Hot Bird TV awards, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	24 UR, prenos v živo
20.00	Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, prvič
21.30	Jana, oddaja o sončni strani življenja, družinska optika Lah
22.00	Spekter, študentska oddaja, prvič
23.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.30	IDOL 2004, glasbena oddaja, pon
01.00	Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Kako preživeti, 3. del ameriške serije
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.30	TV prodaja
12.55	Risanke
13.45	TV prodaja
14.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00	Bilo je nekoč v mali Italiji, 1999 italijanska komedija, 1999
16.45	TV prodaja
17.00	Lisice, ponovitev
18.00	Sto izlozb, sto strasti, 141. del italijanske telenovele
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ilirika, turistična TV prodaja
20.00	Zeleni zmaj, ameriška drama, 2001
22.05	Namestnik, ameriški akcijski film, 1998
23.50	Automobile
00.05	TV prodaja
00.35	Videostrani

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (preseje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasna glasba
	Ponovitev:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitev:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitev:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
17.00	1. Zdravstvena 2. O šolstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitev:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in senca
	Ponovitev:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znamko
	Ponovitev:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitev:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Nogomet izgublja primat

Napoved Bojana Prašnikarja, da bo nastopil bolj napadalno, je bila račun brez krčmarja. Poljska se očitno ni ustrašila nove postavitve, s katero naj bi naši nastopili tudi v kvalifikacijah za svetovno prvenstvo.

Novi sistem, s katerim želi Bojan Prašnikar obrniti smer usode, je naletel na precej skeptične odzive. Dvomljivci so celo med samimi igralci, ki so prvi poklicani, da sodijo o takšnih potezah. Sami namreč najbolje vedo, česa so zmožni in česa ne. Sistem s štirimi v zadnji črti je očitno preveč pogumen za potencial, ki ga ima sedanja nogometna reprezentanca. To je tako nekako, kot če bi Čuki sami naredili koncert na stadionu, mi je pred dnevi dejal prijatelj. In res se ni prav nič zmotil, le da se Čuki tega zavedajo, Prašnikar pa očitno še ne povsem. Seveda so prijateljske tekme primerne za eksperimente, ki si jih privoščijo tudi največje reprezentance, toda le do neke meje. Igralski fond naše izbrane vrste je še vedno preskromen, da bi bil lahko kos takšnemu povečevanju. Seveda je težava v tem, da Prašnikar povečuje težave, s katerimi se ni upal soočiti na drugačen način. Spreminjanjem sistema ni mogoče nadomestiti pomanjkanja temeljnih odlik nekega moštva. Na prvem mestu gre za spirit ekipe, ki je že nekaj časa hudo načet. Samo spomnimo se, v kakšnem stanju je bila reprezentan-

ca v trenutku, ko jo je podedoval novi selektor. Načeta samozavest igralcev je pregloboka brazgotina, da bi jo bilo mogoče zakriti s kozmetičnimi pripomočki. Seveda ima v vsej zgodbi svoj delež tudi nogometna zveza, ki podpira polovične rešitve. Namesto da bi naredili globljo analizo in začeli od začetka, se samo delajo, da je takšen potek dogodkov edini mogoč. Tudi javnost se je že navadila na stanje, v katerem je volja do moči samo še spominski okrasek, ki nima niti toliko moči, da bi se klatil. Čas je tudi, da se dokončno odločimo, kje bo središče slovenskega nogometu. Ljubljana očitno nima dovolj ljubezni do te igre, zakaj bi jo torej silili v nekaj, kar ji ne prija. Po drugi strani pa Celje in Maribor samo čakata, da

Medtem ko se nogomet počasi vrača v ilegalno, si ne moremo kaj, da se ne bi sprijaznili z dejstvom, da bomo očitno postali mala rokometna velesila. Zoran Jankovič je prepričan, da bo dobil s popularizacijo rokometu veliko poceni odmevnosti. Slednje ne bi mogel dobiti skozi nogomet, v katerem preprosto nimamo šans, meni sam. Seveda je tako samo na prvi pogled. Preprosto dejstvo namreč je, da je rokomet veliko manj odmeven od nogometu, in tudi če bi osvojili katerega od evropskih naslovov, to ne bi bilo tako odmevno, kot če bi denimo NK Olimpija v prvem krogu UEFA premagala kakšno zvenečo evropsko ime, kaj šele če bi se uvrstila v drugi krog ali pa celo v ligo prvakov. Pa tudi sicer se v nogometu pogosto do-

Medtem ko se nogomet počasi vrača v ilegalno, si ne moremo kaj, da se ne bi sprijaznili z dejstvom, da bomo očitno postali mala rokometna velesila.

bi lahko svoje manjvrednostne komplekse zavila v skrepenel papir nogometne pravljice. Štajerska nikoli ne bi izdala reprezentance, kot je to denimo storila Dalmacija na Hrvaškem. Maribor nikoli ne bo Split, tako kot Ljubljana ne more biti Zagreb, kadar gre za navijaške strasti. Patriotski naboj je pri nas izjemno redka vrlina, brez katere ne more biti navijanja za Slovenijo. Če kje, potem ga je v obilju prav na Štajerskem, kjer je nogomet še vedno svetinja.

gajajo presenečenja, tako da vlaganje v nogomet ni vedno iluzorno. Samo spomnimo se, kako malo je manjkalo, da bi revni Hajduk izločil veliko Romo. Da ne govorimo o obračunu med Olimpijo in Liverpoolom. Kakšno odmevnost bi imela zmaga Ljubljančanov nad velikimi Angleži, si lahko samo predstavljate. Nogomet je kralj kolektivnih športov in tega dejstva ne gre prezreti. Pa še nekaj. ženski rokomet je žal marginalen šport, tako kot je marginalen ženski nogomet.

Minuli teden je bil v znamenju nogometu in rokometu. Medtem ko so nogometišči pričakovanju izgubili in tako nadaljevali tradicijo slabih izidov v pripravljalnem obdobju, so se rokometišči še enkrat izkazali in potrdili, da dejansko sodijo v sam evropski vrh.

Dolina pod Poncami je vnovič gostila svetovno prvenstvo v poletih. Kljub črnogledim napovedim so planiški delavci in prostovoljci še enkrat nadvse uspešno pripeljali tekmovanje do konca. Nastopili so prav vsi najboljši smučarski letalci sveta, organizatorji pa so prejeli čestitke od vsepovsod.

To bi lahko bil strnjen zapis planiškega svetovnega prvenstva v smučarskih poletih. Tovrstni zapisi so pravzaprav že stalnica. Očitno izjemno uigran štab prostovoljcev, ki

ko bolj. Tudi tokrat improvizacij ni manjkalo, tekmovanje pa je v vseh ozirih uspelo. Podatek, da je sodelovalo kar 450 prostovoljcev, in to, da so le-ti od druge ure zjutraj vestno teptali novozapadli sneg po doskokišču, pove vse. Nedeljsko ekipno tekmovanje je bilo zatorej ob pol devetih zjutraj že nared in znova so se mnogi čudili. Mnogi (predvsem tuji obiskovalci) tudi zato, ker jim tega preprosto ni treba početi. Predsednik športnega društva Planica in skakalni zanesenjak Janez Gorišek je pričakoval 100.000 obiskovalcev, a je uteho nemudoma našel v izjemno varnih in dolgih skokih. V treh tekmovalnih dneh (prvi dan je bil zaradi premočnega vrtnčenja severnega vetra nad hrbtiščem letalnice odpovedan) se je

Planica je poletela

so z vsem srcem predani "planiškim dnevom", lahko alarmantno stanje čudežno pretvarja v bleščeče. Še posebej letošnja sezona je bila za prireditelje zagotovo izjemno težavna. Začelo se je z negodovanjem Smučarske zveze Slovenije, ki je odkrito in naglas prestopila na stran zagovornikov dolgoročnejšega načrtovanja in graditve celovitega športnega središča za nordijske discipline. Prav tako je tvorila mnenje o smiselni preureditvi športnih in občinskih naprav oziroma objektov. Improvizaciji bi moralo dokončno odklenkati. Kmalu zatem je svoj odstop napovedal tudi Miloš Kovačič, predsednik planiškega organizacijskega komiteja, ki je že poprej skušal večkrat anekdotično orisati planiško stanje: "Jaz sem velikokrat novinarjem, ki so negativno pisali o tej Planici, rekel, da ni več Tito živ. Ko je bil Tito živ, so nam samo iz Beograda telefonirali, da prihaja, pa je bilo vse ..." Ali pa denimo: "Ko se čez leto trudimo zbirati sredstva za Planico, ni nikogar blizu. V času vrhunskih tekmovanj pa so vip-prostori prepolni znanih in neznanih." Kovačičev odstop bi zagotovo ključno vplival na nadaljnji dotok sponzorskih sredstev. Danes pa naj bi njegova gesta zlasti pomenila dramilo in dokončno strnitev prirediteljevih

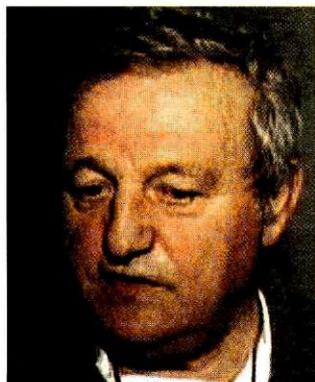
vrst, ki so se, ne oziraje se na strukturno-sistemske pomanjkljivosti, morale podrediti izključno temeljnemu cilju – pripravi tekmovanja. V slogu prejšnjih sezon jim je to tudi uspelo. Še 7. februarja oziroma 12 dni pred začetkom svetovnega prvenstva so opravljali najrazličnejša gradbena dela. Tik pred zdajci so denimo gradili, dograjevali in urejali naselje za tekmovalce, ogrevalno sobo na vrhu zaletišča, fiksne tribune, odskočišče, doskokišče in še prenekatere manjše, a za planiško prirediteljev izjemno pomembne podrobnosti. Le-te zlahka zakrijejo šlampa-

rijo in neustrezno politiko skrbništva nad napravami. V času največjih tekmovanj je namreč sleherno oko uprto v akterje, medtem ko se planiške težave in zdrahe po vsakem dogodku še v večji meri priplazijo izpod nezaceljenih planiških ran.

450 prostovoljcev

Slovenci slovimu po izjemno dobri organizaciji največjih tekmovanj in smo zatorej s poudarjenim zanimanjem pričakovali letošnjo planiško prirediteljev. Zaradi poprej navedenih težav, ki so se kot domine zvrčale na planiške organizatorje, še toli-

zbralo približno 50.000 gledalcev; SP v poletih ob vložku 1,7 milijona evrov pa je ponudilo 116 poletov prek magičnih 200 m oziroma 11 poletov prek 220 m. Najdaljši polet je uspel Norvežanu Romörenu (227 m), ki je s tem postavil tudi norveški rekord in bil v skupnem seštevku vseeno šele tretji Norvežan. Tudi našemu Robertu Kranjcu je z 222,5 m uspelo izenačiti njegov državni rekord, Rok Benkovič pa je z 215 m poletel do osebne. Poletov je bilo torej na pretek, varnost tekmovalcev zagotovljena, vremenske razmere pa nestanovitne. Janez Gorišek je lahko z oprav-

Janez Gorišek: "Moram reči, da nisem pričakoval tako lepega tekmovanja v tako neugodnih razmerah. Skoki so bili varni in dobri. Imamo najdaljši skok sezone, ogromno skokov čez 200 m, demonstrirali pa smo polete, kjer so skoki čez 200 m obveza."

Branko Dolhar, generalni sekretar OK Planica: "Imeli smo sicer nekoliko drugačno predstavo o samem tekmovanju. Od leta 1997 smo želeli stopnjavati raven tekmovanja, a ni šlo vse po načrtu. Vsekakor bi se rad zahvalil vsem 450 planiškim delavcem, brez katerih svetovnega prvenstva nikakor ne bi bilo. Kakšna pa bo prihodnost Planice? Planica bo in bo breme!"

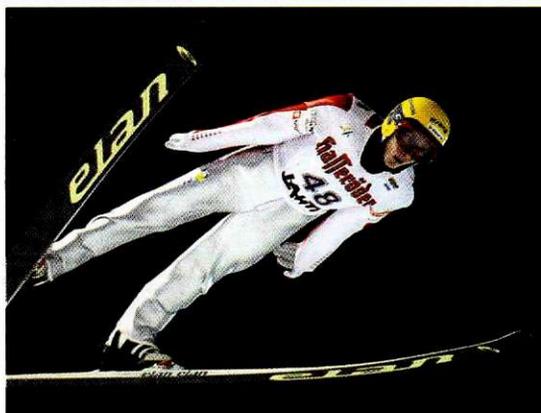

Matjaž Zupan, glavni trener skakalne reprezentance: "Čeprav nismo uresničili tekmovalnih ciljev, moramo biti vendarle zadovoljni. Fantje so namreč odskakali po najboljših močeh in trenutnih zmožnostih. Nekoliko sem razočaran le nad ravnanjem tekmovalnega vodstva, ki ni znalo prirediti 'fair' sobotnega tekmovanja. Tekmovanje bi moralo biti sorazmerno s sposobnostmi tekmovalcev in hkrati za gledalce."

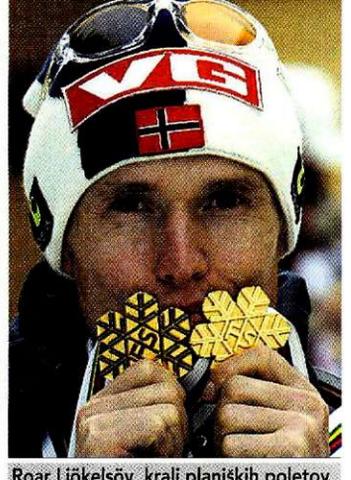

Jože Šlibar, svetovni rekorder iz leta 1961: "Danes vsak vzgonski veterček pomeni neprimerno več. V času moje ga skakanja pa smo v posodi zažgali smolo in dim, ki se je vil, nam je nekako pokazal smer vetra."

Slovenskemu reprezentantu Robertu Kranjcu je z 222,5 m uspešno izenačil njegov državni rekord.

Roar Ljøekelsøy, kralj planiških poletov, je pometal s konkurenco že na letalski generalki v Oberstdorfu.

ljenim delom zadovoljen. Najpomembnejše pa pride šele po svetovnem prvenstvu. Celovita prenova!

Letalci in skakalci

V tekmovalnem smislu se je treba smučarskim letalcem dobesedno prikloniti. Pri hitrostih od 101 km/h do 106 km/h odskočijo v globel, pri čemer so prepuščeni samo lastnim občutkom in naravnim zakonitostim. Forma je v skakalnem pomenu izjemno kompleksnega pomena in pravzaprav vselej definira tekmovalčevo sproščenost. Ta je sicer zabeležena globoko v skakalčevi podzavesti in jo le-ta neredko niti ne zna opisati. Zato pogosto slišimo pripombe, ko skakalec ne ve natančno, čemu (in zaradi česa) tako (ne)kvalitetno skače. Šele njegova psihološka neobremenjenost namreč lahko privede do optimalnega počepa, iz katerega mora skakalec v samo nekaj stotinkah sekunde razviti karseda natančen od-

skok in kasnejši let. V fazi leta pa se rojevajo smučarski skakalci s prefinjenim občutkom zanj. Eden takšnih je tudi Robert Kranjec (12. smučarski letalec sveta), ki mu na letalnica nikdar ni težko pokazati vsega, kar zna, čeprav ima za seboj že strašanski planiški padec iz leta 2001 in ta čas ne najboljše formo. Njegovo nasprotje je letošnji slovenski skakalni junak Peter Žonta, čigar agresivni odskok (na moč) še ni porok za dolg polet. Tudi Laitinen, Harada, Höllwarth in Fras so se (neuspešno) spopadali z več kot petsekundnim aktivnim polzenjem nad zračno podlago. "Pri 189 m, kolikor je moj osebni rekord, Kranjec šele začuti, da leti!" Tako je nekoč Peter Žonta potrdil razliko med smučarskimi skakalci in letalci.

Norvežani in Finci

V Planici so torej v teh dneh vladali letalci. Največji pečat so zapustili Norvežani in Finci. Svetovni prvak

je postal Roar Ljøekelsøy, ki je lahko za Norveško po 16 letih znova zavihljal norveško zastavo na najvišji stopnički. Leta 1988 je v Oberstdorfu namreč zmagal njegov rojak Ole Gunnar Fidjestøl, tik ob njem pa se je tedaj drugega mesta veselil Primož Ulaga. Za spomin ... Ljøekelsøy je tokrat zmagal pred Fincema Ahonemom in Kiurujem. V moštveni preizkušnji pa so Norvežani (Romören, Pettersen, Ingebrigtsen, Ljøekelsøy) zmagali pred Finci in Avstrijci. Naši so bili šesti; Nemci pa so ostali največji osmoljenci svetovnega prvenstva, saj so osvojili dve četrti mesti. V oči bo de podatek, da so prav vsa odličja pobrali finski strokovnjaki. Avstrijce vodi namreč Hannu Lepistö (nekoč trener slovitega Mattija Nykänena), Fince domači strokovnjak Tommi Nikunen (poprej glavni trener nordijskih kombinatorcev), Norvežane pa ta čas najboljši trener na svetu Mika Kojonkoski (vodil je tako Fince

kot tudi Avstrijce). Skandinavski naroda torej to sezono nezadržno dokazujeta premoč v smučarskih skokih, uveljavljata odlične razmere za delo in zdrave medsebojne odnose.

Planica: zibelka smučarskih poletov

Planica je pravzaprav pogled v športno bogateno zgodovino; skupaj s smučarskimi poletih predstavlja tradicionalni dogodek, ki je močno zakoreninjen v slovenski zavesti. Še dobro, da imamo tudi Slovenci nekatere mejnike v smučarskih poletih in zato nismo samo ničvredni "letalci". Na mejnikih, kot so Šlibarjev (svetovni rekord v poletih 141 m leta 1961 v Oberstdorfu), Ulagov (srebrna medalja v Oberstdorfu 1988) in Frančev (bronasta medalja v Kulmu 1996), zanesljivo lahko gradimo tudi prihodnost smučarskih poletov na Slovenskem. Korenito pa bo treba izboljšati infrastrukturo! **Lovro Kastelic**

na kratko

NOV FERRARI V MELBOURNU

Svetovni prvak formule 1 Nemeč Michael Schumacher ne dvomi, da bi se v nasprotju s prejšnjimi leti na štartu prve letošnje dirke v avstralskem Melbournu že pojavil z novim dirkalnikom. Tri tedne pred začetkom letošnjega svetovnega prvenstva je tako šestkratni svetovni pri-

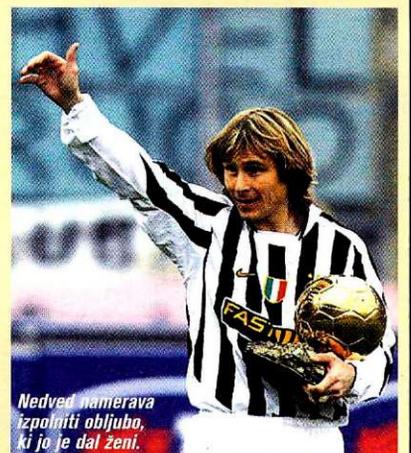
vak zatrdil, da bo dirkalnik zagotovo nared. "Italijanski novinarji sicer še vedno dvomijo, da bo dirkalnik pripravljen pravočasno. Pri tem lahko rečem le, da ta čas ni razloga, da z njim ne bi mogli štartati že na prvi tekmi sezone," je prepričan Nemeč.

Na podlagi opravljenih preizkusov nič ne kaže, da bi imel ferrari v Avstraliji kakršne koli težave. "Avto je odlično pripravljen, izredno dobro se odziva na moje ukaze, bolje kot stari dirkalnik, prav tako pa smo z njim dosegali odlične rezultate preizkusnih krogov," je še dodal Schumacher.

NEDVED LE ŠE DO 2006

Češki nogometni reprezentant Pavel Nedved, ki ta čas brani barve italijanskega prvaka Juventusa, je dejal, da namerava svojo športno kariero končati v naslednjih dveh letih. Najboljši evropski nogometaš leta 2003 je v Palermu z izbrano vrsto, kjer bo v sredo igral prijateljsko srečanje proti Italiji. "Ta čas so moji načrti takšni, da ostanem v Juventusu do leta 2006, nato pa končam kariero. Vse pa bo odločeno, ko ta dan pride," je dejal zvezni igralec "Stare dame". "Ženi sem moral obljubiti, da bom prenehal igrati nogomet, ko bom star 32 let. Zdaj sem

Nedved namerava izpolniti obljubo, ki jo je dal ženi.

to naredil. Vem, da bom pogrešal nogomet, toda kaj se ve, mogoče pa mi bo soproga ukazala, naj znova stopim na igrišče," je dodal Nedved.

Na pustno soboto je bila domžalska hala komunalnega centra nabita z maskarami, ki jih je na pustni ples z dobrim namenom, imenovan Pustnosobotna Iskrica (PSI), zvalil Radio Ognjišče.

S prireditvijo so pokazali, da pust ni le norčav, ampak je lahko tudi dobrodelen. 'Vstopnina' na maskarado je

Pustnosobotna iskrica za misijone

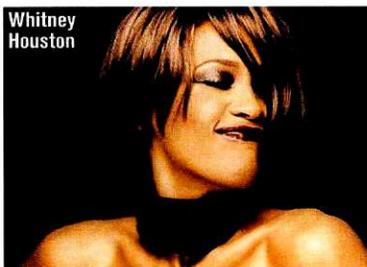
bil pustni krof (cel kombi pustnih sladlic jim je prijazno odstopilo Gostinsko podjetje Trojane), prispevek pa je šel misijonarju Janezu Krmelju, ki deluje na Madagaskarju. Na tem otoku so poti zelo težko prevozne, zato bi jih rad skrajšal z buldožerjem.

Na pomoč so mu priskočile maskare pa tudi tisti, ki so ostali doma. Že od dopoldneva so bile namreč telefonske linije v misijonskem središču odprte, tako da so do začetka prireditve ob 12. uri poslušal-

ci Radia Ognjišče darovali več kot 2,500.000 tolarjev, v času PSI med 12. in 14. uro pa so se v mošnjicku nabrali še dobri trije milijončki. Skupni znesek, zaradi katerega se je misijonarju ob sklepu maskarade prav pošteno smejalo, se je ustavil pri 5,700.000 tolarjev, kar pomeni, da je tretjina buldožerja že 'pod streho'. Vabilu na PSI se je odzvalo več kot 2.500 pisanih mask, oblikovali pa so jo: Rok Kosmač, Romana Krajncan, tokrat prvič animatorji Hitri polži in gimnastičarke Športnega društva Gib, sodelavci Radia Ognjišče in duša projekta ter 4-kratni dobitnik Vikendovega gonga popularnosti za najbolj priljubljeno radijsko osebo Jure Sešek. PSI ni bila le dobrodelna, ampak tudi zabavna prireditev. Pustni ples, izbor najlepših mask, pisani baloni in dobra volja – ja, vse to ste zamudili, če vas na pustno soboto pot ni zanesla v Domžale na tretjo PSI. Zagotovo bo prihodnje leto tudi četrta, zato si pustno soboto 2005 rezervirajte že danes. **M. S.**

Take Me To The Clouds Above

Kakšno je stanje na uradni ameriški in angleški lestvici? Že drugi teden je na prvem mestu v Veliki Britaniji Take Me To The Clouds Above v izvedbi LMC Vs U2. Gre za prvorazreden izdelek, ki temelji na baladah Whitney Houston in ga lahko karakterno uvrstimo nekje med house in trance. Na drugem mestu ta teden je Kelis in Milkshake, na tret-

Whitney Houston

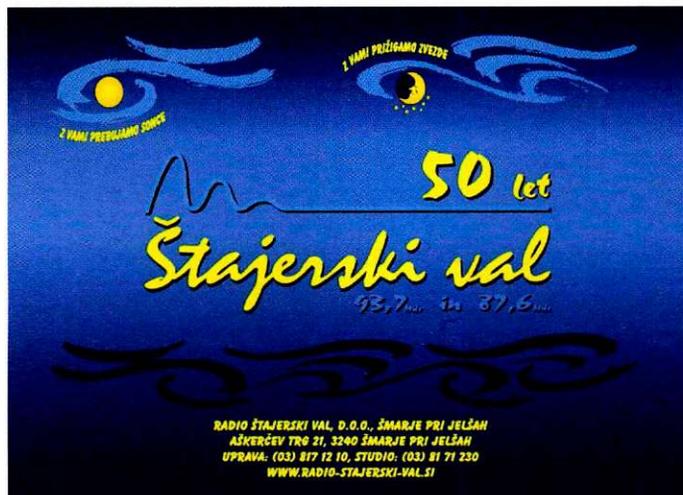
jem Hey Ya!' in Outkast, Michelle pa je na četrtem. Na ameriški lestvici je prišlo končno do spremembe: na prvem mestu ni več skladba Hey ya! (ta je zdaj na tretjem mestu), ampak Outkast featuring Sleepy Brown s skladbo The Way You Moove. Na drugem mestu je Slow Jamz v izvedbi Twista Featuring Kanye West & Jamie Foxx,

sledi Usher s skladbo Yeah! na četrtem mestu, na petem pa je Alicia Keys in You Don't Know My name.

Missy Elliot – dobrodelka

Missy Elliott se je pridružila svojim slavnim kolegom, ki že dolgo časa pomagajo kampanji M. A. C. cosmetics, točneje aktualni kampanji Viva Glam. Sama kampanja večino dohodka ustvarja s prodajo njihovih izdelkov, le-ta pa je kasneje namenjen skladu M. A. C. Aids za okužene z virusom HIV in že obolele za aidsom.

Poleg Missy tej kampanji pomagajo Christina Aguilera, igralka Chloe Sevigny, supermodel Linda Evangelista in popikona Boy George.

www.raplus.com

RADIO PLUS

MARIBOR

**Športni
Forum
Slovenije**
Športno
društvo

Ob Ljubljani 42
1000 Ljubljana

in

SDS

VABITA NA 5. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE SDS

Športni forum Slovenije in MO SDS Novo mesto vabita v soboto, **28.2.2004**, na 5. zimske športne igre SDS. Tekmovanja v veleslalomu, deskanju in smučarskih tehik se bodo odvijala na smučišču Rog Črmošnjice.

Pravico do tekmovanja imajo vsi člani SDS, člani forumov in interesnih organizacij, simpatizerji in prijatelji SDS. V veleslalomu in deskanju se izvede ena vožnja, 3 km teka za ženske in 6 km za moške.

Prvi trije tekmovalci v posamezni kategoriji prejmejo diplome, zmagovalna regija pa pokal.

Za vse ljubitelje narave smo pripravili lažji pohod po zanimivih prostranstvih Kočevskega roga. (Smer pohoda se bo izbrala glede na okoliščine oziroma snežne razmere, ki bodo na dan pohoda.)

Organizator	Športni forum Slovenije in MO SDS Novo mesto
Vodja tekmovanja	Bojan Potočar
Vodja pohoda	Gregor Klemenčič
Tehnicna izvedba	SK Rog
Kraj tekmovanja	Rog Črmošnjice
Zbor tekmovalcev	Spodnja postaja žičnice
Začetek tekmovanj	Sobota, 28.2., ob 10.00 uri
Rok prijav:	Izključno do 27.2.2004
Prijave:	Glavno tajništvo SDS, Komenskega 11 Tel.: 01/ 4345 - 456 Faks: 01/ 4345 - 452 E-naslov: anja.bah@sds.si
Informacije:	IVAN GRILL 041/ 651 - 829 ZVONE PREZELJ 041/ 678 - 161

Brezplačni oglas

EVJ
ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

horoskop

Ribi (19. februar – 20. marec)

Lahko začnete z revolucijo, ki ste jo načrtovali – pospravljanje na vrtu. Bodite tako dobri in ne delajte neumnosti, veliko bolje bo, če boste v svojih željah in hotenjih skromnejši. Na življenje glejte z vidika – treba bo preizkusiti.

Oven (21. marec – 20. april)

Ta teden je okrog vas veliko pozitivne energije, ki vam bo prinesla različne možnosti. Čeprav imate veliko idej in načrtov, bi bilo bolje, če bi jim dali možnosti za to, da bi dozoreli. Poslušajte svojo intuicijo in se pripravite na zanimiva srečanja.

Bik (21. april – 21. maj)

Vaša upanja in sanje so javni, morda je takih celo nekaj vaših skrivnosti. Zato bo najbolje, da se ne vznemirjate preveč – morda je tu čas za boljše prijatelje in znance. Pogrešali pa boste koga posebnega. Potrudite se, da boste naredili vse potrebno.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Veliko aktivnosti je povezanih z vašo kariero. Prav zdaj je najboljši čas za dober začetek. Kaže, da boste začeli z novimi eksperimenti, ki vam bodo poleg zabave prinesli še veliko drugih koristi. Bodite pripravljeni na zavist.

Rak (22. junij – 21. julij)

Zdaj je priložnost, da naredite nekaj za svojo boljšo izobrazbo. Če boste ves čas samo cagali in se obotavljali, vam ne bo nič koristilo. Bolje bi bilo, da potpitate in napišete nekaj prijav za različne tečaje. Uspelo vam bo.

Lev (22. julij – 21. avgust)

To bo morda teden, o katerem ste sanjali že dalj časa. Izpolnile se vam bodo najgloblje želje in izkazalo se bo, da imate predvsem zelo veliko dobrih prijateljev. Posebej domače vezi se bodo pokazale kot izredno globoke in opogumljajoče.

Devica (22. avgust – 21. september)

Še en zanimiv teden za vaše razmerje. Dobro priložnost boste imeli, da boste povedali, kaj si želite. Ljubezen je vsekakor v zraku, le še potruditi se morate zanjo. Pri tem pazite, da se ne boste zaleteli in odbili nekoga, ki bi lahko bil vaš dobri prijatelj.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Kaže, da boste doživeli nekaj presenečenj, ki vam bodo vzela dih. Ne pustite se preveč zmeti, vztrajate pri svojih dobrih namelih. Semena dobrote, ki ste jih posejali pred davnim časom, bodo rodila sad. Neznana oseba vam bo odprla pot navzgor.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Pričakujte, da se bo pojavil nekdo iz vaše preteklosti. Če boste pametni, vas ne bo nič spravilo iz tira. Zlahka se boste usedli in pogovorili o žgocnih temah, ki se bodo te dni odprle na vašem delovnem mestu. Bodite prepričani o najboljšem.

Strelec (22. november – 20. december)

Večinoma si boste krojili srečo sami. Kasneje pa boste dobili pomoč, kar bo vplivalo tudi na vašo družino in dom. Če iščete novo lokacijo za dom, izkoristite čim več možnosti za ogled lokacij. Kmalu boste natančno izvedeli, kaj si želite.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Na neki način se vam bo zdelo, da je komunikacija pretrgana, toda taki so le vaši občutki, v resnici pa vas vendarle nenehno poslušajo. Morda vas bo nekdo spomnil na pomemben vidik v vaši preteklosti. Poskusite obvladati močna čustva.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Venera harmonično pričakuje Neptuna v vašem znaku, kar morda lahko pomeni romanco na obzorju. Bodite dobre volje in razrešili boste uganko, ki vas tare že lep čas. Vaše delo bo povzročilo, da boste bolj samozavestni in prepričani vase.

Črne luknje – mit ali resničnost?

Črne luknje, ki naj bi imele tudi do milijardokrat večjo maso od našega Sonca, zaradi katere naj bi vase posrkale vse, kar jim pride blizu, že od nekdaj razburjajo domišljijo astronomov in znanstvenikov. Ti naj bi pred kratkim končno dobili dokaz, da je mit o luknjah resničen.

V astronomiji velja teorija, da je črna luknja območje v vesolju, ki zaradi svoje velike gravitacijske sile pogoltne materijo in iz katerega ne more uiti nič, niti svetloba. Črno luknjo je že pred desetletji prvič omenil francoski astronom Pierre Laplace v svoji knjigi Zasnova sistema sveta. V njej je postavil za tiste čase osupljivo in za mnoge protislovno teorijo, da najsvetlejših zvezd morda sploh ne vidimo, ker imajo tako veliko gostoto, da svetloba iz njih sploh ne more uiti. Takšni teoriji so mnogi ugovarjali, češ da zvezde s takšno maso sploh ne obstajajo in da črnih lukenj ne gre jemati resno. No, takšno prepričanje

ni veljalo dolgo, kajti že konec šestdesetih in v začetku sedemdesetih let so znanstveniki s pomočjo novih naprav v spektralni astronomiji odkrili nenavadne objekte na skrajnem robu vesolja. Ugotovili so, da imajo odkriti objekti visoko sevanje in da ne oddajajo svetlobe, kar bi lahko potrjevalo teorijo o obstoju črnih lukenj.

Padec mita?

V prihodnjih letih so znanstveniki predvsem po zaslugi zmogljivih teleskopov in novih naprav odkrili še več podobnih objektov (s preučevanjem gibanja nekaterih zvezd so ugotovili, da imajo nekatere zvezde zelo veliko maso, nekajkrat večjo gostoto od našega Sonca, kar naj bi bila temeljna značilnost črnih lukenj), zaradi česar danes velja v astronomiji splošno prepričanje, da črne luknje zelo verjetno obstajajo. Po dosedanem prepričanju naj bi bile črne luknje nekakšne lise v vesolju, ki ima-

jo veliko gravitacijo, zaradi česar vase počasi vsrkavajo svojo okolico.

Prvi dokaz, naj bi bilo res tako (slednje pa bi lahko dokončno potrdilo teorije o obnašanju takšnih lukenj), naj bi bili astronomi dobili pred kratkim, ko so v središču galaksije, poimenovane z oznako RX J1242-11 (od Zemlje oddaljena kakšnih 700 milijonov svetlobnih let), opazili močan izbruh rentgenskih žarkov. Žarke naj bi bili po dosedanem prepričanju astronomov povzročili plini zvezd, ki naj bi se zaradi padanja zvezde proti črni luknji segreli na več milijonov stopinj Kalvina. Kot pravijo znanstveniki, naj bi šlo za zvezdo v velikosti približno našega Sonca, ki se je preveč približala črni luknji, potem ko jo je "bližnje srečanje" z drugo zvezdo zaneslo iz prejšnje smeri. Ogromna gravitacijska sila črne luknje naj bi jo bila nato raztegnila do točke trganja. "To je odločilen boj med Davidom in Goliatom, le da bo v tem primeru David zagotovo izgubil," je ob tem dejal Günther Hasinger z nemškega Inštituta Maxa Plancka za zunajzemeljsko fiziko. Učinek raztegovanja zvezde naj bil podoben, kot ga ima gravitacija Lune na Zemljine oceane, kar se kaže s plimovanjem, le da je v primeru bližanja zvezde črni luknji rezultat veliko nasilnejši. Črna luknja naj bi bila sicer "požrla" le okoli odstotek zvezde, preostalo pa naj bi v eksploziji zvezde odneslo v vesolje.

Če bodo to teorijo potrdili tudi drugi znanstveniki in nadaljnja opazovanja, potem bi se lahko mit o velikih črnih luknjah dokončno izkazal za resničnega. **Aleš Kocjan**

Astronomi ločijo med dvema vrstama črnih lukenj – velikimi galaktičnimi črnimi luknjami, ki imajo milijardokrat večjo maso od našega Sonca in se skrivajo v središčih galaksij, in manjšimi črnimi luknjami, ki nastanejo iz umrlih zvezd.

V osrčju ozvezdja RX J1242-11 so astronomi pred kratkim odkrili močan izbruh rentgenskih žarkov, ki naj bi bil posledica segretja plinov pri približevanju ene izmed zvezd tako imenovani črni luknji.

Črna luknja naj bi zaradi velike mase in posledično velike gravitacije vase posrkala vse, kar se ji približa.

- **23. 2. 1685** se je rodil nemški skladatelj Georg Friedrich Händel.
- **23. 2. 1942** so italijanske vojaške oblasti ogradile Ljubljano z 41 km bodeče žice in več kot 70 bunkerji. Prehodi so bili mogoči le na 11 nadzornih točkah.
- **24. 2. 303** je rimski cesar Dioklecijan izdal odlok, da je treba uničiti vse krščanske cerkve.
- **24. 2. 1786** se je rodil nemški jezikoslovec in pravljicar Wilhelm Grimm.
- **24. 2. 1897** se je v Tolminu rodil slovenski skladatelj Matija Bravničar.
- **25. 2. 1841** se je rodil mojster impresionizma francoski slikar Pierre Auguste Renoir. Ker so Renoirja kot velikega umetnika priznali šele na starost, je rad vzdihnil: "Včasih sem imel zobe, pečenke pa ne. Zdaj je žal obratno ..."
- **25. 2. 1898** se je v Tolminu rodil slovenski slikar Ivan Čargo.
- **25. 2. 1964** je dvaindvajsetletni ameriški boksar Cassius Clay postal najmlajši svetovni prvak v težki kategoriji. Ko je prestopil v islamsko vero, je prevzel ime Muhammad Ali.
- **26. 2. 1786** se je rodil francoski fizik, astronom in politik Dominique François Arago. Na vrata poročne dvorane, kjer je sklepal zakonske zveze, je dal pritrčiti napis: "Od opoldne do dveh zaprto. Ti dve uri imate čas za premislek."
- **26. 2. 1802** se je rodil francoski pesnik, pisatelj in dramatik Victor Hugo, najpomembnejši predstavnik francoske romantike (Notredamski zvonar, Nesrečniki).
- **26. 2. 1951** so v ZDA z zakonom določili, da lahko opravlja vsak njihov predsednik največ dva predsedniška mandata. Njihovemu zgledu so sledili kasneje v številnih demokratičnih državah po svetu. Slovenija se še ni rešila kulta osebnosti in nima takšnega nedvoumnega ustavnega določila.
- **27. 2. 1823** se je rodil francoski filozof Ernest Renan. Napisal je Zgodovino o izvoru krščanstva. Bil je znan po izreku: "Hvala Bogu, jaz sem ateist!"
- **27. 2. 1847** je kirurg Leopold Nathan izvedel prvo operacijo z narkozo v Ljubljani.
- **27. 2. 1913** se je rodil ameriški pisatelj Irwin Shaw, avtor romana Mladi levi.
- **28. 2. 1943** so podpisali dolomitsko izjavo (po drugih virih 1. 3.), ki je zaznamovala ves nadaljni razvoj OF. Z njo je OF čedalje bolj postajala le transmisija partijske politike KPS.
- **28. 2. 1989** je bil v Kninu prvi večji srbski "miting resnice" z vzkliki: "Tukaj je Srbija!" To je bil rojstni dan hrvaško-srbskega spora v okviru Jugoslavije.
- **29. 2. 1920** se je rodila francoska filmska igralka Michele Morgan. Rekla je: "Zelo nejasna je meja med civiliziranimi in primitivnimi narodi. Če nosiš v nosu medeninast obroč, te imajo za divjaka, če pa dva taka obroča obesiš na učesa, si civiliziran."

Kralj Matjaž

Madžarsko-hrvaški kralj Matija Korvin, ki je vsaj deloma osnova za legende o kralju Matjažu, se je rodil **23. februarja 1440**. Vodil je uspešne boje proti Turkom, saj jih je skoraj pol stoletja zadrževal, da niso prodrli čez Savo. Med desetletno vojno s Habsburžanom Friderikom III. je zasedel velik del slovenskega ozemlja. Branil je pravice podložnih kmetov in ni dovolil, da bi jih zemljiški gospodje izkoriščali.

Novejše razlage poskušajo povezati kralja Matjaža še z drugimi zgodovinskimi osebami, a so ostale znanstveno nedokazane. Zgodbe o kralju Matjažu so začele nastajati kmalu po smrti Matije Korvina. Kralj Matjaž nastopa v izredno veliko oblikah. Med najbolj znanimi je motiv spanja v gori. Ko bo prišel na svet, se bodo začeli za kmeta boljši časi ...

V obdobju moderne se je motiv kralja Matjaža spremenil v mitični simbol narodne rešitve, deloma pa tudi v motiv socialnega protesta. Cankar ga je uporabil v povesti Potepuh Marko in Kralj Matjaž. Župančičeva pesem Kralj Matjaž simbolično ponazori nemoč naroda, ki se želi osvoboditi. Motiv kralja Matjaža nastopa tudi na ljudskih panjskih končnicah, uporabili pa so ga tudi slovenski slikarji, na primer Gaspari, Birolla, Kralj in Smrekar, v glasbi pa Matija Bravničar.

Buffalo Bill

Buffalo Bill ni samo legenda ameriškega Divjega zahoda, ampak se je v resnici pisal William Frederick Cody. Rodil se je **26. februarja 1846**. Ime Buffalo je dobil po bizonu.

Še pred koncem najstniških let je postal izurjen kavboj, lovec in borec z Indijanci. Na strani Severa se je udeležil državljanske vojne, potem pa ostal v vojski kot civilni izvidnik in kurir. Kasneje je po ameriških planjavah lovil bizone za prehrano delavcev železniške družbe. Codyja niso cenili le zaradi strelskih veščin, ampak tudi kot velikega poznavalca ozemlja, Indijancev in njihovih navad ter pogumnega in vzdržljivega človeka. Vojska ga je najemala kot izvidnika in vodnika v vojni proti Indijancem. Zaradi razgibanega življenja je postal junak časopisnih zgodb, pisci romanov pa so ga spremenili v junaka vesternov.

Cody je zelo hitro spoznal donosno plat dramatisacije ameriškega zahoda. Leta 1872 je nastopil v drami Prerijski izvidniki, leta 1883 pa je prvič organiziral skupino Wild West Exhibition, spektakel, v katerem je bilo videti veliko streljanja, lova na bizone, ime-

nitne ježe in vpjiočih Indijancev. Skupina je dvajset let razkazovala svoje veščine po Ameriki in Evropi. Občinstvo je Buffalo Billa sprejemalo s prekipajočim navdušenjem.

Alamut in Vladimir Bartol

V zadnjem času je postal izredno priljubljen roman Alamut, ki ga je napisal slovenski pisatelj in dramatik Vladimir Bartol. V središču romana je vprašanje o spoznanju, resnici in laži, moči in oblasti. Gre za moderen intelektualistični roman metafor s simbolnimi in mitskimi nagnjenji. Tudi to delo kaže vpliv Platona, Nietzscheja in psihoanalize. Bartolova proza je psihološko-filozofska. Ob usodi mednarodnih demoničnih pustolovcev oblikuje teme volje, moči, nesmisla in je tako predhodnik eksistencializma v književnosti. V dialogu sledi Platonu,

v pripovedni tehniki Poeju, odločilno pa so nanj vplivi Dostojevski, Nietzsche in Freud.

Bartol se je rodil v Trstu, **24. februarja 1903**, kot sin pisateljice Marice Nadlišek-Bartol. Študij filozofije in biologije je končal v Ljubljani. Dve leti je živel v Parizu, nato pa je bil do leta 1941 svobodni umetnik v Ljubljani. V letih 1946 do 1956 je živel v Trstu in bil do smrti leta 1967 sodelavec SAZU v Ljubljani.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Nika Lenarčič (1993–2004)

Ob novici, da je v prometni nesreči pred nekaj dnevi na poti iz šole umrla 10-letna Nika iz našega kraja, smo krajanji Šentjakoba in Podgorice pri Ljubljani še vedno globoko pretreseni. Žalost je prepojila naša srca. V našem malem kraju je zamrl še en otroški smeh, ki nas je vedno tako zelo radostil. Ko je na prehodu za pešce stopila na cesto, ki poteka med šolo in našo vasjo, je ugasnilo njeno življenje. V šoli, kjer že tako ali tako ni veliko otrok, je zazijala velika praznina. Še ena, kajti v zadnjih letih se je na podoben način utrnulo še nekaj otroških življenj.

Vsaka smrt je tragična. Še bolj tragična je smrt otroka, ki šele vstopa v življenje in je s tem njegovo vstopanje, spoznavanje, dojetje in občutenje zaradi krute usode na tem svetu ustavljeno ali vsaj na poti v onostranstvo pretrgano. V primeru Nike in tudi nekaterih drugih otrok v preteklih letih pa je smrt še toliko bolj boleča, ker je do nje prišlo, ne da bi bilo to neizogibno.

Prehod čez cesto na poti v šolo ali iz nje je že vrsto let kritična točka našega bivalnega okolja, ki se je zavedamo krajanji, šola, nakdanja krajevna in sedanja četrtna skupnost. Zato že leta in leta

opozarjamo mestno upravo na nujnost ureditve podhoda ali vsaj semaforiziranja prehoda čez cesto, ki predstavlja črno točko v našem naselju. Od leta 1996 je bilo na odgovorne v mestni občini Ljubljana in na državno direkcijo za ceste naslovljenih ničkoliko pisem, v katerih smo prosili in moledovali za ureditev smrtno nevarne prometne točke. Odziva, ne takšnega ne drugačnega, ni bilo. Tudi pobude in vprašanja mestnih in četrtinskih svetnikov niso rodila sadov. Četrtna skupnost Črnuče, v katero je naš kraj vključen, je celo na očitno rutinsko vprašanje mestne uprave o tem, katere tri stvari so v četrtni skupnosti prednostne, postavila ta prehod čez cesto za enega od prvih treh najbolj žgočih problemov. Kljub vsemu se ni zgodilo nič, prehod čez cesto je znova zahteval žrtev, tokrat Niko.

Koliko je pri nas vredno človeško življenje, koliko življenje otroka? Ureditev cestnega prehoda, ki predstavlja šolsko pot in dolgo časa tudi nevarnost ter grozljivo predvsem za naše šoloobvezne otroke, ne more in ne sme pomeniti prehudega bremena za ljubljanski proračun, še zlasti ne ob zavedanju, da denarja v proračunu ni malo. Premalo pa je vsekakor volje in pripravljenosti pomagati ljudem in reševati njihove resnične težave, s katerimi se soočajo v svojem bivalnem okolju. Ureditev javnega objekta ali prostora, ki predstavlja nevarnost oziroma ogroža varnost in življenje ljudi, še posebej otrok, bi

morala biti v vsakem trenutku na prvem mestu prednostnih nalog občine. Če bi se

tega upravljavci z javnim denarjem v Ljubljani zavedali, verjetno ne bi podlegli skušnjavam prevrednotenja prednostnih nalog v korist mešetarjenja z zemljišči ali bankami.

Ali bo smrt male Nike dovolj velik opomin, da bodo pristojni končno storili tisto, kar bi že davno morali, in ustrezno uredili prehod čez cesto na tej nesrečni lokaciji, da bo sedanja tragična smrt zagotovila večjo varnost drugim otrokom, ki bodo s tem spoznanjem ob prečkanju ceste na tem mestu ohranjali spomin na Niko? V tem primeru nenadomestljiva izguba, ki so jo doživeli njeni starši in jo občutimo tudi prijatelji, znanci, sošolci, učitelji in sosedje, ki bomo Niko trajno ohranili v svojih srcih, ne bo zaman.

Dimitrij Kovacič, Ljubljana

Poglej resnici v oči (1)

Priljubljenost predvojnih protifašističnih borcev je bila med domačim ljudstvom tolikšna, da je niso mogli zanikati niti slovenski komunisti, in prav zato lahko po pisnih virih sklepamo, da se je spomladi 1942 morala komunistična partija nekoliko bolj prilagoditi predvojnemu primorskemu odporu. Kardelj je namreč v svojem pismu PK KPJ 31. marca 1942 med drugim zapisal: "V masah samih ne dovolite diferenciacije po strankah, ampak izvajajte enotno gibanje OF, ki mora biti jasno opredeljeno, tako do ZSSR kakor v odnosu do KPJ." Ta sprevrženi konstrukt je bil tako rekoč uradno oziroma partijsko zaukazano že v sami dolomitski izjavi s tem, da slovenski narod z naslovnitvijo na Sovjetsko zvezo daje nacionalno prihodnost praviloma samo poti, ki jo je

že prehodil veliki ruski narod. In tako smo se po vojni znašli brez lastne vojske, brez pravic do samoodločbe s pravico do odcepnitve. Zato je bila ta zmaga "spodrezana zmaga". Z dolomitsko izjavo partija ni odpravila le svojih političnih nasprotnikov, odpravila je predvsem sebe na celovitem področju – postala je odvečna. To pa je tista prelomnica, na kateri je postala vprašljiva dotedanja legitimnost tako imenovanega NOB do celote naroda.

Slovenski komunisti niso hoteli priznati pozitivnih vidikov tigrovskega gibanja ne pred drugo svetovno vojno in ne med vojno v boju za osvoboditev Primorske izpod fašizma, čeprav so imeli tigrovci pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske narodne zavesti in enotnosti med primorskim ljudstvom. Ta organizacija je tako rekoč med prvimi v Evropi napovedala boj proti fašizmu. Večina tigrovcev se je med vojno vključila v osvobodilni boj in bila marsikje jedro odporiških skupin. Tigrovci po vojni niso bili deležni pohval!

Do delnih ali navideznih sprememb v vodstvu komunistične organizacije do predvojnega primorskega protifašizma je prišlo šele spomladi 1944, ko so se komunisti odločili preimenovali Soško brigado v XVIII. Bazoviško brigado (himna Bazoviške brigade je pesniško povezana z bazoviškimi žrtvami). Pomemben je tudi primer, ko so za narodnega heroja predlagali Janka Premrla-Vojka, padlega partizana domačina. Za te kraje je bil zgodovinska osebnost in tako so v ospredje postavili aktivni boj, ki so ga vodili komunisti. S tem naj bi nekoliko zasencili slavo predvojnih protifašističnih borcev in poiskali na neki način tudi delno nadomestilo zanje.

Pred nami ostaja tudi odprto vprašanje, ki zadeva delovanje idejnopolitične skupine, ki se je opredelila za demokratično parlamen-

» tarni sistem, v katero so bili poleg Ščeka vključeni še E. Besednjak, A. Glasar, F. Saleški, Izidor Cankar in drugi. To tradicionalno gibanje iz Krekovega časa je onemogočilo pre-radikalno idejno usmeritev k marksizmu in fašizmu na drugi strani.

Zapostavljanje in molčanje, povezano s Tigrom, se je nadaljevalo tudi po letu 1945; do sprememb je prišlo šele po demokratičnih spremembah v samostojni Republiki Sloveniji leta 1991. Molk o organizaciji TIGR je sredi 50. let skušal razbiti dr. Lavo Čermelj (1889—1980), slovenski fizik, znanstvenik, publicist, ko je koprski založbi Lipa predlagal, da bi objavila prevod njegovega dela o Slovencih in Hrvatih pod Italijo po prvi in drugi svetovni vojni. Predstojnik takratnega koprškega okraja Albin Dujc je – verjetno na podlagi navodil z višjega mesta – izrekel pomisleke, češ da je knjiga enostranska in da v njej ni prikazano delo komunistov, ker da so tudi oni v tisti dobi na Primorskem dali veliko in trpeli. Tudi takratni načelnik ideološke komisije CK KPJ Boris Zihlerl se je zavzel, da Čermeljevega dela ne bi natisnili, in dodal, da Čermelja ne morejo šteti za eksperta za primorsko vprašanje. Enako negativno oceno je dodal Lev Modic, drugi človek po moči v ideološki komisiji CK.

Tovariš Tone Ukmar-Miro (1900—1974), znan španski bорец in revolucionar, pa verjetno še drugi soborci iz borčevske organizacije ZB Koper so menili, naj bi se člani tako razpršenega gibanja po Sloveniji vključili kar v borčevske organizacije v kraju svojega prebivališča. Ta centralistični organ si je tako prisvojil absolutni monopol nad resnico in pravico, da z vrha na-

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Tig osredbovne 5, 2230 Loran, tel. 02/729 02 20, 720 73 24, fax 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

vzdol narekuje mišljenje in obnašanje. To se da praktično razložiti z mislijo VIKTORJA SERGEJA, da je “med tistimi, ki delajo revolucijo, zelo malo resničnih revolucionarjev”.

Čermeljeva knjiga je zagledala luč sveta leta 1965, to je polnih 28 let po izidu prve angleške izdaje; izšla je tudi v francoščini. V sedanji obliki predstavlja nekakšno dopolnjeno izdajo angleškega izvirnika, ki nosi naslov: Slovenci in Hrvatje pod Italijo med obema vojnoma. Knjigo je v italijanščino prevedel dr. Karol Šiškovič (1928—1982), izšla pa je leta 1974 pri slovenskem raziskovalnem inštitutu v Trstu (SLOBI) pod naslovom: SLOVENI E CROATI IN ITALIA TRA LE DUE GUERRE. Čermelj je zanj napisal poseben predgovor. Na primorskem oddelku Inštituta za narodna vprašanja je bil dr. Čermelj postavljen za načelnika za zahodno narodnostno območje, z njim je delal tudi Albert Rejec. Spomladi 1959 sta bila oba hkrati upokojena, ker se nista strinjala z manjšinjsko politiko.

Na pobudo številnih članov NOB, zamolčanih tigrovcev in njihovih simpatizerjev v Slovenskem primorju, zbranih na osrednjem srečanju v Postojni maja 1994, je bilo soglasno ustanovljeno Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. Pri sprejemanju statuta društva je le nekaj posameznikov, kot je bil recimo

radio cerčno
ukv - stereo - rds

90,9 MHz 97,2 MHz 99,5 MHz 103,7 MHz

takratni predsednik Združenja borcev in udeležencev NOB Koper tov. Ciril Pelicon, upalo, da se bosta obe organizaciji, t. j. TIGR in NOB, združili v domicilnih občinah (opomba: prevzeto po zapisniku maja 1994). Pri vsem tem razmišljanju se moramo spomniti, kot je dejal prof. Silvo Fatur, da je bil v enumju TIGR ne le pozabljen, ampak tudi načrtno zamolčan in izbrisan kot zgodovinski pojav upora proti italijanskemu okupatorju našega ozemlja in da mora v samostojni Sloveniji tigrovska organizacija dobiti samostojno vlogo. Ne bi bilo prav opisovati, zagovarjati ali širiti ene same ideje, za katero se ve, da je neresnična in izmaličena resnica; zaradi resnice resničnosti je treba spoznati celoten sklop nalog. In ker so zasluge Tigra vseslovenske, bi kazalo, da bi o tem temeljito razmislili v Tigru, da bi Primorski Rodoljub postal Slovenski Rodoljub.

Tudi pesnika in generala Rudolfa Maistra upravičeno štejemo za osrednjo osebnost slovenske državnosti, kajti s pogumom, intuicijo in samozavestjo je preusmeril tok zgodovinskega dogajanja in pribojeval Sloveniji velik del nacionalnega ozemlja. Vendar je bil do konca prejšnjega stoletja enako zamolčan kot tigrovska gibanje na Primorskem.

Spominjanje generala Maistra in Tigra je dogodek trajne vrednosti in prav bi bilo, da ju praz-

nujemo v Geografskem središču Slovenije kot simbol osrednje sile slovenskega naroda.

Organizacija TIGR je končno dobila samostojnost in pravo ceno; to dolgujemo prihodnjim generacijam. To je naš dolg predolgo zamolčani epopeji primorskega strankarskega odpora proti raznarodovanju in fašizmu, ki se je začelo davno pred izbruhom druge svetovne vojne in letom 1941.

Z ustanovitvijo društva je bila tako dana podlaga za konstituiranje izvršilnih organov društva. Tigrovska organizacija je doživela zakonsko priznanje šele po preteku polnega pol stoletja, to je, ko smo Slovenci postali samostojni po demokratičnih spremembah. Danes se zamolčan članom Tigra postavljajo in odkrivajo spomeniki, zidne plošče, pišejo se knjige. V društvo je včlanjenih približno 720 članov, enkrat oziroma tudi dvakrat na leto izhaja posebno glasilo PRIMORSKI RODOLJUB. Domo-ljubno društvo nam veliko pomeni. Angažirana je tudi zgodovinska znanost, da bi s šolsko vzgojo mladi generaciji prikazali več resničnosti.

Ta zapis o burnih dohodkih, ki so jih doživljali naši ekonomski izseljenci ob naši severni meji v Mariboru in okolici po prvi svetovni vojni, so enako pisani za naše rojake Julijske krajine, ko je bilo življenje naših ljudi obremenjeno

z najslabšimi deli našega življenja pred drugo svetovno vojno, v času vojne in pol stoletja po njej – v času komunizma, fašizma in nacizma, ki so nas onesrečevali. In ker sam pripadam malim ljudem in času izpred 77 let, predstavljam svoje poglede na podlagi pisnih zgodovinskih virov, ki so nujni, če se hočemo povezati in če se hočemo vsi čutiti Slovence ter tako okrepiti samobitnost in slovenski jezik.

Franc Čehovin, Koper

V Sloveniji se širi ksenofobija

Pod tem naslovom je bil v uglednem češkem časopisu *Hospodarske noviny* dne 27. januarja na sedmi strani objavljen prispevek Michala Lamprechta, stalnega dopisnika iz Ljubljane. Gre za tendenciozno pisanje, ki daje popačeno, neresnično in predvsem iz konteksta iztrgano sliko dogajanja v Sloveniji, ki ga iz čisto narodne zavesti moram komentirati, pri tem pa pričakujem od avtorja, da svoje pisanje demantira in se za dejanje opraviči vsem, ki smo ob takšnem nekorektnem članku prizadeti, saj le-ta ni bil objavljen v rumenem tisku, ampak v resnem in uglednem časopisu, katerega naklada je 75.000 izvodov in prodaja znaša 6,3 odstotka deleža prodaje časopisov na Češkem v letu 2003.

Problem pisanja je v napadanju Slovenk in Slovencev, češ da so nestrpni do oseb, ki so se po dvanajstih letih odločile izsiliti svoj status, kar jim v času, ko je na Balkanu divjala vojna za Veliko Srbijo, ni prišlo niti na rob pameti, poleg tega pa so bili njihovi interesi usmerjeni drugam. Ko je ideja o hegemoniji srbstva propadla, so se špekulanti organizirali v društvo in tu je vsa ponata "izbrisanih". Na svojo stran so pridobili nekdanjega ustavnega sodnika Matevža Krivica, ki s pravniško spretnostjo manipulira s poslanci ZLSD in LDS v državnem zboru. Nastala je prava burleska, saj ti poslanci niti v svoje besede, izrečene v parlamentu, ne verjamejo več, prav tako pa jim ne nasedajo več njihovi volivci. Svoj lonček je primaknil slo-

venski ombudsman Matjaž Hanžek, ki je šel v zadevi do popolnega absurda z besedami: "Izbrisanim se dogaja podobna zgodba kot leta 1945 ljudem v Rogu." (DELO, 9. decembra 2003, rubrika Povedano) Tako podla primerjava pove dovolj o tem, kje so se znašli zagovorniki teh 18.305 oseb, kar bi pri pričakovani volilni udeležbi na jenskih volitvah pomenilo glasove za 5 do 6 poslancev v parlamentu. Gre torej za predvolilni nastop komunistov, ne pa za nestrpnost in ksenofobijo Slovenk in Slovencev. Novo nastala država Slovenija je po letu 1991 sprejela 180.000 tujcev iz nekdanjih republik SFRJ ki so vsi dobili državljanstvo, ker so zanj pač zaprosili. Slovenska oblast je ljudi, ki so imeli prijavljeno začasno prebivališče v trajanju SFRJ prvič pozvala leta 1992, da si uredijo status. Brez uspeha. Naslednji poziv je bil leta 1995 prav tako brez odziva in enako leta 1999. Dovolj prepričljiv argument torej, da gre leta 2004 za prebrisanu špekulacijo in megalomanske zahteve. Ker je vmes poseglo ustavno sodišče z odločbo, da je treba krivice popraviti, je nastala popolna zmeda. Obstojeca zakonodaja namreč omogoča, da bi podeljevanje retroaktivnih odločb o prebivanju omogočilo odškodninske zahtevke, seveda vse od leta 1992 do danes. Izračuni kažejo, da bi zahtevki vsebovali izgubo dela, socialnega in zdravstvenega zavarovanja, pokojnin, takšnih in drugačnih dodatkov itd, vse revalorizirano z zakonitimi zamudnimi obrestmi. Pri tem pa gre za najpomembnejše dejstvo, da ti ljudje sploh niso nepretrgano prebivali v Sloveniji (to je pogoj za pridobitev statusa) oziroma si statusa niso želeli urediti. Na pozive se niso odzvali (ker jih očitno ni bilo na naslovih, kjer so prebivali pred nastankom nove države Slovenije). Če vse skupaj prevedemo v številke, ki so končno ključnega pomena za višino odškodnin, dobimo zahtevke v znesku do 200 milijonov tolarjev na osebo oz. skupaj 3.661 milijard tolarjev, kar pomeni bankrot države, če je višina letnega proračuna RS okrog 2.000 milijard to-

Kaj pomeni pojem spametovati se?

Za tranzicijsko levico LDS in ZL to pomeni misliti in delati tako, kot oni hočejo. Kdor ne sledi njihovi zahtevi, je ožigosan za fašista, ksenofoba in nasprotnika človekovih pravic, kakor jih pojmujejo oni in svojemu programu primerno sproti spreminjajo. To ni dokazala samo prva izredna seja 2. februarja, temveč še bolj druga 10. februarja, obe izsiljeni s strani poslancev vladne večine. Obe seji sta bili na isto že nešteto krat prežvečeno temo "izbrisanih". Tokrat je bil potrjen odlok ustavnega sodišča o referendumu, vendar brez glasov poslancev eldeesa in združene liste. Čeprav so prav slednji ves čas govorili samo o tem, kdo ne spoštuje odločb ustavnega sodišča, so znova dokazali, da so to oni. Spomnimo se, da je glede odločbe ustavnega sodišča v zvezi z večinskim volilnim sistemom eldeesovski komsomolec T. Anderlič rekel, da ni boga, ki bi ga prisilil, da bi glasoval za odločbo ustavnega sodišča. Treba se je pač "spametovati", kot je zagrozil poslanec LDS Jelko Kacin, če ne gre drugače, pa s silo. Tako se je to delalo v času enoumja. Komisar ZL M. Potrč je med drugim kar nekajkrat zahteval od poslancev opozicije in tokrat tudi od SLS, naj povejo še enkrat, da ne želijo spoštovati ustave in človekovih pravic. Seveda gre za boljševistično pojmovanje človekovih pravic, kakor so se ga naučili v času enopartijskega režima, v katerem je bil Potrč vseskozi dejaven funkcionar. Glavni zli duh državnega zbora je prav Potrč, ki s svojim prežvečenim komunističnim razumevanjem prava vleče za seboj druge "poslušne" poslance vladne večine. Kaj so zanj in njegovo parlamentarno čredo človekove pravice, vedo samo oni. Saj jim jih ni prav nič mar. To lahko ugotovimo, če le malo sledimo vsem nezakonitostim v naši državi. Naj omenim Elan, Rdeči križ, kjer še nihče ni kaznovan niti obtožen, banko SIB, s katero je, kakor vemo, sedaj ozko povezan Orion, neke vrste posojilno podjetje, ki skrajno oderuško goljufa ljudi, ki so mu nasedli in se pri njem zadolžili. Isto počenja mariborsko podjetje Rising sun. Take stvari so mogoče edino s podporo oblasti. Dokaz za to je, da ta prav ničesar ne stori, da bi obvarovala svoje državljane pred nepojmljivim oderuštvo, ki je kaznivo dejanje. Enciklopedija Larousse oderuštvo opredeljuje kot delikt, ki ga izvrši oseba, ki posoja denar za čezmerne obresti. Mar pri Orionu, kjer so vpleteni eldeesovci, ne gre za oderuštvo? V oddaji POP TV 12. februarja smo lahko dojeli in videli vso neizmerno pokvarjenost ljudi, ki se na očeh javnosti in s podporo sedanje oblasti ukvarjajo z najbolj zavrženimi dejanji. Bo tržni inšpektor, ki je tako hitro ukrepal pri Črnem lesu, kaj storil? Bo Urad RS za varstvo potrošnikov na čelu v. d. Barbaro Miklavčič kaj storil ali se bo samo izgovarjal na Evropsko unijo? Kaj pa vladni protikorupcijski urad? Njegovega direktorju Boštjanu Penku ni všeč, da se take stvari obravnava javno. Zakaj pa ne? Mar zato, ker se potem teže pometejo pod preprogo? Bistrca "Prve besede" Žurnala glede demokratske alternative, ki je za "misleca" Steinbuchovega kova sinonim za antiintelektualizem, je dokaz, da je lakaj ali pa nič ne razume. Drži pa, da je za razumevanje potreben določen IQ. Vladna večina v parlamentu namreč vsem na očeh izvaja diktaturo, kar je sinonim za državni udar. Naj mar še naprej cveti politični klientelizem LDS in združene liste?

Marija Vodišek, Ljubljana

» larjev. Poleg tega bi nastalo neustavno stanje do vseh tistih 180.000 oseb, ki so si status pravočasno uredile, saj le-te nimajo pravice do odškodninskih zahtevkov. Nasprotno, kot lojalni državljani, ki so plačevali davke in vlagali v razvoj in tranzicijo, bi sedaj morali nositi breme odškodnin za tiste, ki so se vsemu temu špekulantsko izognili.

Stranke slovenske opozicije SDS, NSi in SNS so se z odločnim nastopom zavzele proti sprejetju dveh zakonov, ki bi uzakonila takšno početje. Najprej jim je prisluhnil državni svet, ki je izglasoval veto, vendar je pozicija izsilila absolutno večino (46 glasov). Opoziciji je preostala edina možnost, in sicer ta, da zbere podpise 30 poslancev ali 40.000 državljanov in zahteva referendum. 30 poslancev je vložilo zahtevo za referendum, ki je razpisan za 4. april. Pozicija v svoji oblastni drži ni privolila v modro rešitev zadeve z ustavnim zakonom, kar bi formalnopravno lahko rešilo dejansko stanje.

Sočasno se je v Sloveniji in še posebej v Ljubljani zaostri zahteva po graditvi islamskega centra. Zadeva je stara že tri desetletja in pol in po naravnih zakonih deblu s časom raste tudi krošnja. Mufti Osman Džogić se ne zadovolji z molilnico, zahteva po džamiji pa presega tisto, kar verski skupnosti po ustavi pripada. Pri tem se pri zagovornikih džamije kaže nepoznavanje islama kot fenomena, prebivalci pa jim slepo ne verjamejo več, saj se očitno zavedajo pomena napačne odločitve. Tudi tu so prišle zadeve do te stopnje, da bodo prebivalci Ljubljane na referendumu odločili, tokrat le o nesprejemljivi lokaciji za islamski verski center. Skrb zbujajo blokada, ki preprečuje, da bi Slovenke in Slovence poučili o tem, kaj je islam, kakšna je razlika med džamijo in mošejo oz. molilnico, na drugi strani pa se stalno vsiljujejo vzorci o nestrpnosti in ksenofobiji, kar prinaša zelo travmatično stanje duha v deželi. Predstavniki vladajoče koalicije na vsakem koraku glasno vpijejo o človekovih pravicah, ob tem pa pozabljajo na njihove grobe kršitve, ki

so jih zagrešili njihovi politični dedje, in o popravi krivic niti slišati ne želijo. Tu izpostavljam samo mrliške liste po 2. svetovni vojni pobitih oseb, denacionalizacijo in obsodbo komunizma kot zločinskega režima.

Na koncu dodajam še pojasnilo, da v Sloveniji ne obstaja manjšina "izbrisanih". Manjšinsko vprašanje je rešeno v Ustavi RS v 64. členu, druge kategorije pa so zajete v členih 61 do 63. Evropski komisar Alvar Gil-Robles zanesljivo ni ombudsmanu Hanzku pisal ničesar o tem, da se o pravicah manjšine ne sme odločati na referendumu. Korrespondenca med njima je bila povsem drugače zastavljena in je tudi na tem mestu pisanje g. Michala povsem zavajajoče in izkrivljeno.

Kot zaveden, resnicoljuben in lojalen državljan Slovenije pozivam avtorja prispevka, da demantira vse svoje neresnične in tendenciozne navedbe v časniku *Hospodarske novine* in se opraviči tako bralcem na Češkem kakor v Sloveniji.

Januš Rasiewicz, Žalec

Slovinci skrajneži, nestrpneži

Ko poslušam in gledam televizijo ter berem časnike, sem kar zgrožen nad Slovenci. Zakaj? Naši morebitno dobrotni politiki in njihovi poslušni novinarji vsi v en glas vpijejo, kako nestrpni smo Slovenci do tujcev v naši ljubljani deželi Sloveniji. Zakaj Slovenci sploh obstajamo skozi stoletja, če smo tako ksenofoben narod in netolerantni do drugih in drugačnih, tako kot nas vsak dan opominjajo naši preljubi dobrosrčni in bronamerni politikarji z leve strani? Tudi naš varuh človekovih pravic nas nenehno bombardira, kako nečloveški smo do drugih in drugačnih, živčih v Sloveniji. Vendar se mi zdi, da ni tako, vsaj ne pri večini Slovencev. So pa različni pogledi in drugačna mišljenja večinskega naroda verjetno dopustni v težko pričakani in dolgo zaželeni domovini, o kateri so sanjali že naši dedje. Ne razumem naših levo usmerjenih politikov; ali njihovi starši in stari starši niso sanjali o svoji

domovini Sloveniji? Petdeset in več let ste nas strašili s svojim komunizmom! Nehajte nam torej zdaj govoriti o človekovih pravicah vi, ki ste jih teptali vse svoje življenje med vojno in po njej, do danes! Tudi naši predniki so verjeli Angležem in Rusom takoj po vojni, pa ste jih ukaničili, naše svojce pa zverinsko, brez sodišča pomorili. Večina naših "zgodovinarjev" še danes ne ve za te vaše nečloveške poboje ali pa tega ne sme vedeti zaradi svojih dobrih služb. Kje pa so bili ti ljudje in ali nimajo dovolj poguma, da bi vsaj danes "objektivno" pisali zgodovino medvojnega in povojnega obdobja? Zdi se mi veliko sprenevedanje, da se nekateri novinarji in varuh človekovih pravic, tako sedanji kot prejšnji, niso odzvali na kratenje temeljnih človekovih pravic človeku, vrednemu spodobnega pokopa po petdesetih in več letih. Sedanji zakon tega ne dopušča. Smilijo se mi tudi tisti partizani, ki so bili pošteni do osvoboditve naše domovine in niso poklekli pred oku-

patorjem in ne pred komunistično-boljševističnim režimom.

Čprav je moj oče padel v partizanih in tako daroval življenje za našo današnjo Slovenijo, nisem zaužil ničesar od tega, za kar je dal življenje. Nekateri pa so si prisvojili pravico "ob-soditi" in "ne soditi" in nič "soditi" drugače misleče in verujoče sonarodnjake. Še danes jim ne dajo večnega miru. Komunistični režim in šolski sistem še danes ne objavita resnice, kdo in zakaj je počel ta grozodejstva. Še živijo ljudje, ki so to počeli in tudi vodili poboje, nimajo pa toliko samokritičnosti, da bi po toliko letih vsaj priznali svoj naglavni greh. Slišal sem že od očitcev, kakšna mora jih tlačiti ponoči, ko se jim prikazujejo njihove žrtve. Ne morejo spati in preklinjajo svoje takratne nadrejene.

Greh grehov v Sloveniji pa je, da bodo nekakšni izbrisani od naše domovine prejeti več kot padli za svobodo v 2. svetovni vojni in njihovi svojci ter padli za osamosvojitve Slovenije leta 1991 in njihovi svojci.

Ludvik Gomiršek, Kamnik

IZ ARHIVOV SLOVENSKE
POLITIČNE POLICIJE

KNJIGA IZ
ARHIVOV
SLOVENSKE
POLITIČNE
POLICIJE
JE ENA
NAJBOLJ
ISKANIH
KNJIG.

Razkriva podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njenih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne in obdobje povojnih pobojev. Konča se z letom 1950.

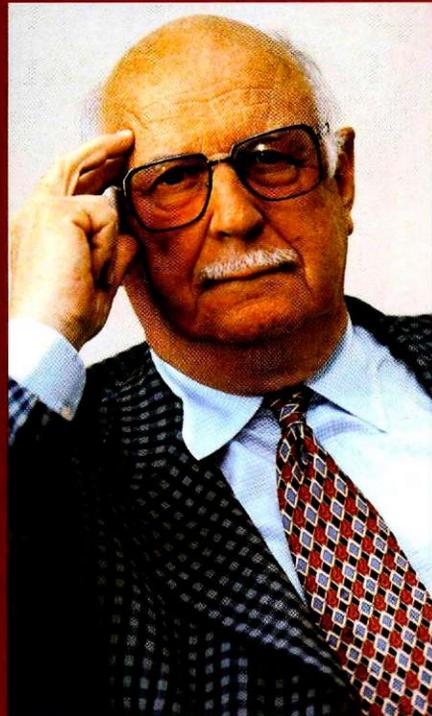
ZA KNJIGO, KI OBSEGA 520 STRANI, BOSTE ODŠTELI
5.000 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTNINA).

Knjigo lahko naročite na številki 01-434-54-63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov.

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Dušan S. Lajovic

Knjiga obsega 350 strani napetega in zanimivega branja. Priloženo naročilnico pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana S. Lajovca, zavednega Slovenca, uspešnega poslovneža in nekdanjega častnega generalnega konzula Republike Slovenije na Novi Zelandiji.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. Mnogokrat je ostal živ in zdrav predvsem zato, ker je tudi v najtežjih preizkušnjah ohranil vedrino in smisel za humor, ki ga spremljata še danes. Sin znanega ljubljanskega tovarnarja Lajovca, ustanovitelja Saturnusa in Tube, se je skozi burno obdobje druge svetovne vojne prebijal kot ilegalec Kraljeve vojske v domovini, kot obveščevalec za potrebe zaveznikov v boju z nemškimi okupatorji in komunističnimi partizani. Po vojni je delal za angleško obveščevalno službo, pomagal demokratični emigraciji v zamejstvu, študiral in izgnanstvu in nato odšel v Avstralijo, kjer je začel novo življenje kot navaden delavec. Komunistična policija mu je doma zaprla starše in zaročenko, ki jo je grobo zasliševal znani udbovec in donedavni svetovalec Milana Kučana dr. Zdenko Roter. Avtor opisuje tudi novo življenje v Avstraliji, kjer postavi na noge Impact International, uspešno podjetje s tovarnami po vsem svetu, in svoje vezi z domovino, ki je za desetletja potonila v močvirje komunističnega enoumja. Ob osamosvojitvi se prvič vrne v domovino

in doživi napad JLA na Slovenijo junija 1991. Z vsemi močmi dela za mednarodno priznanje Slovenije in Avstralija ter Nova Zelandija predvsem po njegovi zaslugi Slovenijo priznata med prvimi.

Postane častni konzul na Novi Zelandiji in še naprej pomaga demokratičnim procesom v Sloveniji. Prizadeva si za resnico o preteklosti in zbere številne dokumente in druge dokaze o kršenju človekovih pravic v času komunističnega režima. Spozna ljudi, ki so bili nekoč na drugi strani in želijo sedaj popraviti napake iz preteklosti. Veliko ve o ljudeh, ki so v Sloveniji še vedno na oblasti. Kako je prišel do seznamov Udbe, na katerih je tudi sam kot strogo nadzorovana oseba, ki ji je bil vse do leta 1990 prepovedan prihod v domovino? Vse to in še več v knjigi, ki posveti v doslej temačne kote slovenske polpreteklosti.

V knjigi je objavljen tudi obsežen seznam glavnih sodelavcev Udbe.

Naročilnica

Po posebni založniški ceni 6.200 SIT nepreklicno naročam knjigo

Dušana S. Lajovca MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

ime in priimek: _____

datum: _____

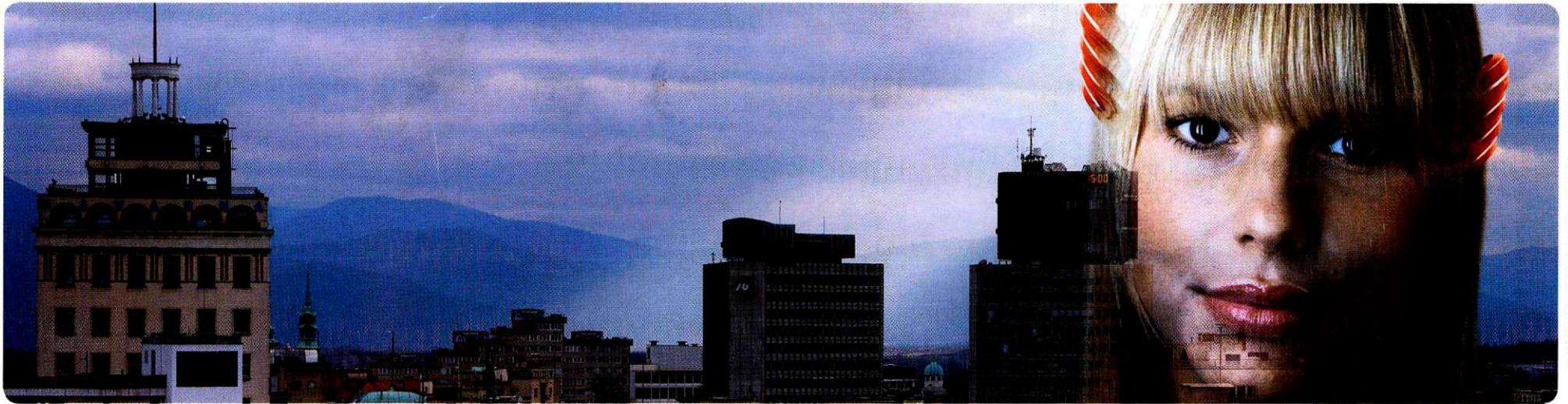
ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteti DDV, ni pa všteta poština.

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

